

การดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง

JA KHE VARIATIONS IN ENSEMBLE

โดย

นางสาวศิริลักษณ์ ฉลองธรรม

ภาควิชาดุริยางคศิลป์ศึกษา คณะศิลปศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โครงการวิจัยภายใต้แผนงานการวิจัยและนวัตกรรมเพื่ออนุรักษ์และสร้างองค์ความรู้

ด้านศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2562

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ และ ดร.สิริชัยชาญ ฝึกจำรูญที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ มีป้อม อาจารย์ฐกฤต สุกุลกิตติไกร และท่านผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีไทยที่กรุณาให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นต่างๆ ทำให้งานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย

ศิริลักษณ์ ฉลองธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง” เป็นงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง และเพื่อประติษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวง โดยทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนามสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในระดับลึก และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการวิจัยทางมานุษยวิทยาการดนตรี ผลการวิจัยมีดังนี้

จะเข้ามีหน้าที่ดำเนินงานสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินงานอื่นๆ ตลอดจนการดำเนินงานตามแนวร่อง เวลาบรรเลงจัดให้เป็นเครื่องดนตรีประเภทนำ เช่นเดียวกับระนาดเอก ซอด้วง โดยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะด้วยการติดเก็บถี่ๆ บ้าง ห่างๆ บ้าง การบรรเลงในวงเครื่องสายไทย มีแนวการบรรเลงที่ไม่เร็วมาก มีการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น สะบัด การติดรัว ดำเนินทำนองโดยใช้สายให้ครบทั้งสามสาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทเพลง เช่น เพลงกรอใช้การติดรัว ติดริกหรือติดปิบ รัวให้ละเอียด ไม่ติดสม่ำเสมอ เพลงเก็บต้องติดเก็บบ้าง ติดทิงนอยบ้าง ผู้บรรเลงจะต้องแม่นยำ เพลงแม่นยำหะเพื่อเป็นหลักให้กับวง สำหรับเพลงไหมโรงมหาราชและเพลงไหมโรงเทิด สธ เป็นเพลงที่มีสำนวนแบบผสมผสาน ทำนองส่วนใหญ่เป็นทำนองบังคับทาง และยังมีสำนวนที่ไม่บังคับทาง สอดแทรกอยู่เป็นระยะ และยังมีสำนวนที่เป็นลักษณะเด่นที่ทำให้ทราบว่าเป็นเพลงนี้ การดำเนินงานจะเข้าจึงต้องบรรเลงให้เหมาะสมกับทำนองหลักที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการประติษฐ์ทำนองจะเข้าสามารถแบ่งตามลักษณะของทำนองเพลง ได้แก่ การประติษฐ์ทำนองขึ้นเพลง ในการขึ้นเพลงไหมโรงจะเป็นหน้าที่ของเครื่องดนตรีซอด้วงหรือขลุ่ยเพียงออ จะเข้าจึงไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงขึ้นเพลง สำหรับการบรรเลงจะเข้าทำนองขึ้นเพลงจะต้องพยายามรักษาทำนองหลักไว้ให้มากที่สุด การประติษฐ์ทำนองจะเข้าในทำนองหลักที่เป็นบังคับทาง จะเข้าสามารถประติษฐ์ทำนองในทำนองหลักที่เป็นบังคับทางได้เล็กน้อย ที่ไม่ได้ทำให้สำนวนของทำนองนั้นเกิดความเสียหายหรือผิดเพี้ยนไปจากที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้

ABSTRACT

The research of “Ja Khe Variations In Ensemble” was the qualitative research methodology. The objectives of the study were to Study methods of how to play Ja Khe in ensemble and Create melody of Ja Khe in the principle’s ensemble. The research methodologies were studied, analyzed, synthesized and interpreted from information, which were gathered from fieldwork documentation, formal and informal in-depth interviewing and participant observation by the steps of the ethnomusicology research process. The research results were as follows:

The responsible of Ja Khe is playing with other musical instruments and lead musical instrument in ensemble same as Ranad Aek and Saw Duang. The tempo of Krueng Sai Ensemble is not fast and there are techniques for Ja Khe playing , Sabat refer to a technique of playing music by way of adding an extra single note to the kep, Rua is employed, alternating in and out frequently.

Homrong Maharat and Homrong Thoet Sor Thor are the Overture song, the various of melodic verse. Most of them are Bungcubthang (fix melodic verse), Some of verse are Tangphuen (Variations melodic verse), Some of verse are identity of song. Ja Khe various must be appropriates the main melody that the objective of composer.

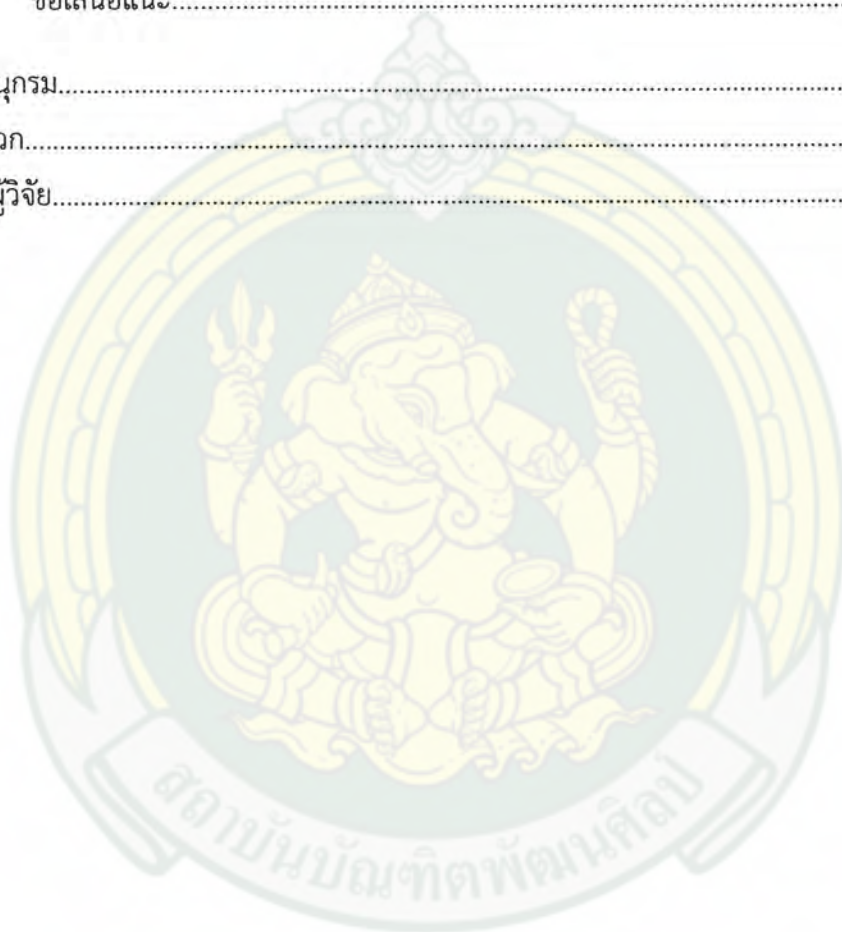
Keywords : Ja Khe/ Variations /Ensemble

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
กรอบการวิจัย.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดทางมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology).....	5
ทฤษฎีของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสุนทรีย์ภาพทางดนตรี.....	6
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจ๊ะเข้.....	6
เพลงโหมโรง.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	26
การรวบรวมข้อมูล.....	26
ศึกษาข้อมูล.....	27
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
การนำเสนอข้อมูล.....	27
บทที่ 4 การดำเนินงานที่จะใช้ในการบรรเลงรวมวง.....	28
วิธีการดำเนินงานที่จะใช้ในการบรรเลงรวมวง.....	30
ประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการทำนองการบรรเลงรวมวงเพลง โหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	99
สรุปผลการศึกษา.....	99
อภิปรายผลการศึกษา.....	105
ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	108
ประวัติผู้วิจัย.....	122

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ดนตรีไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทย โดยการประกอบกิจกรรมทางประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ เสียงดนตรีเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ แทนภาษาออกมาเป็นทำนองเพลง ดนตรีทรงคุณค่าในแง่ของการยกระดับจิตใจมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ของครูดนตรีไทยตั้งแต่อดีตทำให้ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะ สะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของศิลปวัฒนธรรมไทย ความรุ่งเรืองทางภูมิปัญญา ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยในการสร้างสรรค์ดนตรีไทย ทั้งในด้านเครื่องดนตรี รูปแบบของการบรรเลงดนตรี ลักษณะการบรรเลงดนตรี บทเพลงที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นและวงดนตรีไทย ดนตรีไทยแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันในเรื่องรูปแบบของการประสมวงดนตรีไทย ซึ่งปัจจุบันวงดนตรีไทยมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

จะเข้าเป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดที่อยู่ในวงเครื่องสายและวงมโหรี โดยเล่นเป็นเครื่องนำ คือ ดีดไปพร้อมกับซอด้วง กระจับปี่ เป็นเครื่องดนตรีหลัก มีวิธีการดำเนินทำนองหรือกลอนเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะในการบรรเลงรวมวง จะเข้าจะต้องดำเนินกลอนโดยคำนึงถึงลักษณะจะเข้าและกลอนของเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ ในวงดนตรีเพื่อให้ทำนองของทุกเครื่องมีความสอดคล้องประสานกลมกลืนซึ่งกันและกัน ดังนั้นวิธีการบรรเลงที่ถูกต้องจึงเป็นหลักสำคัญที่ควรยึดถือเพื่อให้การดำรงอยู่ของวงการดนตรีไทยสืบต่อไป ซึ่งปัจจุบันยังมีนักดนตรีและเยาวชนที่บรรเลงจะเข้าจำนวนมากที่ไม่สามารถเลือกใช้กลอนจะเข้าที่ไม่เหมาะสม มีการใช้กลอนที่หยิบยืมจากเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ ทำให้คุณภาพของเพลงที่บรรเลงลดลง เอกลักษณ์ของกลอนจะเข้าก็จะหายไปนั่นเอง

ครุมนตรี ตราโมทได้อธิบายประเภทของเพลงไทยในการบรรเลงรวมวงไว้ 3 ประเภท คือ เพลงทางพื้น เพลงทางกรอ และเพลงลูกล่อลูกชด ซึ่งเพลงทั้ง 3 ประเภทนี้จะมีวิธีการบรรเลงต่างกัน เพลงทางพื้นเป็นเพลงที่มีทำนองเรียบง่าย ไม่มีพลิกแพลงผู้บรรเลงเครื่องดนตรีมีโอกาที่จะใช้สติปัญญาคิดทำนองบรรเลงได้ตามความพอใจ แต่ก็ต้องให้กลมกลืนกันทุกๆ คน ส่วนเพลงทางกรอ คือ เพลงที่มีทำนองเป็นเสียงยาว ทำนองเป็นทางบังคับ ทำให้ ผู้บรรเลงต้องดำเนินทำนองให้เหมือนกับความรู้สึกของผู้แต่ง เมื่อบรรเลงมาถึงทำนองตอนบังคับก็ต้องรวมมาใช้ทำนองเดียวกันหมดทุกๆ คน จะใช้การแปรทำนองแยกออกไปเองไม่ได้ ส่วนเพลงลูกล่อลูกชด เป็นเพลงที่มีการบรรเลงแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น 2 พวก ผลัดกันบรรเลงคนละวรรค ผู้บรรเลงควรจะรักษาทำนองเอาไว้ให้เคร่งครัดพลิกแพลงได้เล็กน้อย ต้องระวังอย่าทำให้ทำนองที่ท่านผู้แต่งได้แต่งไว้เสียไป นอกจากนี้เวลาบรรเลงลูกล่อลูกชดมักจะมีบรรเลงล่วงล้ำหรือย้อยบ้าง ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่บรรเลงรับเกิด

ความสงสัยได้ ผู้บรรเลงแต่ละคนจึงต้องมีความแม่นยำในทำนองเพลงและจังหวะ จึงจะทำให้การบรรเลงเพลงนั้นเป็นไปด้วยความไพเราะเหมาะสมกับแบบเพลงประเภทนี้

เพลงโหมโรงเทิด เป็นเพลงที่ครุมนตรี ตราโมทประพันธ์ขึ้นในศุภดิถีมหามงคลสมัย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุครบ ๓ รอบบริบูรณ์ ณ วันที่ 2 เมษายน 2543 กรมศิลปากรกับธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้มอบให้เพลงโหมโรง ชื่อเพลง เทิด ส.ธ. เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายในพระราชวโรกาสนี้ จึงนำเพลงอัตรา 2 ชั้น ชื่อเพลงเชิญเหนือและเชิญใต้ หรือเพลงตระเชิญนี้มาแต่งขยายขึ้นเป็นอัตรา ๓ ชั้น และนำเพลงสังข์น้อยจากเพลงเรื่องทำขวัญหรือเวียนเทียนมาขยายขึ้นเป็นเพลงต่อท้ายตามแบบแผนโหมโรงเสภาโบราณ และยังมีเพลงอีกเพลงหนึ่งคือ เพลงโหมโรงมหาราชที่มีความน่าสนใจในการศึกษาเรื่องการแปรทำนอง เพลงนี้ครุมนตรี ตราโมทแต่งขึ้นในปี พ.ศ.2530 เพื่อทูลเกล้าถวาย เสด็จพระเกียรติในมหาศุภมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ โดยครุมนตรี ตราโมทได้รับพระบรมราชานุญาตให้นำเพลงพระราชนิพนธ์ใกล้รุ่งกับเพลงเราสู้มาสมมติเป็นเพลง 2 ชั้น แล้วแต่งขยายตามแบบแผนการแต่งเพลงไทย แต่ตั้งใจที่จะรักษาเค้าเพลงพระราชนิพนธ์ให้ใกล้ที่สุด นอกจากบางประโยคที่จำเป็นจะต้องห่างไปบางส่วนทำนองที่ดำเนิน ก็ต้องการให้มีหลายแบบ มีทั้งทางพื้นที่เก็บได้เป็นอิสระและเก็บโดยบังคับทำนอง, ทางกรอ, ทางลูกล่อลูกขัดในแบบต่างๆ และทางลักจังหวะประสมประสานกันไป นอกจากนั้น ในตอนท้ายยังได้อัญเชิญทำนองเพลงสายฝนมาสอดใส่ไว้อีก 3 ประโยค เพื่อให้เพลงนี้มีทำนองเพลงจังหวะวอลท์ทผสม แตกต่างจากเพลงไทยทั้งหลาย

จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษาทางดนตรีว่าด้วยการดำเนินทำนองเพลงเทพสมภพ เถา ซึ่งเป็นทางพื้น และเพลงโหมโรงมหาราช ซึ่งเป็นเพลงที่มีทำนองทั้งทางพื้นทางกรอ และลูกล่อลูกขัด ซึ่งองค์ความรู้นี้เป็นสมบัติอันทรงคุณค่าที่มีความสำคัญยิ่งต่อวงการดนตรีไทย ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญ จึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินทำนองของจะเข้ในการบรรเลงรวมวงและประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวง เพื่อเป็นการบันทึกข้อมูลอันเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอด ให้อยู่คู่ชาติไทยสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินทำนองจะเข้ในการบรรเลงรวมวง
2. เพื่อประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวง

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

ในการศึกษาวิธีการดำเนินงานจะใช้ในการบรรเลงรวมวง จำนวน 2 เพลง ได้แก่ เพลงโหมโรงมหาราช และเพลงโหมโรงเทิด สธ และประดิษฐ์ทำนองจะยึดตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวงจากทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ และเพลงโหมโรงมหาราช

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) การดำเนินงานจะใช้ในการบรรเลงรวมวงจะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติการรวมวงและการปรับวงดนตรีไทย หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา และเป็นแนวทางในการบรรเลงจะใช้ในการบรรเลงรวมวงเครื่องสายและวงมโหรีในโอกาสต่างๆ

2) เป็นงานอนุรักษ์ เก็บรักษาเป็นศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าของชาติ และเป็นแนวทางรักษาผลงานดนตรี เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ รวมทั้งเพื่อสืบทอดเพลงไทยให้คงไว้ต่อไป

1.5 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการดำเนินทำนองจะใช้ในการบรรเลงรวมวง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรม และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของงานวิจัยดังนี้

1. แนวคิดทางมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology)
2. ทฤษฎีของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรี
3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจะเข้
4. การดำเนินทำนองเครื่องดนตรีในวงเครื่องสาย
6. ประเภทของเพลงไทย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทางมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology)

การศึกษาด้านมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology) เป็นกระบวนการศึกษาที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี อาทิ ดนตรีพื้นเมือง ศิลปะดนตรีตะวันออก และดนตรีร่วมสมัยโดยเน้นในวิธีการสืบทอดแบบมุขปาฐะ (Oral Tradition) ซึ่งผู้ที่ต้องการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งประเด็นในการศึกษาในด้านต่างๆ เช่น รากฐานของการเกิดขึ้นของดนตรี ดนตรีมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างไร สัญลักษณ์และลักษณะดนตรีในบริบทที่ต้องการศึกษามีลักษณะอย่างไร เรื่องราวต่างๆ ที่รอบล้อมและเกี่ยวข้องกับดนตรี บทบาทและหน้าที่ของดนตรีที่รับใช้สังคม โครงสร้างของวัฒนธรรมดนตรีที่พบในสังคม วิธีการดำรงอยู่ของดนตรีในบริบทของสังคมต่างๆ ดนตรีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงในรูปแบบต่างๆ ในท้องถิ่นหรือดนตรีพื้นเมือง (Folk Song) เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อกล่าวถึง แนวคิดทางมานุษยวิทยาการดนตรี จะประกอบไปด้วยทั้งดนตรีวิทยาและดนตรีชาติพันธุ์วรรณา และมีแนวคิดที่ว่าเสียงดนตรีนั้นเป็นผลของกระบวนการทางพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยม ทศนคติ และความเชื่อของผู้คนที่อยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ ดนตรีจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีผู้เล่น ให้อีกกลุ่มเป็นบุคคลผู้ฟังและถึงแม้เราจะสามารถแยกบุคคลสองกลุ่มนั้นได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถแยกได้เด็ดขาด เพราะจะขาดความสมบูรณ์ไป ถ้ามีผู้เล่นแต่ไม่มีผู้ฟังหรือมีผู้ฟังแต่ไม่มีผู้เล่น พฤติกรรมของมนุษย์ สร้างสรรค์ดนตรีแต่พฤติกรรมถูกกำหนดให้สร้างเสียงดนตรีด้วยเช่นกัน ดังนั้น การศึกษาอย่างหนึ่งจะนำไปสู่อีกอย่างหนึ่ง ที่ยอมรับว่า ดนตรีวิทยากับดนตรีชาติพันธุ์วรรณา มีความแตกต่างกัน วิชาดนตรีวิทยานั้น เป็นที่เข้าใจว่าศึกษาเรื่องอะไรแต่มักไม่มีใครรู้ว่าศึกษาเรื่องอะไรบ้าง กิลเบิร์ตเชส เสนอว่า สองวิชานี้เป็นวิชาที่สัมพันธ์กันใกล้ชิด โดยที่วิชาหนึ่ง ศึกษาในส่วนที่เป็นอดีต

ส่วนอีกวิชาหนึ่งศึกษาในส่วนที่เป็นปัจจุบัน ชาร์ลซีเกอร์ (Char Seeher) นักวิชาการอีกคนหนึ่งให้เห็นด้วย แต่ขณะเดียวกันก็แย้งว่า จะเป็นเพียงการแบ่งแยกกันอย่างเดียว แต่ก่อนอื่นที่จะยอมรับกันมานาน แล้วว่าดนตรีชาติพันธุ์วรรณา เป็นวิชาความรู้ที่มีความแตกต่างกัน และผู้ที่ศึกษาวิชา 2 วิชานี้ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการศึกษาที่แตกต่างกัน ทั้งยังมีความรู้สึกที่ต่อต้านกันอีกด้วย (บุษกร สำโรงทอง, 2547, 23)

2. ทฤษฎีของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรี

สுகี เจริญสุข (2540 : 12) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรีสรุปเป็นแนวคิด 3 ส่วน ที่ต้องคลุกเคล้ากันจนแยกไม่ออก ดังนี้

1. ทฤษฎีความเหมือน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยการเลียนแบบ
2. ทฤษฎีความแตกต่าง เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาความแตกต่าง
3. ทฤษฎีความเป็นฉัน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาตนเอง

3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจะเข้

ในการวิจัยเรื่องการดำเนินงานจะเข้ในการบรรเลงรวมวง ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรม และบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจะเข้ดังนี้

3.1) ประวัติความเป็นมาของจะเข้

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าประวัติความเป็นมาของจะเข้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้มีผู้ให้ประวัติความเป็นมาแตกต่างกันโดยข้อมูลที่ค้นพบยึดตามหลักฐานในประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักตามเหตุและผลดังนี้

จากหลักฐานที่ระบุไว้ในกฎมณเฑียรบาล สันนิษฐานว่าเป็นสำนวนสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ กรุงศรีอยุธยาตอนต้น ข้อที่ 20 กล่าวว่า

...อนึ่ง ในท่อน้ำสระแก้ว ผู้ใดขี่เรือคฤ เรือประทุน เรือกูบ และเรือมีศาสตราวุธ แล้วใส่หมวกคลุมหัวนอนมา ชายหญิงนั่งมาด้วยกัน อนึ่ง ทะเลาะตีต่อกัน ร้องเพลงเรือ เป่าปี่ เป่าขลุ่ย สีซอดิตจะเข้ กระจับปี่ ตีโทนทับ ให้อำนาจนี้ ถ้าหากว่าสิ่งเหล่านี้เข้ามาในท้ายสนามห้าม ถ้ามิได้ห้ามปราม เกาะกุมเอามาถึงศาลาให้แก่เจ้าท่า โทษเจ้าพนักงานถึงตาย...

หลักฐานนี้แสดงให้เห็นว่าในสมัยอยุธยา นั้น มีผู้นิยมเล่นจะเข้และเครื่องดนตรีอื่นๆ กันอย่างแพร่หลายจนล่วงล้ำเข้าไปใกล้เขตพระราชฐาน จนถึงต้องมีกฎมณเฑียรบาลขึ้น แต่ก็มิได้อธิบายถึงขนาด รูปร่างหรือวิธีการเล่น ถึงแม้จะปรากฏการห้ามเล่นดนตรีในเขตพระราชฐาน แต่มีปรากฏชื่อเพลงอีกด้วย (เครื่องดนตรีไทย ธนิต อยู่โพธิ์ , 2538) มนตรี ตราโมท (2498 : 70) กล่าวว่า

"...แต่เมื่อมาภายหลังเราได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรี ซึ่งเอาแบบอย่างมาจากมอญอีกอย่างหนึ่ง คือ จะเข้ ซึ่งเป็นเครื่องดีดที่ใช้วางนอนกับพื้นราบ ไม่ต้องถือตั้งขึ้นมาเหมือนอย่างกระจับปี่ และมีเสียงกังวานไพเราะกว่า มีทางที่ติดได้คล่องแคล่วว่องไวกว่าจึงได้เลิกใช้กระจับปี่ และใช้จะเข้แทนมาจนบัดนี้..."

"จะเข้" สันนิษฐานว่า เป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจากพิณโบราณที่เรียกว่า "กระจับปี่" ซึ่งเล่นยากเพราะจะต้องใช้นิ้วกดและรูดไปมาบนทวนหรือคันอันค่อนข้างหนัก เมื่อเป็นเช่นนี้การแก้ไขให้สามารถดีดได้ง่ายขึ้นจึงวางพิณหงายลงกับพื้นแล้วต่อขาเข้าเพื่อให้นั่งดีดได้สะดวกกว่าเดิมแต่กระจับปี่นับวันก็จะสูญไปทุกทีเพราะดีดยากและมีเสียงเบา เมื่อมีคนเอาจะเข้เข้ามาในวงมโหรีใหม่ๆ ก็ยังมีทั้งกระจับปี่และจะเข้อยู่ในวงเดียวกัน แต่ปัจจุบันนี้ มีเพียงจะเข้ติดอยู่อย่างเดียวเท่านั้น

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. (2516:28) ทรงกล่าวถึงจะเข้ว่า

"...จะเข้ แต่เดิมเป็นเครื่องสังคีตของมอญ..."

โดยทรงยึดหลักฐานทางวัฒนธรรมที่ว่า ในแผ่นดินของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น พระองค์ทรงมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับมอญ เพราะมอญแต่ก่อนมีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณพม่าตอนล่าง ต่อมาพม่าได้รุกรานและยึดมอญทำให้ชาวมอญได้อพยพและมาอยู่ พ.ศ. 2082 ชาวมอญจำนวนมากหนีเข้ามากรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถและโปรดฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตัวเมืองกรุงศรีอยุธยาชั้นนอก ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตัวเมืองชั้นใน ใกล้พระอารามวัดขุนแสน และขุนนางมอญก็เริ่มเข้ารับราชการในกรุงศรีอยุธยานับตั้งแต่นั้น ก็คงจะมีการถ่ายทอดและรับเอาวัฒนธรรมของกันและกันหรือแลกเปลี่ยนกัน

3.2 ลักษณะของจะเข้

จะเข้ เป็นเครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่ง เข้าใจว่าแก้ไขมาจากพิณ ทำให้วางราบไปตามพื้น เพื่อให้นั่งดีดได้สะดวกและไพเราะ โดยเหตุที่ตัวพิณแต่เดิมทำเป็นรูปร่างอย่างกระจับปี่ แต่ชุดให้กลวงเป็นโพรงข้างในเพื่อช่วยให้เกิดเสียงกังวังกว้าง จึงเรียกชื่อเครื่องดนตรีชนิดนี้ตามรูปร่างว่า จะเข้ เช่นเดียวกับพิณของอินเดียที่ทำตอนตัวพิณเป็นรูปนกยูง ตอนปลายเป็นหางนกยูงก็เรียกพิณชนิดนั้นว่า มยุรี แต่จะเข้ที่สร้างในตอนหลังนี้ ได้คิดปรับปรุงแก้ไขกันขึ้นใหม่ ไม่ทำเป็นรูปจะเข้ทีเดียว แต่ถ้าพิจารณาด้วยความคิดคำนึงเข้าช่วยด้วยก็มีเค้าคล้ายๆ จะเข้ ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงไปนี้ เข้าใจว่าเพื่อประโยชน์ในทางเสียงและเพื่อความสะดวกเป็นส่วนใหญ่ ตัวจะเข้ทำเป็น 2 ตอน ตอนตัวและหัวเป็นกระพุ้งใหญ่ ทำด้วยไม้แก่นขนุน หนาราว 12 เซนติเมตร ยาวประมาณ 52 เซนติเมตร กว้างประมาณ 29 เซนติเมตร ตอนหางยาวประมาณ 78-80 เซนติเมตร กว้างประมาณ 11.5 เซนติเมตร รวมทั้งท่อนหัวและท่อนหางซึ่งทำด้วยไม้แก่นขนุนท่อนเดียวชุดเป็นโพรงตลอดถึงกัน ก็ยาวประมาณ 130-132

เซนติเมตร มีแผ่นไม้ปิดทองเบื้องล่าง จะใช้ตัวหนึ่งมีเท้ารองตอนตัว 4 และปลายหัว 1 สูงจากปลายเท้าวางพื้นถึงหลังประมาณ 19 เซนติเมตร ทำหลังนูนกลาง สองข้างลาดลง ขึ้นสายโยงเรียดไปตามหลังตัวจะเข้าจากทางหัวไปทางหางสามสาย สายหนึ่งใช้สายลวดทองเหลือง อีกสองสายเป็นสายเอ็น มีลูกบิดประจำสายๆ ละ 1 อัน สำหรับเร่งเสียง มีหย่องรับสายทางหาง ระหว่างตัวจะเข้ามาทางหย่อง มีแป้นไม้ที่เรียกว่านม สำหรับรองนิ้วกด 11 อัน ติดไว้บนหลังจะเข้ นมอันหนึ่งๆ สูงเรียงระดับกันไปตั้งแต่ 2 เซนติเมตร ขึ้นไปจนสูง 3.5 เซนติเมตร เมื่อบรรเลงใช้ดีดด้วยไม้กรมปลายแหลมทำด้วยกระดูกสัตว์หรืองายาวประมาณ 5-6 เซนติเมตร เคียนด้วยเส้นด้ายติดกับปลายนิ้วชี้ของผู้ดีด และใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วกลางช่วยจับให้มีกำลังดันเวลาแกว่งมือส่ายไปมา เครื่องดนตรีชนิดนี้ก็สร้างขึ้นด้วยความวิจิตรบรรจง เช่น เลี่ยมและฝังงาเป็นลวดลายสวยงาม

ไทยเราเห็นจะเล่นจะเข้มานานไม่น้อยกว่าสมัยแรกตั้งกรุงศรีอยุธยา จึงมีกล่าวถึงในกฎหมายเทียรบาลครั้งกรุงศรีอยุธยา แต่ปรากฏว่าเพิ่งนำเข้าผสมวงเครื่องสายและมโหรีเมื่อครั้งรัชกาลที่ 2 กรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง ที่ไม่ปรากฏว่าได้นำจะเข้เข้าเล่นร่วมวงมาแต่ก่อนนั้น บางทีเครื่องดนตรีชนิดนี้จะเหมาะสำหรับเล่นเดี่ยว และมีบางท่านกล่าวว่าจจะเข้ของเขมรก็มีเค้า ทำรูปร่างอย่างจจะเข้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวไว้ว่าจะเข้แต่เดิมเป็นเครื่องสังคีตของมอญอาจเป็นจริงก็ได้ เพราะได้เคยไปเห็นจะเข้และสลักทำเป็นรูปจะเข้ตั้งแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑ์ตามสถานในนครเวียงจันทน์ รวมทั้งจะเข้ของไทยใหม่ แต่ในสภาพพม่าไม่มีใครเล่นจะเข้ได้ เมื่อเรานำไปดีดให้ฟังเค้าเห็นเป็นของแปลกและไพเราะน่าฟัง แต่จะเป็นเครื่องดนตรีที่ไทยเราได้แบบอย่างมาจากใครก็ตาม เดียวนี้นับว่าเป็นเครื่องดีดของไทยที่มีกระแสเสียงก้องกังวานเกิดความไพเราะมากและเป็นที่ยอมรับแพร่หลายอยู่ในวงการดนตรีไทยในปัจจุบัน (ธนิต อยู่โพธิ์, 2530 หน้า 102)

3.3 ส่วนประกอบของจะเข้

ในการบรรเลงจะเข้ได้ดีเยี่ยมและมีประสิทธิภาพ นอกจากฝีมือของผู้บรรเลงแล้วยังมีอีกปัจจัยหนึ่งคือเครื่องดนตรีต้องมีความสมบูรณ์พร้อมจึงทำให้การบรรเลงจึงเกิดความไพเราะ โดยผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกายภาพของจะเข้ในแต่ละส่วนโดยจะเข้มีส่วนประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ภาพจะเข้

ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน นิยมใช้ไม้แก่นขนุน เนื่องจากใช้น้ำเสียงที่ไพเราะและลงน้ำมันชักเงาได้สวยงาม ไม้ที่จะนำมาทำต้องทิ้งแห้งสนิท ภายหลังจะเข้าจอบิดโก่งหรือเสียงเปลี่ยนได้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหัวของจะเข้และส่วนหาง ส่วนหัวจะเป็นกล่องเสียงอยู่ทางขวามือของผู้บรรเลง ส่วนหางจะเป็นส่วนที่ต่อไปจากกระพุ้งจนถึงลูกบิด ทั้ง 2 ส่วน ต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสมกัน

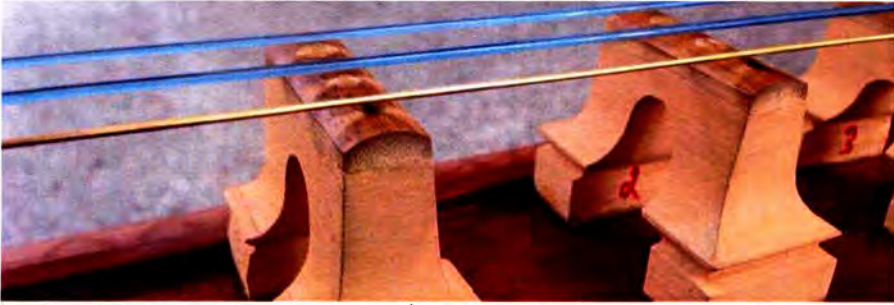
2. นมจะเข้

ภาพที่ 2 นมจะเข้

มีทั้งสิ้น 11 นม มีขนาดจากสูงไปหาต่ำลดหลั่นกันตามลำดับ มีหน้าที่รองรับสายจะเข้ การติดนมจะเข้ต้องมีระยะที่เหมาะสมไม่ให้เสียงเพี้ยนได้ วัสดุที่ใช้ติดนมมักติดด้วยกาวหรือขัน การติดนมต้องทิ้งระยะให้กาวติดสนิทก่อน เพื่อไม่ให้เกิดเสียงแทรกเข้ามา

3. สาบจะเข้

ภาพที่ 3 สาบจะเข้

ทำด้วยผิวไม้ไผ่ เป็นส่วนที่มีผลต่อเสียงจะเข้เป็นอันมาก หากผู้ตีตีไม่ระมัดระวังปล่อยให้สาบจะเข้สึก เมื่อสาบสึกแล้วเสียงจะเข้จะเพี้ยนบิด สามารถปรับปรุงได้ด้วยการเปลี่ยนสาบใหม่ สาบจะเข้ทำจากไม้ไผ่หรืองาช้าง

4. หย่อง

ภาพที่ 4 หย่อง

ทำด้วยไม้เนื้ออ่อน เป็นส่วนที่รองรับสายจะเข้ที่ซึ่งมาจากลูกบิดไปยังหลักสายและยกรับสาย ทั้งสามสายของจะเข้ให้อยู่ในระดับเดียวกันกับนมและโต๊ะจะเข้ หย่องจะเข้ก็เช่นเดียวกับสาบ หากใช้ไประยะหนึ่งจะทรุดตัวลงและมีผลต่อคุณภาพเสียง เสียงจะดัง "แป้ก" เพราะสายไปพาดโดนนมจะเข้

5. รางไหม

ภาพที่ 5 รางไหม

ทำจากไม้เนื้ออ่อน มักจะทำจากวัสดุเดียวกันกับที่นำมาทำลูกบิดและขาในจะเข้ตัวเดียวกัน ทำหน้าที่เสริมของช่องรางไหม เป็นส่วนที่พาดสายไปผูกติดกับลูกบิด รองสายไม่ให้สั่นและขาดเร็ว

6. ลูกบิด

ภาพที่ 6 ลูกบิดสายจะเข้

เป็นส่วนของใช้ซึ่งสายจะเข้ อยู่ทางหางของตัวจะเข้ มีหน้าที่ปรับเสียง หากลูกบิดหรือรูกว้างมากเกินไปจะทำให้ไม่สามารถปรับเสียงได้ตามต้องการ ต้องทำการอุดรูใหม่ ลูกบิดจะเป็นส่วนประกอบสำคัญอีกชิ้นหนึ่งสำหรับตั้งสายจะเข้ให้สูงต่ำตามความต้องการ

7. โต้ะจะเข้

ภาพที่ 7 โต้ะจะเข้

เป็นส่วนประกอบสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพเสียง ที่ต่างกับสาบ หย่องและรางไหม โต้ะจะเข้เป็นสะพานรับการสั่นสะเทือนของสายจะเข้ ลงสู่ตัวจะเข้โดยตรง ทำให้เสียงจะเข้มีความดังก้องกังวานออกสู่ช่องเสียงที่อยู่ใต้ตัวจะเข้ จะเข้จะดังหรือไม่ดังก็อยู่ที่โต้ะจะเข้นั่นเอง หากว่าโต้ะจะเข้ทรุดตัวลงย่อมทำให้คุณภาพเสียงเปลี่ยนไป

8. สายจะเข้

ภาพที่ 8 สายจะเข้

ประกอบด้วย 3 สาย คือสายเอก สายกลางหรือสายทุ้ม และสายลวด สายจะเข้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดเสียง เดิมใช้สายไหม จะเข้ที่ใช้สายไหมจะมีความไพเราะน่าฟังมาก เนื่องจากสายไหมจะเป็นสายเกลียวกินแทนได้ดี แต่ปัจจุบันมีการใช้สายไนลอนแทน แม้ว่าจะไม่ขาด ผู้บรรเลงจะต้องหมั่นเปลี่ยน

สายอยู่เสมอ เนื่องจากสายในล่อนจะชำรุดเมื่อใช้ไประยะหนึ่ง โดยเฉพาะส่วนที่โดนไม้ดีดจะเข้กระทบ อยู่เป็นประจำ ส่วนสายลวดหากเป็นสนิมหรือหักงอควรเปลี่ยนอยู่เสมอ

9. ขาจะเข้

ภาพที่ 9 ขาจะเข้

มีทั้งหมด 5 ขาด้วยกัน บริเวณขาจะเข้จะอยู่บริเวณกระพุ้ง 4 ขา และบริเวณส่วนหางอีก 1 ขา ขาจะเข้ทำจากไม้ชนิดเดียวกับลูกบิด มีความสำคัญคือ เป็นฐานรองลำตัวจะเข้และช่วยในการทรงตัวของจะเข้

10. ไม้ดีดจะเข้

ภาพที่ 10 ไม้ดีดจะเข้

ไม้ตีตเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ทำให้เกิดเสียง ลักษณะของไม้ตีตจะแข็งเป็นรูปที่ผู้ตีตจะเข้ต้องมี ความพิถีพิถันและทำการเลือกเพื่อให้เกิดความถนัดแก่ตัวผู้ตีตเอง วัสดุที่ใช้ทำไม้ตีตจะเข้มีหลายอย่าง เช่น ไม้เนื้อแข็งต่างๆ เขาสัตว์ กระดุกสัตว์ แต่วัสดุที่ดีที่สุด คือ งาช้าง

11. แหน

ภาพที่ 11 แหน

เสียงที่เกิดขึ้นนั้นจะไพเราะหรือไม่จะอยู่ที่ "แหน" ด้วย แต่ตำแหน่งการวางแน้นั้นไม่สามารถ กำหนดได้ชัดเจนว่าจะต้องวางตรงตำแหน่งใดจึงเป็นมาตรฐาน ผู้ตีตจะเข้จะต้องใช้ความสามารถของ ตนเองในการขยับแน้นให้ตรงตำแหน่งเสียงที่ต้องการ คือ เสียงที่มีลักษณะที่ไม่บอด ก้องกังวาล

12. หลักผูกสาย

ภาพที่ 12 หลักผูกสาย

ทำด้วยทองเหลืองแท่ง ด้านล่างทำเป็นขา 2 ขาสำหรับติดกับตัวจะเข้ ทำหน้าที่เป็นหลักยึดสายจะเข้ทั้ง 3 สาย (บุปผา สีสถาน, 2550 : 8-9)

3.4 ขอบเขตเสียงของเครื่องดนตรีจะเข้

จะเข้มีด้วยกันทั้งหมด 3 สาย โดยแต่ละสายจะมีเสียงในระดับที่ต่างกัน โดยเสียงในสายเอกจะเข้เป็นเสียงที่มีระดับสูงสุด เสียงในสายทุ้มและสายลวดเสียงจะลดต่ำลงมาตามลำดับ ส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างของระดับเสียงของจะเข้ก็คือ "นมจะเข้" ซึ่งมีอยู่ 11 นม รองอยู่ใต้สายจะเข้ทั้ง 3 สาย เวลาดีดจะเข้ก็จะได้เสียงต่างๆ ดังนี้

กำหนดให้สัญลักษณ์แทนเสียงของโน้ตคือ

- ด = เสียง โด
- ร = เสียง เร
- ม = เสียง มี
- ฟ = เสียง ฟา
- ซ = เสียง ซอล
- ล = เสียง ลา
- ท = เสียง ที

สายเอก เป็นชื่อเรียก สายที่ 1 สายเปล่า เสียง ด สายทุ้ม เป็นชื่อเรียก สายที่ 2 สายเปล่าเสียง ซ และสายลวด เป็นชื่อเรียก สายที่ 3 สายเปล่า เสียง ด

นมที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
สายเอก	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ
สายทุ้ม	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด	ร
สายลวด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ซ

การเทียบเสียงของเครื่องดนตรีจะเข้ สามารถเทียบเสียงในการตั้งได้จากขลุ่ยเพียงออ โดยจะเข้ 3 สาย สามารถตั้งเสียงได้ดังนี้

- สายเอก (สายที่ 1) เทียบให้เข้ากับเสียงต่ำสุดของขลุ่ยเพียงออปัดนิ้วทั้งหมด
- สายทุ้ม (สายที่ 2) เทียบเสียงต่ำลงเป็นคู่ 4 กับสายเอก
- สายลวด (สายที่ 3) เทียบเสียงเดียวกับสายเอกต่ำลงเป็นคู่แปด

3.5 กลวิธีในการบรรเลงจะเข้

กลวิธีในการบรรเลงจะเข้ (เกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทยและเกณฑ์การประเมิน 2544 : 325 - 330) มีดังต่อไปนี้

1. ตีไม้ ออก ไม่เข้า

ด้วยการตีไม้ตีต ออก และ เข้า สลับกัน โดยเริ่มที่ไม้ตีตออกก่อน มีทั้งตีตสายเปล่า และตีตกดสาย ให้มีน้ำหนักเสียงเท่ากัน

1.1 การตีตสายเปล่า

1.1.1 ทดสอบโดยให้ตีตไม้ ออกและไม้เข้าสลับกันไปคู่ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป

ไม้ตีตต้องจับด้วยไม้เข้าเสมอ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการใช้ไม้ตีต

ออก - เข้าให้ถูกต้องกับทำนองเพลง

1.1.2 น้ำหนักในการตีตออกและตีตเข้าต้องได้เสียงดังเท่ากัน

1.2 การตีตกดสาย ชนิดตีตเรียงเสียง หรือไล่เสียงขึ้นลง

1.2.1 ตำแหน่งของนิ้วที่กดบนนมถูกต้อง คือ อยู่ชิดนมด้านซ้าย

1.2.2 ใช้นิ้วไล่เสียงตามตำแหน่งของนมทั้ง 11 นมได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์

การตีตและกดสาย

1.2.3 ตีตได้เสียงถูกต้อง

1.2.4 ตีตได้เสียงชัดเจน

1.3 การตีตกดสาย ชนิดข้ามเสียงในทำนองที่ง่าย

1.3.1 นิ้วกดบนนมได้ถูกต้องตามตำแหน่ง

1.3.2 ตีตได้ถูกต้องตามหลักการใช้นิ้วในการตีตเก็บ

1.3.3 ตีตได้เสียงถูกต้อง

1.3.4 ตีตได้เสียงชัดเจน

2. ตีตเสียงทึบนอย

มีวิธีบังคับให้เกิดเสียงทึบนอย ด้วยนิ้วหัวแม่มือประกบกับนิ้วชี้หรือนิ้วกลางและนิ้วก้อยกับนิ้วนางดังนี้

2.1 โดยใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือประกบอยู่ใต้ท้องนิ้วชี้ที่ข้อปลายสุด กดสายลวดด้วยเล็บของนิ้วหัวแม่มือในลักษณะนิ้วตะแคง แต่มือยังคงอยู่ในลักษณะการตีตตามปกติ ในลักษณะเช่นนี้ นิ้วชี้จะอยู่ที่นมเดียวกันกับบนสายเอก แล้วตีตไม้เข้าที่สายลวดให้เกิดเสียง “ทิง” ตามด้วยตีตไม้เข้าที่สายเอกให้เกิดเสียง “นอย” รวมเป็น “ทิงนอย”

2.2 โดยใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือประกบอยู่ใต้ท้องนิ้วกลางที่ข้อปลายสุด กดสายลวดด้วยเล็บของนิ้วหัวแม่มือในลักษณะนิ้วตะแคง แต่มือยังคงอยู่ในลักษณะการตีตตามปกติ ในลักษณะเช่นนี้

นิ้วชี้จะอยู่ที่นมเดียวกันกับบนสายเอก แล้วติดไม้เข้าที่สายลวดให้เกิดเสียง “ทิง” ตามด้วยติดไม้เข้าที่สายเอกให้เกิดเสียง “นอย” รวมเป็น “ทิงนอย”

2.3 บังคับเสียงทิงนอยด้วยนิ้วก้อยประกบกับนิ้วนาง โดยกดสายลวดด้วยปลายนิ้วก้อย แล้วกดสายเอกด้วยปลายนิ้วนางที่นมเดียวกัน ติดไม้เข้าที่สายลวดให้เกิดเสียง “ทิง” ตามด้วยติดไม้เข้าที่สายเอก ให้เกิดเสียง “นอย”

2.4 การตีเสียงทิงนอยสายเปล่า เป็นการติดที่สายลวด และสายเอกด้วยไม้ติดเข้าทั้ง 2 สาย สายลวดได้เสียง “ทิง” ตามด้วยสายเอก ได้เสียง “นอย” ทั้งนี้ประเมนการตีเสียงทิงนอยตามการปฏิบัติถูกต้อง ตรงเสียง ชัดเจน และดังเท่ากัน

หมายเหตุ มีการบังคับให้เกิดเสียงทิงนอยอีกลักษณะหนึ่ง โดยใช้นิ้วบังคับเพียงนิ้วเดียวด้วยการกดสายลวดและสายเอกด้วยนิ้วชี้ นิ้วกลาง หรือนิ้วนาง

3. ติดเก็บ

คือการติดให้เพิ่มเสียงสอดแทรกให้ถี่ขึ้นกว่าเนื้อเพลงธรรมดา ถ้าเขียนโน้ตไทย 1 ห้อง จะมีตัวโน้ต 4 ตัว ด้วยการใช้ไม้ติดออก - เข้าสลับกันให้เกิดเสียงดังเสมอกัน ประเมินตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 หลักการใช้นิ้วในการติดเก็บ

3.1.1 ถ้าทำนองไล่ไปทางเสียงต่ำ

จากนิ้วชี้ต่อไปไล่ต่ำเป็นคู่ 2 ใช้นิ้วกลาง แล้วเสียงต่อไปใช้นิ้วนางจากนิ้วชี้ต่อไปไล่เกินเป็นคู่ 2 ใช้นิ้วนางไล่ต่ำไปเรื่อยๆ จากนั้นิ้วกลางใช้นิ้วนางไล่ต่ำไปเรื่อยๆ จากนั้นิ้วนางใช้นิ้วนางไล่ต่ำไปเรื่อยๆ

3.1.2 ถ้าทำนองไล่ไปทางเสียงสูงจากนิ้วชี้ใช้นิ้วชี้ไล่สูงไปเรื่อยๆ จากนั้นิ้วกลางใช้นิ้วชี้ไล่สูงไปเรื่อยๆ จากนั้นิ้วนางต่อไปไล่สูงเป็นคู่ 2 ใช้นิ้วกลาง แล้วเสียงต่อไปใช้นิ้วชี้ไล่สูงไปเรื่อยๆ จากนั้นิ้วนางต่อไปไล่สูงเป็นคู่ 2 ใช้นิ้วชี้ไล่สูงไปเรื่อยๆ

3.2 ติดได้เสียงดังเท่ากันทั้งไม้ออกและไม้เข้า

3.3 ติดได้ความถี่สม่ำเสมอ ไม่โยก

4. ติดรัว

คือการติดโดยใช้ไม้ติด ติดเข้า-ออกสลับกันถี่ๆ จบด้วยการติดไม้เข้าโดยแต่ละเสียงต้องดังเสมอกัน

5. ติดรูด

5.1 ติดรูดสายลวด

ใช้นิ้วหัวแม่มือกับนิ้วชี้ ทำมือแบบการติดทิงนอยติดรูดที่สายลวดจากเสียงหนึ่งไปหาอีกเสียงหนึ่ง จากเสียงต่ำขึ้นไปหาเสียงสูง หรือจากเสียงสูงลงมาหาเสียงต่ำ จะเริ่มด้วยไม้เข้า

หรือออกนั้นขึ้นอยู่กับว่าตีรูดจำนวนกี่เสียงตามทำนองเพลง ทั้งนี้เมื่อจบวรรคจะต้องจบลงด้วยไม้ตีต
เข้าเสมอ

5.2 ตีรูด (ร้าว)

คือการร้าวไม้ตีตไปพร้อมกับการใช้นิ้วรูดสายจากเสียงหนึ่งไปหาอีกเสียงหนึ่ง
ปฏิบัติได้ทั้งสามสาย

5.3 ตีรูด (ตีว)

คือการตีตไม้เข้าพร้อมกับใช้นิ้วชี้กดแล้วรูดสายจากเสียงหนึ่งไปอีกเสียงหนึ่ง
ทั้งนี้ต้องรูดจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูง และโดยปกติรูดขึ้นเป็นคู่ 8

6. ตีตควบเสียง (กระทบ 2 สาย และกระทบ 3 สาย)

6.1 กระทบ 2 สาย

สายเอกและสายกลาง คือ การตีตไม้เข้าเสียงใดเสียงหนึ่งที่สายเอก โดยให้
ไม้ตีตไปกระทบสายกลางให้เกิดคู่เสียงที่เหมาะสมกลมกลืนควบไปพร้อมกัน

สายกลางและสายลวด คือ การตีตไม้เข้าเสียงใดเสียงหนึ่งที่สายกลาง โดยให้
ไม้ตีตไปกระทบสายกลางให้เกิดคู่เสียงที่เหมาะสมกลมกลืนควบไปพร้อมกัน

6.1 กระทบ 3 สาย

คือ การตีตไม้เข้าครั้งเดียวถูกสามสายพร้อมกัน แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

แบบที่ 1

ใช้นิ้วชี้กดสายกลางที่เสียงโด (ด้านซ้ายของนมที่ 3) แล้วตีตสามสายพร้อมกันโดยให้
อีกสองสายเป็นสายเปล่า

แบบที่ 2

มี 2 แบบ

ใช้นิ้วนางกดสายเอกที่เสียงเร (นมที่ 1) แล้วนิ้วก้อยกดสายลวดที่เสียงเร
(นมที่ 1) แล้วตีตสามสายพร้อมกันโดยสายกลางเป็นสายเปล่า

หรือ ใช้นิ้วนางกดสายเอกที่เสียงมี (นมที่ 2) แล้วนิ้วก้อยกดสายลวดที่เสียงมี
(นมที่ 2) แล้วตีตสามสายพร้อมกันโดยสายกลางเป็นสายเปล่า

ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของการบรรเลง

7. ตีตสะบัดเสียง

คือการตีต “เข้า-ออก-เข้า” และเพิ่มความเร็วจากการตีตเก็บปกติสองเสียงเป็นสาม
เสียงในช่วงจังหวะเดียวกัน มีทั้งตีตสะบัดเสียงเดียว ตีตสะบัดสองเสียงและตีตสะบัดสามเสียง

ทั้งนี้การประเมินต้องคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้

- ตีตสะบัดได้ชัดเจนทุกเสียง

- ติดสะบัดได้ครบเสียงจากการติด “เข้า-ออก-เข้า”

- น้ำหนักการติดสะบัดเท่ากันทุกเสียง

แบ่งการประเมินการติดสะบัดเสียงเป็น 3 ลักษณะตามขั้นความสามารถ คือ

7.1 ติดสะบัดเสียงตัวโน้ตเดี่ยว คือ การติดเข้า - ออก - เข้าที่เสียงใดเสียงหนึ่ง (เสียงเดี่ยวสามไม้ติด)

7.2 ติดสะบัดสองเสียงตัวโน้ต คือ การติดเข้า - ออก - เข้าที่สองเสียง (สองเสียงสามไม้ติด)

7.3 ติดสะบัดสามเสียงตัวโน้ต คือ การติดเข้า - ออก - เข้าที่สามเสียง (สามเสียงสามไม้ติด)

8. ติดตบสาย

คือการใช้น้ำหนักนิ้วกดลงตามตำแหน่งแรงกว่าที่กดตามปกติเล็กน้อย ให้เกิดเสียงตามมาหลังการติดด้วยไม้ติดเดี่ยว

8.1 ติดสายลวดสายเปล่าด้วยไม้ติดเข้า หลังจากนั้นจัดนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้เหมือนการติดทิงนอย แล้วใช้เล็บของนิ้วหัวแม่มือตบนมที่ต้องการให้เกิดทางเสียงตามมาเป็นอีกเสียงหนึ่งตามที่ต้องการด้วยไม้ติดเดี่ยว

8.2 ติดไม้ติดเข้า (ตัว)

ใช้ไม้ติดเข้าพร้อมกับนิ้วนางกดที่เสียงใดเสียงหนึ่งของสายที่ต้องการ แล้วใช้นิ้วตบข้ามไป 1 นมให้เกิดทางเสียงตามมาเป็นคู่ 3 ด้วยไม้ติดเดี่ยว

8.3 ติดไม้ติดเข้าที่สายเปล่า หลังจากนั้นใช้นิ้วนางหรือนิ้วชี้ตบที่สายไม้ติด และนมที่ต้องการให้เกิดทางเสียงที่ต้องการตามมาด้วยไม้ติดเดี่ยว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของทำนองเพลง

9. ติดขยี้

คือ การบรรเลงเพิ่มเติมให้เสียงถี่ขึ้นเป็น 2 เท่าของการติดเก็บแต่ยังคงลูกตกเดิม

10. ติดปรีบ

คือ การติดเสียงสะบัดที่สั้นและเร็วกว่าเสียงสะบัดปกติ โดยติดเน้นในตอนท้ายของวรรคเพลง เพื่อเพิ่มความนุ่มนวลของทำนอง ไม่ให้ห้วนเกินไป

3.6 บทบาทหน้าที่การบรรเลงจะเข้าในวงเครื่องสาย

บทบาทและหน้าที่ของจะเข้เหมาะสมแก่การบรรเลงเดี่ยวในสมัยกรุงศรีอยุธยา และได้รับการพัฒนาเข้ามาผสมอยู่ในวงเครื่องสาย และวงมโหรี ในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่ออยู่ในวงดนตรี จะเข้มีหน้าที่ดำเนินทำนองสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินทำนองอื่นๆ ตลอดจนการ

ดำเนินการทำนองตามแนวร้อง เวลาบรรเลงจัดให้เป็นเครื่องดนตรีประเภทนำ เช่นเดียวกับระนาดเอก ซอด้วง โดยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะด้วยการติดเก็บถี่ๆบ้าง ห่างๆบ้าง

การบรรเลงในวงเครื่องสายไทย มีแนวการบรรเลงที่ไม่เร็วมาก มีการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น สะบัด การติดรั้ว ดำเนินทำนองโดยใช้สายให้ครบทั้งสามสาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทเพลง เช่น เพลงกรอใช้การติดรั้ว ดิดริกหรือติดปريب รั้วให้ละเอียด ไม่ติดสม่ำเสมอ เพลงเก็บต้องติดเก็บบ้าง ดิดทิ้งน้อยบ้าง ผู้บรรเลงจะต้องแม่นยำเพลงแม่นยำจังหวะเพื่อเป็นหลักให้กับวง

จะเข้าเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลักให้กับวงเครื่องสายเพราะมีช่วงเสียงกว้าง กว่าเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงเครื่องสาย ส่วนวงกลอนในการบรรเลงรวมวงนั้นไม่ค่อยซับซ้อนและพิสดาร ส่วนใหญ่เน้นส่วนกลอนที่มีความไพเราะ เรียบๆ ไม่โลดโผนมาก และมีเอกลักษณ์เฉพาะของจะเข้ ผู้บรรเลงจะเข้าเป็นผู้ที่มีความสำคัญของวง คือจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการบรรเลงและการจำเพลงอย่างดีเยี่ยม มีเช่นนั้นอาจส่งผลให้วงอาจจะล้มได้ ผู้บรรเลงจะเข้ต้องรู้หน้าที่หลักของเครื่องดนตรี คือการบรรเลงจะเข้าอาจดำเนินการทำนองแบบเก็บบ้าง ถีบบ้าง รั้วบ้าง ดำเนินทำนองเป็นผู้นำบ้าง และเป็นผู้ตามบ้างในบางครั้ง แต่หลักใหญ่ๆแล้วจะเป็นผู้นำ ผู้บรรเลงจะเข้มีความสำคัญเพราะในการบรรเลงในวงเครื่องสายจะเข้ถือเป็นหลักของวง

การบรรเลงในวงเครื่องสายเครื่องคู่

การบรรเลงจะเข้ในวงเครื่องสายเครื่องคู่ มีแนวการบรรเลงเร็วปานกลาง เพราะเนื่องจากเครื่องสายเครื่องคู่นี้มีหลักอยู่ว่าเครื่องดนตรีทั้งสองเครื่องจะต้องบรรเลงทำนองเหมือนกัน ส่วนวงกลอนในการบรรเลงก็จะไม่โลดโผนมาก

การบรรเลงในวงมโหรี

ลักษณะของการบรรเลงจะเข้ในวงมโหรี คือการบรรเลงเพลงขับกล่อม ผู้บรรเลงต้องบรรเลงจะเข้ให้นุ่มนวล อ่อนหวาน กลมกลืนและเรียบร้อยตามลักษณะวงมโหรี การดำเนินการทำนองหรือทางเพลงต้องติดให้กลมกลืนกับเครื่องดนตรีอื่น ไม่บรรเลงทางที่แตกต่างไปจากวง เน้นความเรียบร้อย เทคนิคการบรรเลง ใช้การติด การรั้วให้ได้เสียงยาว สะบัดบ้างตามความเหมาะสม การดิดทิ้งน้อย ไม่นิยมเพราะทำให้เสียงจะเข้มีลักษณะเสียงที่ขัดกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวง จึงใช้การรั้วหรือการกรอแทน

การบรรเลงในวงเครื่องสายปี่ชวา

การบรรเลงเครื่องสายปี่ชวามีแนวทางการบรรเลงที่เร็วกว่าปกติเพราะผู้บรรเลงต้องฝีมือสูง โดยเฉพาะจะเข้ วิธีการดำเนินการทำนองคือการติดเก็บเป็นหลักของวง ไม่เล่นทางหรือแปรทำนองให้ซับซ้อน เพราะต้องดำเนินการทำนองเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวง เพื่อใช้ในการแปรทางให้วิจิตรพิสดาร เนื่องจากเพลงที่บรรเลงด้วยวงเครื่องสายปี่ชวานิยมเล่นเพลงทางเก็บหรือทางพัน เช่น ดับลมพัดชายเขา ซึ่งแต่ละเพลงมีทำนองที่ซ้ำกันจึงทำให้ผู้บรรเลงอาจบรรเลงผิดได้ง่าย ผู้บรรเลงจะเข้

จึงต้องบรรเลงเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีอื่น วงเครื่องสายปี่ชวา นิยมบรรเลงในงานอวมงคล เพลงที่นิยมบรรเลงมีความยาวและเร็วพอสมควร เช่น เพลงโหมโรงราโค เพลงชมสมุทร เพลงสละหม่า ผู้บรรเลงในวงควรมีฝีมือที่เท่าเทียมกันและต้องฝึกซ้อมเป็นประจำให้พละกำลังในการบรรเลงคงที่อยู่ที่ตัวถึงจะบรรเลงได้ดี

การบรรเลงในวงเครื่องสายผสม

วงเครื่องสายผสมในที่นี้เป็นการผสมกับเครื่องดนตรีต่างชาติ เช่น ซิม ออร์แกน เปียโน เมื่อนำมาผสมในวงเครื่องสายทำให้เสียงของเครื่องดนตรีต่างชาติขัดกับเสียงจะเข้ จึงน่าจะเข้ ออกจากวงดนตรี แต่เครื่องดนตรีอย่างอื่นที่ดำเนินทำนองอย่างซอ เช่น ไวโอลิน ไม่เป็นปัญหาในการบรรเลงร่วมกันกับจะเข้ เพราะเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงออกมามีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ผู้บรรเลงจะเข้สามารถคิดทำนองสอดแทรกกลเม็ดต่างๆ ได้ตามต้องการตามแนวทางของเพลงได้อย่างอิสระ

จากการศึกษาพบว่า ความเป็นมาของจะเข้ เป็นเครื่องดนตรีเก่าแก่ชิ้นหนึ่งของไทยที่พัฒนามาจากกระจับปี่ เนื่องจากกระจับปี่บรรเลงยากเพราะจะต้องใช้นิ้วกดและรูดไปมาบนทวนหรือคันอันค่อนข้างหนักต่อมาได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทย ซึ่งเอาแบบอย่างมาจากมอญ โดยให้สามารถติดได้ง่ายขึ้นโดยวางกระจับปี่หงายลงกับพื้นแล้วต่อขาเข้าเพื่อให้นั่งติดได้สะดวกกว่าเดิมและได้ปรับปรุงวิธีการติด ทำให้มีความคล่องแคล่วกว่ากระจับปี่ ภายหลังได้มีการวิวัฒนาการปรับเปลี่ยนรูปร่างจนถึงปัจจุบัน โดยจะเข้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนตัวและตอนหัว นิยมทำด้วยไม้แก่นขนุน ยาวรวมกันประมาณ 130 - 138 เซนติเมตร จะเข้ประกอบด้วยส่วนต่างๆ 12 ส่วน คือ ลำตัวจะเข้ นมจะเข้ สาบจะเข้ หย่อง รางไหม ลูกบิดจะเข้ โต๊ะจะเข้ ขาจะเข้ ไม้ติด แหน หลักผูกสาย และสายจะเข้ ซึ่งมีด้วยกันสามสาย คือ สายเอก สายทุ้ม และสายลวด ในการติดจะเข้ มี 2 ลักษณะ คือ การติดธรรมดาและการติดแบบใช้กลวิธีพิเศษ

บทบาทหน้าที่การบรรเลงจะเข้ในวงเครื่องสาย เดิมเหมาะแก่การเล่นเดี่ยวในสมัยอยุธยาและได้รับการพัฒนาเข้ามาผสมอยู่ในวงเครื่องสายชนิดต่างๆ และวงมโหรี เมื่ออยู่ในวงมีหน้าที่เป็นทำนองหลักของวง ดำเนินทำนองสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินทำนองเก็บบ้าง รวบ้าง ตลอดจนการดำเนินทำนองทางร้อง

4. เพลงโหมโรง

เพลงโหมโรง คือ เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นอันดับแรกหรือเรียกว่า “เบิกโรง” ก่อนการแสดงมหรสพต่าง ๆ เพื่อประกาศให้ผู้ชมทราบว่าการแสดงได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว นอกจากนั้นการบรรเลงเพลงโหมโรงยังมีประโยชน์ ดังนี้

- 1) เพื่ออัญเชิญเหล่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงให้มาชุมนุมในงานเพื่อเป็นสิริมงคล และเป็น การแสดงความเคารพต่อครุดนตรีไทยเพื่อให้เกิดกำลังใจในการที่จะบรรเลงหรือร้อง เล่น ต่อไป
- 2) เพื่ออุ่นเครื่องให้นักดนตรี พร้อมถือโอกาสปรับแต่งเครื่องดนตรีในการบรรเลงบทเพลง ต่อ ๆ ไป
- 3) เพื่อให้นักร้องได้ถือโอกาสเทียบเสียงเพื่อเตรียมขึ้นเสียงร้องต่อได้ทันที โดยไม่ต้องรอนัก ดนตรีให้เสียง
- 4) เป็นการประกาศบอกให้ผู้ชมได้ทราบว่าการแสดงต่อไปนั้น เป็นการแสดงชนิดใด

4.1 ประเภทของเพลงโหมโรง

เพลงชุด เป็นเพลงโหมโรงที่โบราณจารย์ได้นำเพลงหน้าพาทย์หลายๆ เพลงมาเรียบ เรียงไว้และบรรเลงต่อเนื่องกัน แต่ละเพลงมีความหมายในทางศักดิ์สิทธิ์ และเพื่อการอัญเชิญเทพยดา ต่าง ๆ เพลงโหมโรงชนิดนี้ เป็นเพลงโหมโรง “สำหรับวงปี่พาทย์เท่านั้น” ใช้บรรเลงในงานพิธีมงคล และมหรสพต่าง ๆ เช่น โขน ละคร หนังใหญ่ และลิเก โหมโรงชนิดนี้ ได้แก่ โหมโรงเช้า โหมโรง กลางวัน และโหมโรงเย็น

โหมโรงเช้า ใช้สำหรับการทำบุญเลี้ยงพระมี 5 เพลงคือ สาธุการ เหาะ รัว กลม และ ชำนาญ

โหมโรงกลางวัน เกิดขึ้นจากประเพณีการแสดงมหรสพในสมัยโบราณ ถ้าเป็นการแสดง กลางวันซึ่งได้เริ่มแสดงตั้งแต่เช้ามืดแล้ว เมื่อถึงเวลาเที่ยงจะต้องหยุดพักกลางวันเพื่อให้ตัวละครและผู้ บรรเลงดนตรีตลอดจนผู้ร่วมงานการแสดงได้หยุดพัก และรับประทานอาหารกลางวัน โหมโรงกลางวัน ประกอบด้วยเพลง กราวใน เชิด ชุบ ลา กระบองตัน เสมอข้ามสมุทร เชิดฉาน ปลุกต้นไม้ ชายเรื่อ รุก รัน แผละ เหาะ โฉ่ และวา

โหมโรงเย็น ใช้ในพิธีที่นิมนต์พระมาเจริญพระพุทธมนต์มี 13 เพลงคือสาธุการ ตระ รัว สามลา ตันเข้าม่าน เข้าม่าน ปฐม ลา เสมอ รัว เชิด กลม ชำนาญ กราวใน ตันเข้าม่าน และลา

โหมโรงเทศน์ ใช้ในพิธีการแสดงพระธรรมเทศนา มี 6 เพลงคือสาธุการ กราวใน เสมอ เชิด ชุบ และลา

โหมโรงเพลงชุดชนิดอื่น ๆ (โหมโรงโขน และละคร) ใช้บรรเลงเพื่อประกาศว่าที่นี่จะมี การแสดงโขนหรือละคร รวมถึงอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงด้วย โหมโรงโขนและละครแบ่งได้ ดังนี้

โหมโรงละครเช้า, เย็น ใช้เพลงดังนี้ ตระ รัวสามลา เข้าม่าน ปฐม ลา เสมอ รัว เชิด กลม ชำนาญ กราวใน และลา

โหมโรงละครกลางวัน ใช้เพลงดังนี้ กราวในสามท่อน เสมอข้ามสมุทร ร้วสามลา เชิด ขุบ ลา กระบองกันธุ์ ตะคุกรุกกลน เพลงเรือ เหาะเรือ และร้ว

โหมโรงโขนเช้า มีทั้งหมด 9 เพลงดังนี้ ตระสันนิบาต เข้าม่านเที่ยวลา เสมอร้ว เชิด กลม ข่านาญ กราวใน ตะคุกรุกกลนและกราวร่า

โหมโรงโขนกลางวัน ใช้เพลงดังนี้ กราวใน เสมอข้ามสมุทร เชิด ขุบ ตระบองกัน ตะคุกรุกกลน ใช้เรือ ปลุกต้นไม้ คุกพาทย พันพิราพ เสียน เชิด ปฐม ร้ว และบาทสฤณี

โหมโรงโขนเย็น ใช้เพลงดังนี้ ตระสันนิบาต เข้าม่าน ลา กราวใน เชิดและกราวร่า

โหมโรงเสภา ใช้ประกอบการขับเสภา โดยบรรเลงสลับกับการขับเสภา โหมโรงชุดนี้มี 2 เพลง คือ ร้วประลองเสภา ใช้เพื่ออุ่นเครื่องนักดนตรี ก่อนที่จะขับเสภาในลำดับต่อไป เพลงโหมโรงเสภา เป็นเพลงเดี่ยวนำมาบรรเลงเป็นชุดสั้น ๆ เช่น แหกมอญ พม่าวัด ฯลฯ

โหมโรงมโหรี ใช้เหมือนกับโหมโรงเสภา แต่จะไม่มีเพลงร้วประลองขึ้นต้นเท่านั้น

โหมโรงหนังใหญ่ ใช้เพลงชุดโหมโรงเย็น แต่ใช้ปี่กลางบรรเลง เรียกทางที่เล่นว่า ทางกลาง

เพลงเดี่ยว หรือ 2 เพลงต่อเนื่องกัน เรียกว่าโหมโรงเสภา หรือโหมโรงวา เหตุที่เรียกว่าโหมโรงเสภา เนื่องจากในสมัยก่อน เป็นเพลงที่ใช้บรรเลงก่อนที่จะมีการเล่นเสภา หรือการร้องส่ง ซึ่งแต่เดิมนั้นแต่เดียวการโหมโรงก่อนการเล่นเสภาเป็นเพลงชุด ต่อมาเห็นว่านานเกินไปจึงตัดเหลือแต่เพลงวา ซึ่งเป็นเพลงบรรเลงต่อจากชุดโหมโรงก่อนจะเริ่มเล่นเสภา หรือการแสดงมหรสพต่าง ๆ ทุกครั้ง จึงได้กลายเป็นประเพณีสืบต่อกันมา

โหมโรงเสภา คือ เพลงโหมโรงที่ประดิษฐ์ขึ้นตามแบบของเพลงวา และนำทำนองท่อนจบของเพลงวามาใช้ เพลงโหมโรงเสภา หรือ โหมโรงวา เป็นเพลงโหมโรง “สำหรับวงดนตรีไทยทุกประเภท” ทั้งวงเครื่องสาย วงปี่พาทย์ และวงมโหรี มีผู้แต่งเพลงโหมโรงชนิดนี้เอาไว้เป็นจำนวนมาก

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รุ่งทิวา กิจมี (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและการบรรเลงจะเข้กล่าวว่า จะเข้ เป็นเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องดีดที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของจะเข้ต่อวงการดนตรีไทย หาข้อมูลเกี่ยวกับกรรมวิธีการสร้างจะเข้ด้วยฝีมือช่างชาวบ้าน และเพื่อประมวลความรู้เรื่องการบรรเลงจะเข้ ศึกษาเม็ดพรายและการประดับทำนอง ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยค้นคว้าจากหนังสือเอกสารทางประวัติศาสตร์รวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการทางมานุษยวิทยา คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า “จะเข้” ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีกำเนิดอย่างไร บทบาทในปัจจุบันได้รับความนิยมในการบรรเลงเดี่ยว บรรเลงในวงเครื่องสายไทย วงมโหรีและประกอบการแสดง ด้าน

กระบวนการและขั้นตอนที่ละเอียดซับซ้อน พิถีพิถัน ครูเอื้อ ฉัตรเฉลิม เป็นช่างผู้มีฝีมือในการสร้าง จะเข้ที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยอมรับกันทั้งในมาตรฐานเสียงจะเข้ที่มีความชัดเจน ก้องกังวาน ดัง ฉ่ำทุกสายและรูปทรงที่สวยงาม สำหรับการบรรเลงจะเข้พบว่า มีวิธีการบรรเลง เม็ดพรายและการ ประดับทำนองที่วิจิตรพิสดาร เช่น การสะบัด การรัว การขยี้ ฯลฯ ซึ่งเม็ดพรายต่างๆ เหล่านี้ทำให้ เสียงของจะเข้มีเอกลักษณ์ มีความไพเราะเป็นที่ชื่นชมโดยทั่วไป

นิภา โสภาสัมฤทธิ์ (2541) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องแบบฝึกทักษะ การดีดจะเข้เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิชาเอกจะเข้ วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นการวิจัยเชิง ทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นต้นศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 35 คน พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.56/85.05 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 นักเรียนกลุ่ม ตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องแบบฝึกทักษะการดีดจะเข้เบื้องต้น มีพัฒนาการด้านความเข้าใจสูง กว่าก่อนเรียน ปฏิบัติได้ และมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกแบบฝึก

กฤษฎี โพชนุกูล (2550) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เดี่ยวจะเข้เพลงแขกมอญสามชั้น ทางคุณครู ละเมียด จิตตเสวี ผลการวิจัยพบว่า “จะเข้” เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดีดที่มีกระแสเสียงก้อง กังวาน มีความไพเราะและได้รับความนิยมมากที่สุด ใช้บรรเลงเดี่ยวและบรรเลงรวมกับเครื่องดนตรี ชนิดอื่นๆ ในวงเครื่องสายและวงมโหรี มีหน้าที่ในวงดนตรีเป็นเครื่องดำเนินทำนองเก็บแทรกไปตามลำ น้า ในวงเครื่องสายถือว่าจะเข้เป็นหลักของวง เป็นเครื่องดนตรีที่มีกลวิธีพิเศษในการบรรเลง และ เอกลักษณะเฉพาะตัวที่มีความโดดเด่น เช่น การดีดเก็บ การรูดนิ้ว การดีดสะบัด การดีดปรีบ การดีดขยี้ การดีดกระทบสาย ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ต้องใช้กำลังแขนและกำลังข้อมือมากในการบรรเลง จึงเป็นสิ่งแสดง ถึงศักยภาพและความแม่นยำของนักดนตรีได้อีกประการหนึ่ง เพลงที่นิยมนำมาเดี่ยวจะเข้มีมากมาย ได้แก่ เพลงนกขมิ้น เพลงจีนขิมใหญ่ เพลงสุดสงวน เพลงลาวแพน เป็นต้น

งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผลของการศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาทาง เดี่ยวจะเข้เพลงจีนขิมใหญ่ 2 ชั้น ทางครูประคอง ประไพลักษณ์ ในด้านแนวทางการบรรเลงจะเข้ เพลงเดี่ยวจีนขิมใหญ่นั้น ผู้ศึกษาได้ทราบถึง วิธีดำเนินทำนองของเพลงที่ประดิษฐ์ แนวทางการบรรเลง นั้น คือ การคิดทางต่างๆ เป็นการแสดงถึงผู้มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งใน การที่จะสามารถสร้างความเหมาะสมแก่การบรรเลงได้เป็นอย่างดี เป็นแนวทางในการฝึกลักษณะการ ดีดกลวิธีได้อย่างเหมาะสม และเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีความโดดเด่น เช่น การดีดเก็บ การรูดนิ้ว การ ดีดสะบัด การดีดปรีบ การดีดขยี้ การดีดกระทบสาย ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ต้องใช้กำลังแขนและกำลังข้อมือ มากในการบรรเลง จึงเป็นสิ่งแสดงถึงศักยภาพและความแม่นยำของนักดนตรีได้อีกประการหนึ่ง การ ใช้ไม้ดีดเพื่อให้เสียงจะเข้มีความชัดเจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ความเข้มของกลวิธีพิเศษในเพลงเดี่ยวมี สัดส่วนที่พอเหมาะ การบรรเลงที่จะมีประสิทธิภาพนั้นเครื่องดนตรีจะเข้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การ

บรรเลงออกมาสมบูรณ์ มีความชัดเจน ก้องกังวาน ซึ่งในการบรรเลงจะเข้าได้ดีนั้นจะต้องผ่านการฝึกฝน ด้านทักษะ แบบฝึกจะช่วยพัฒนาทักษะของผู้บรรเลงได้และเครื่องดนตรีที่มีมาตรฐานจะให้เสียงที่ออกมาดี ไม่ผิดเพี้ยน ทำให้ส่งผลแก่ผู้บรรเลงในขั้นเริ่มฝึก ได้ฟังเสียงจากเครื่องดนตรีนั้นชัดเจนและถูกต้อง ซึ่งผู้บรรเลงนั้นจะต้องรู้ในเรื่องของเครื่องดนตรีจะเข้า ทั้งในด้านประวัติความเป็นมา บทบาท และหน้าที่ในการบรรเลง ภายนอกของเครื่องดนตรี และการดูแลทะนุบำรุงให้จะมีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินทำนองจะใช้ในการบรรเลงรวมวง” ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนามสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับลึก และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการวิจัยทางมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology) ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจะเข้
- 1.2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินทำนอง
- 1.3) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง วิธีการบรรเลง ส่วนวง

กลอนจะเข้ในวงเครื่องสาย และวงมโหรี

2) ข้อมูลจากภาคสนาม

2.1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงจะเข้

3) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม เป็นวิธีหนึ่งที่สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและคำตอบจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางดนตรีไทยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบรรเลงจะเข้ในการบรรเลงรวมวง ประเด็นที่กำหนดไว้จะเป็นการสนทนาแบบกันเอง แต่เป็นการพูดคุยที่ผู้วิจัยได้มีการกำหนดแนวทางในการสนทนากลุ่มไว้เป็นการล่วงหน้า คือ ส่วนวงกลอนจะเข้ในการบรรเลงรวมวงเครื่องสาย ส่วนวงกลอนจะเข้ในการบรรเลงวงมโหรี มีการบรรเลงวงเครื่องสาย เพลงเทพสมภพ เถา และเพลงโหมโรงมหาราช โดยเป็นวงที่ผู้วิจัยต่อเพลงและฝึกซ้อม และเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีการถามคำถามสอดแทรกเข้าไปในกลุ่มสนทนาตามจังหวะที่เหมาะสมอยู่เป็นระยะ และคอยดูอารมณ์ของผู้ร่วมวงสนทนาควบคู่กันอย่างไม่เป็นทางการจนเกินไปนัก

การศึกษาข้อมูล

1) นำข้อมูลมาลำดับเนื้อหาสาระและจัดเป็นหมวดหมู่ตามความสำคัญและเรียงลำดับขั้นตอนให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง

2) ศึกษาข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามและการสนทนากลุ่ม ดังนี้

วิธีการดำเนินงานจะใช้ในการบรรเลงรวมวง

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิธีการดำเนินงานจะใช้ในการบรรเลงรวมวง

1.1 วิธีการดำเนินงานจะใช้ในการบรรเลงเพลงไหมโรงเตี๊ต สธ

1.2 วิธีการดำเนินงานจะใช้ในการบรรเลงเพลงไหมโรงมหาราช

2. การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวง

2.1 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวงเพลงไหมโรงเตี๊ต สธ

2.2 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินงานการบรรเลงรวมวงเพลงไหมโรงมหาราช

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาผลรวมข้อมูล โดยสรุปผลการวิเคราะห์เป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ นำเสนอการเขียนข้อมูลแยกวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

บทที่ 4

การดำเนินทำนองจะเข้าในการบรรเลงรวมวง

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินทำนองจะเข้าในการบรรเลงรวมวง” ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเพลงทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ จากผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย จากนั้นศึกษาวิธีการดำเนินทำนองจะเข้าในการบรรเลงรวมวงโดยวิธีการสัมภาษณ์ครูจะเข้า จำนวน 5 คน และประดิษฐ์ทำนองจะเข้าตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวงเพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ตทำนองของฆ้องวงใหญ่และจะเข้า ดังนี้

สัญลักษณ์แทนเสียง

ในการบันทึกโน้ตทำนองของฆ้องวงใหญ่และจะเข้า ผู้วิจัยใช้ตัวอักษรไทยเป็นสัญลักษณ์แทนเสียง ดังนี้

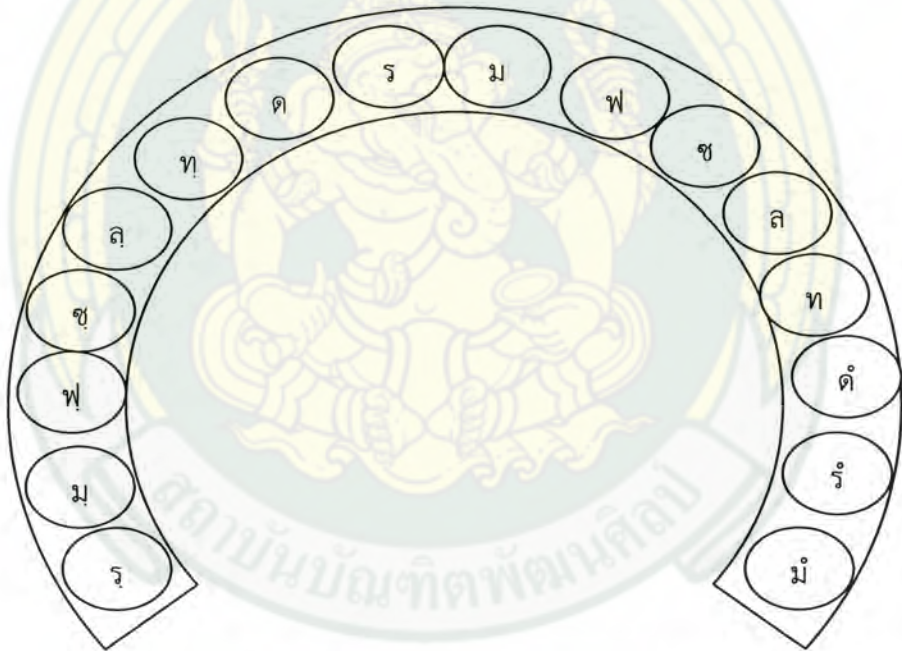
ด	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	โด
ร	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	เร
ม	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	มี
ฟ	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	ฟา
ช	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	ชอล
ล	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	ลา
ท	เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง	ที

สัญลักษณ์แทนเสียงฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่ มีทั้งหมด 16 ลูก กำหนดสัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องวงใหญ่แต่ละลูกเรียงจากลูกที่มีเสียงต่ำสุดทางด้านซ้ายมือ ไปหาลูกที่มีเสียงสูงสุดทางด้านขวา โดยกำหนดเป็นตัวอักษรแทนเสียงดังนี้

ลูกที่ 1	เสียง เรต่ำ	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ร
ลูกที่ 2	เสียง มีต่ำ	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ม
ลูกที่ 3	เสียง ฟาต่ำ	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ฟ
ลูกที่ 4	เสียง ชอลต่ำ	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ช
ลูกที่ 5	เสียง ลาต่ำ	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ล
ลูกที่ 6	เสียง ทีต่ำ	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ท

ลูกที่ 7 เสียง โด	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ด
ลูกที่ 8 เสียง เร	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ร
ลูกที่ 9 เสียง มี	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ม
ลูกที่ 10 เสียง ฟา	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ฟ
ลูกที่ 11 เสียง ซอล	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ซ
ลูกที่ 12 เสียง ลา	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ล
ลูกที่ 13 เสียง ที	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ท
ลูกที่ 14 เสียง โดสูง	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	ดํ
ลูกที่ 15 เสียง เรสูง	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	รํ
ลูกที่ 16 เสียง มีสูง	ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงลูกฆ้องนี้เป็น	มํ

ภาพที่ 1 แสดงเสียงและตำแหน่งของลูกฆ้องวงใหญ่

จะเข้า มีจำนวน 3 สาย มีนมทั้งหมด 11 นม กำหนดสัญลักษณ์แทนเสียงจะเข้าจากเสียงต่ำไปเสียงสูง โดยกำหนดเป็นตัวอักษรแทนเสียงดังนี้

	สาย เปล่า	นมที่										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
สายเอก	ด	ร	ม	ฟ	ช	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ช
สายทุ้ม	ซ	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ช	ล	ท	ด	ร
สายลวด	ด	ร	ม	ฟ	ช	ล	ท	ด	ร	ม	ฟ	ช

ภาพที่ 2 แสดงเสียงและตำแหน่งของนมจะเข้า

4.1 วิธีการดำเนินงานจะเข้าในการบรรเลงรวมวง

จะเข้ามีหน้าที่ดำเนินงานสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินงานอื่นๆ ตลอดจนการดำเนินงานตามแนวร้อง เวลาบรรเลงจัดให้เป็นเครื่องดนตรีประเภทนำ เช่นเดียวกับระนาดเอกซอด้วง โดยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะด้วยการติดเก็บถี่ๆ บ้าง ห่างๆ บ้าง

การบรรเลงในวงเครื่องสายไทย มีแนวการบรรเลงที่ไม่เร็วมาก มีการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น สะบัด การติดรัว ดำเนินทำนองโดยใช้สายให้ครบทั้งสามสาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทเพลง เช่น เพลงกรอใช้การติดรัว ติดริ้วหรือติดปรับ รัวให้ละเอียด ไม่ติดสม่ำเสมอ เพลงเก็บต้องติดเก็บบ้าง ติดทิงนอยบ้าง ผู้บรรเลงจะต้องแม่นยำจนจำท่วงเพื่อเป็นหลักให้กับวง

จะเข้าเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลักให้กับวงเครื่องสายเพราะมีช่วงเสียงกว้างกว่าเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงเครื่องสาย ส่วนวงกลอนในการบรรเลงรวมวงนั้นไม่ค่อยซับซ้อนและพิสดาร ส่วนใหญ่เน้นส่วนกลอนที่มีความไพเราะ เรียบๆ ไม่โลดโผนมาก และมีเอกลักษณ์เฉพาะของจะเข้า ผู้บรรเลงจะเข้าเป็นผู้ที่มีความสำคัญของวง คือจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการบรรเลงและการจำเพลงอย่างดีเยี่ยม มิเช่นนั้นอาจส่งผลให้วงอาจจะล้มได้ ผู้บรรเลงจะเข้าต้องรู้หน้าที่หลักของเครื่องดนตรี คือการบรรเลงจะเข้าอาจดำเนินทำนองแบบเก็บบ้าง ถีบบ้าง รัวบ้าง ดำเนินทำนองเป็นผู้นำบ้าง และเป็นผู้ตามบ้างในบางครั้ง แต่หลักใหญ่ๆแล้วจะเป็นผู้นำ ผู้บรรเลงจะเข้ามีความสำคัญเพราะในการบรรเลงในวงเครื่องสายจะเข้าถือเป็นหลักของวง

การบรรเลงในวงเครื่องสายเครื่องคู่

การบรรเลงจะเข้าในวงเครื่องสายเครื่องคู่ มีแนวการบรรเลงเร็วปานกลาง เพราะเนื่องจากเครื่องสายเครื่องคู่เน้นมีหลักอยู่ว่าเครื่องดนตรีทั้งสองเครื่องจะต้องบรรเลงทำนองเหมือนกัน ส่วนวงกลอนในการบรรเลงก็จะไม่โลดโผนมาก

การบรรเลงในวงมโหรี

ลักษณะของการบรรเลงจะเข้าในวงมโหรี คือการบรรเลงเพลงขับกล่อม ผู้บรรเลงต้องบรรเลงจะเข้าให้นุ่มนวล อ่อนหวาน กลมกลืนและเรียบร้อยตามลักษณะวงมโหรี การดำเนินทำนองหรือทางเพลงต้องติดให้กลมกลืนกับเครื่องดนตรีอื่น ไม่บรรเลงทางที่แตกต่างไปจากวง เน้นความเรียบร้อย เทคนิคการบรรเลง ใช้การติด การรัวให้ได้เสียงยาว สะบัดบ้างตามความเหมาะสม การติดทิ้งนอย ไม่นิยมเพราะทำให้เสียงจะเข้ามีลักษณะเสียงที่ขัดกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวง จึงใช้การรัวหรือการกรอแทน

การบรรเลงในวงเครื่องสายปี่ชวา

การบรรเลงเครื่องสายปี่ชวามีแนวทางการบรรเลงที่เร็วกว่าปกติเพราะผู้บรรเลงต้องฝีมือสูง โดยเฉพาะจะเข้า วิธีการดำเนินทำนองคือการติดเก็บเป็นหลักของวง ไม่เล่นทางหรือแปรทำนองให้ซับซ้อน เพราะต้องดำเนินทำนองเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวง เพื่อใช้ในการแปรทางให้วิจิตรพิสดาร เนื่องจากเพลงที่บรรเลงด้วยวงเครื่องสายปี่ชวานิยมเล่นเพลงทางเก็บหรือทางพื้น เช่น ตับลมพัดชายเขา ซึ่งแต่ละเพลงมีทำนองที่ซ้ำกันจึงทำให้ผู้บรรเลงอาจบรรเลงผิดได้ง่าย ผู้บรรเลงจะเข้าจึงต้องบรรเลงเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีอื่น วงเครื่องสายปี่ชวานิยมบรรเลงในงานอวมงคล เพลงที่นิยมบรรเลงมีความยาวและเร็วพอสมควร เช่น เพลงโหมโรงราโค เพลงชมสมุทร เพลงสละหม่า ผู้บรรเลงในวงควรมีฝีมือที่เท่าเทียมกันและต้องฝึกซ้อมเป็นประจำให้พละกำลังในการบรรเลงคงที่อยู่ตัวถึงจะบรรเลงได้ดี

การบรรเลงในวงเครื่องสายผสม

วงเครื่องสายผสมในที่นี้เป็นการผสมกับเครื่องดนตรีต่างชาติ เช่น ซิม ออร์แกน เปียโน เมื่อนำมาผสมในวงเครื่องสายทำให้เสียงของเครื่องดนตรีต่างชาติขัดกับเสียงจะเข้า จึงน่าจะเข้าออกจากวงดนตรี แต่เครื่องดนตรีอย่างอื่นที่ดำเนินทำนองอย่างซอ เช่น ไวโอลิน ไม่เป็นปัญหาในการบรรเลงร่วมกันกับจะเข้าเพราะเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงออกมามีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ผู้บรรเลงจะเข้าสามารถคิดทำนองสอดแทรกกลเม็ดต่างๆได้ตามต้องการตามแนวทางของเพลงได้อย่างอิสระ

4.2 ประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวงเพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ

ในการประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวง ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช และเพลงโหมโรงเทิด สธ เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องระดับเสียง ลักษณะทำนอง ซึ่งทำนองหลักของทั้งสองเพลงมีดังนี้

โหมโรงมหาราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ มีป้อม บอกทำนอง

- - - -	- - - -	- ท - รี่	- มี - ท	- - ซซ	- ซ - ล	ท - ท มี	- รี่ - ท
- - - -	- - - -	- ท - ร	- มี - ท	- - ซ	มี - - มี	- ล - มี	- ร - ท

กลับต้นที่นี้

- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - รี่	- - - มี	มี มี รี่ ท	- - รี่ ท	- - - ล
- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- - มี	ซ มี ร -	ล ท - -	ล ซ - ร

รี่รี่ - รี่	- รี่ - รี่	- รี่ - รี่	- - - ล	รี่รี่ - รี่	- - - ล	ท ล - -	- - - ท
รี่ - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท ล ซ -	รี่ - ท -	ท ล ซ -	- - ซ มี	- ร - ท

รี่รี่ - รี่	- มี - รี่	- มี - รี่	- - - ล	- มี - รี่	- - - ล	ท ล - -	- - - ซ
รี่ - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท ล ซ -	ท - ท -	ท ล ซ -	- - ซ มี	- ร - ซ

- - - ท	- - - รี่	- - - มี	- - - มี	- - - มี	- รี่ - มี	- - - มี	- รี่ - ท
- - - ท	- - - ร	- - - มี	- - - ซ	- - - มี	- ร - ซ	- - - มี	- ร - ท

- - - -	- มี - มี	- มี - รี่	- มี - ท	- - - รี่	มี มี - มี	- รี่ - ท	รี่ ท - ล
- - - -	- ซ - มี	- ซ - ร	- มี - ท	- - - ร	มี ซ - มี	- ร - ท	ร ท - ล

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

มี มี ซ มี	- - ซ ล	- - ซ -	- - ซ ล	มี รี่ ท รี่	- - ท ล	มี รี่ - รี่	- - - -
		มี มี - มี	- - - -			- - ท -	- - ท ล

- - ท ท	- - รี่ รี่	- - ท ท	- - ล ล	- - - -	- - - -	ร - ร มี	- ร - ซ
- - - ท	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ล	- - - -	ล - ล ท	- ล - ซ

- - - -	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- - - ท	- - รื มื	- รื - ท	ล ช - ล
- - - -	- - - ล	- - - ท	- ช - ล	- - - ท	- - ร ม	- ร - ท	ล ช - ล

- - - -	- ท - รื	- - มื รื	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ช - -	ช - - ร
- - - -	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ช - ม	- ม - ล

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
ร ร ช ม	ล ช ท ล	- - ท -	รื - มื -	ช ช ท ล	รื ท มื รื	- - ม -	ช - ล -
		ช ช - ล	- ท - รื			ท ท - ร	- ม - ช

- - - มื	- - - รื	- - - มื	- - - ท	- - - รื	- - - ล	- - - ท	- - - ช
- - - ช	- - - ร	- - - ม	- - - ท	- - - ร	- - - ล	- - - ท	- - - ช

- - - -	- รื - รื	- ท - มื	- รื - ท	- - ช -	ช ช - ล	- ท - ล	- - ท ท
- - - ร	- - - -	- พ - ม	- ร - ท	- - - ช	- - - ล	- ท - ล	- ท - -

- ล - -	ช ช - -	ล ล - -	ท ท - รื	- มื - -	มื มื - -	รื รื - -	ท ท - ล
- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- ม - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล

- - ล ล	- ท - รื	- มื - รื	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ช - พ	- - - ท
- ล - -	- ท - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ร - -	ม ร - ท

- - ท -	ท ท - รื	- มื - รื	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ม	- - ร ร	- ม - ช
- - - ท	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ล - -	- ท - ช

กลับต้น							
- - - ท	- - - รื	- ท - รื	- มื - ท	- - ชช	- ช - ล	ท - ท มื	- รื - ท
- - - ท	- - - ร	- ท - ร	- ม - ท	- - ช	ม - - ม	- ล - ม	- ร - ท

ท่อน2							
- - - -	- - - ช	- ช ช ช	- ช - ช	- - - ช	- - - ล	- ท - รื	- มื รื ท
- - - -	- - - ช	- ช ช ช	- ช - ช	- - - ช	- - - ล	- ท - ร	- ม ร ท

-	-	-	-	-	ท - ท	-	ล - ท	-	รํิ - ล	-	ท - ล	-	ช - ม	-	-	ร ม	-	ช - ล
-	-	-	ท	-	-	-	-	ล - ท	-	ร - ล	-	ท - ล	-	ช - ท	-	ด - -	-	ช - ล

-	-	-	-	-	ล - ล	-	ช - พ	-	ม - ร	-	-	ช ม	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ช
-	-	-	ล	-	-	-	-	-	ช - ด	-	ท - ล	-	ม - -	-	ร	ท - ล	-	-	-	ท	-	-	-	ช

-	-	ม	-	ม	ม	-	ช	-	-	ม	-	ม	ม	-	ล	-	ท	-	ล	-	ช	-	ล	-	ท	-	-	รํิ	รํิ	-	ท
-	-	-	ท	-	-	-	ช	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	ท	-	ล	-	ช	-	ล	-	ท	-	ร	-	-	-	ท

-	-	-	-	-	ท - ท	-	ล - ท	-	รํิ - ล	-	ท - ล	-	ช - -	-	ล ล - -	-	ท ท - รํิ
-	-	-	ท	-	-	-	-	-	ล - ท	-	ร - ล	-	ท - ล	-	ช - ล	-	- - - ท - - - ร

-	-	-	-	-	ท - ท	-	-	ล ท	-	รํิ -	มํิ	-	มํิ -	มํิ	-	รํิ -	ท	-	-	รํิ -	-	-	-	ล
-	-	-	ท	-	-	-	พ	-	ช - -	-	ร -	ม	-	ช -	ม	-	ร - -	-	ล	ท -	ท	ล	ช -	ม

-	-	-	-	-	-	-	-	-	ท	-	-	-	รํิ	-	-	-	-	ท -	รํิ	มํิ	รํิ	ท	รํิ	มํิ	มํิ -	มํิ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	พ	-	-	-	ร	-	-	-	-	พ -	ร	ม	ร	พ	ร	ม	ช -	ม

-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

หน้า

-	-	-	-	-	-	ท ช ล ท	-	รํิ	-	ซํิ	-	-	ลํิ	ซํิ	มํิ	รํิ	-	-	มํิ	รํิ	ท	รํิ	มํิ	ซํิ	-	มํิ

หลัง

-	-	-	-	-	-	-	-	-	ท -	ล	ท	-	รํิ -	มํิ	-	-	มํิ	รํิ	มํิ	มํิ -	-	รํิ -	มํิ	มํิ	-	รํิ -	ท		
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ช	-	-	-	ร -	ม	-	-	ช	ร	ช	ม -	-	-	ท	ช	ม	-	ร -	ท

หน้า

-	-	-	-	ท	ช	ล	ท	-	ร	-	ช	-	-	ล	ช	ม	ร	-	-	ท	ร	ม	ร	-	ม	-	ช

หลัง

-	-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ล	ท	-	ร	-	-	ล	ช	-	-	ม	ช	-	-	-	ช	ล	ท	-	ล	-	ร	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	ช	-	-	-	ช	-	-	ม	ร	-	-	-	-	-	-	-	ร	-	-	-	-	ม	-	ร

-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ท	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	ร	-	ช
-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ท	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	ร	-	ช

-	-	-	-	-	ช	-	ล	-	-	-	-	-	ท	-	ม	-	-	-	-	ร	-	ร	ม	-	ช	-	ล	ท	-	-	ล
-	-	-	-	-	-	ช	-	ล	-	-	-	-	-	ท	-	ท	-	-	-	-	ท	-	-	-	ช	-	ล	-	ช	-	ม

-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ม	-	-	-	-	-	ร	-	ท	-	ร	-	ท	ล	ช	-	ล
-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ช	-	ม	-	-	-	-	-	ร	-	ท	-	ร	-	ท	ล	ช	-	ล

-	-	-	-	-	-	ม	-	ร	-	-	-	-	-	ท	-	ล	-	ท	-	ม	ร	ท	-	ล	-	ล	ท	-	-	ม	-	ช
-	-	-	-	-	-	-	ม	-	ร	-	-	-	-	-	ท	-	ล	-	ท	-	ม	ร	ท	-	ล	ช	-	-	ร	-	-	ร

-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ม	-	-	-	-	ม	ร	ม	ม	ม	-	ม	-	ม	ม	ม	ร	ท
-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ช	-	-	-	-	ม	ร	ม	ช	-	ช	-	ม	ช	ม	ร	ท	

-	-	-	ม	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	-	ร	ท	ล	ช	-	ม	-	ล	ช	ม	-	ร
-	-	-	ช	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	-	ร	ท	ล	ช	-	ท	-	ล	ช	ท	-	ล

-	-	-	-	ร	ร	ม	-	-	-	-	-	ม	ม	ช	-	-	-	-	-	ช	ช	ล	-	-	-	-	ล	ล	ท	-
-	-	-	-	ร	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ม	-	-	-	-	-	ช	-	ช	-	-	-	-	ล	-	ล	-

-	-	ช	ช	-	-	ล	ล	-	-	ท	ท	-	-	ช	ช	-	-	ร	ร	-	-	ช	ช	ล	ช	-	ช	ล	ท	ด	ร
-	-	-	ช	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ช	-	-	-	ล	-	-	-	ช	-	-	ร	-	-	-	-	ร

หน้า					หลัง			
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร	- ท - -	- ร - ม	- ท - -	- ร - ม	
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร			- ท - -	- ร - ม	

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
- ร - -	- ม - ท	- ร - -	- ม - ท	- ร - -	- ท - ล	- ร - -	- ท - ล
		- ร - -	- ม - ท			- ร - -	- ท - ล

- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ล	- ล ท ร	- - - -
- - - ช	- - - ร	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ล	ช - - ร	- - - -

- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ม	ร - - ร	- ม - ช
- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ท	- ท - ล	- ท - ช

- - - -	ลล ท -	- - - -	ทท ร -	- - - -	ร ร ม -	- - - -	- ม - ม
- - - -	ล - ล	- - - -	ท - ท	- - - -	ร - ร	- - - -	ม - ช ม

- - ม ม	- - ม ม	- - ร ร	- - ท ท	- - ล ล	- - ท ท	- - ร ม	- ร - ม
- - - ช	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- ร - ช

- - - -	- - -	ม ม ร ท	- ล - ช	- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - ล
- - - -	- - - -	ช ม ร ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล

- - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร
- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร

- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - ม	- - - ม	- - - ร	- - - ท
- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - ช	- - - ม	- - - ร	- - - ท

- - - -	- - - ท	- - - ท	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล
- - - -	- - - ท	- - - ท	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล

- - - -	ม ฟ ช ล	- - - -	ล ท ดํ ร์	- - - -	มํ	- - - -	- - - -	รํ	- - - -
- - - -	ร	- - - -	ช	- - - -	- - - -	รํ	ดํ ท ล	- - - -	ดํ ท ล ช

- - - -	ช	- - - -	ล	- - - -	ท	- - - -	ม	- - - -	ม	ม ม - -	- - - -	ม - - -	- - - -	ร - - -	ช
- - - -	ช	- - - -	ล	- - - -	ท	- - - -	ท	- - - -	ท	ท ท - -	- - - -	ท - - -	- - - -	ล - - -	ช

กลับต้น

เพียวหลัง

- - - -	- - - -	- - - -	ร	- - - -	- - - -	ม	- - - -	ช
- - - -	- - - -	- - - -	ล	- - - -	- - - -	ท	- - - -	ช

- - - -	- - - -	ม	- - - -	ฟ	- - - -	- - - -	ม	- - - -	ร
- - - -	- - - -	ท	- - - -	ด	- - - -	- - - -	ท	- - - -	ล

- - - -	- - - -	- - - -	ช	- - - -	- - - -	ล	- - - -	ท
- - - -	- - - -	- - - -	ช	- - - -	- - - -	ล	- - - -	ท

- - - -	- - - -	ม	- - - -	ร	- - - -	ล	- - - -	- - - -
- - - -	- - - -	ท	- - - -	ล	- - - -	ล	- - - -	- - - -

- - - -	- - - -	- - - -	รํ	- - - -	- - - -	ฟ	- - - -	ล
- - - -	- - - -	- - - -	ร	- - - -	- - - -	ด	- - - -	ล

- - - -	- - - -	ม	- - - -	ฟ	- - - -	- - - -	ช	- - - -	ร
- - - -	- - - -	ท	- - - -	ด	- - - -	- - - -	ช	- - - -	ล

ลงจบ

- - - -	มํ ร์ ท	- - - -	ล - ร์	- - - -	ท	- - - -	ล	- - - -	ช	- - - -	ฟ	- - - -	ม	- - - -	ร
- - - -	ม ร ท	- - - -	ล - ร	- - - -	ท	- - - -	ล	- - - -	ช	- - - -	ฟ	- - - -	ท	- - - -	ล

- - - -	- - - รี่	- รี่ รี่ รี่	- ร - รี่	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - มี่
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร	- ทุ - ล	- - - ทุ	- - - ร	- - - ม

- - - -	- รี่ - มี่	- - - มี่	มี่ มี่ มี่ มี่	- - - -	รี่ ท - รี่	มี่ รี่ มี่ มี่	- รี่ - ท
- - - -	- ร - ซ	- - - ล	ท ล ซ ม	- - - -	ร ฟ - ร	ม ร ซ ม	- ร - ทุ

- - - ตี่	- - - รี่	- - - ตี่	- - - มี่	- - - รี่	- - - ตี่	- - รี่ มี่	- - - -
- - - ด	- - - รี่	- - - ด	- - - ม	- - - รี่	- - - ด	- - - -	รี่ ตี่ ท ล

- - มม	ซ ม - -	- - รร	ม ร - -	- - ทท	รี่ ท - -	- - ลล	ท ล - -
- - ม -	- - ร ทุ	- - ร	- - ทุ ล	- - ท	- - ล ซ	- - ล	- - ซ ม

- ล ซ ม	- ร - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- ซ - -	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- ล ซ ทุ	- ล - ซ	- - - ล	- - - ทุ	- ร - ซ	- - - ร	- ม - ร	- ทุ - ล

- - ร ม	- ซ - ม	- - ร ม	- - ซ ล	- - ร ม	- - ซ ล	ท ล - -	- - - ซ
- ทุ - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ทุ - -	ร ม - -	- - ซ ฟ	ม ร - ร

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

รี่ ท ท ท	ล ท ซ ล	รี่ - ท ท	- ท - ล	รี่ ท ท ท	ล ท ซ ล	รี่ - ท ท	- ท - ล
- - - -	- - - -	- ทุ - -	ล - ซ	- - - -	- - - -	- ทุ - -	ล - ซ -

- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - ล	- ท - -	ล ท ตี่ รี่
- - - -	ซ - ซ -	- - - -	ซ - ซ -	- - - -	ซ - ซ -	- - ล ซ	- - - ร

- - - -	- ล - ท	- - - -	- รี่ - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- รี่ - มี่
- - - -	- ล - ทุ	- - - -	- ร - ทุ	- - - -	- ล - ทุ	- - - -	- ร - ม

- - - -	- รี่ - มี่	- - - -	- มี่ - มี่	- - - -	- ท - รี่	- - - -	- มี่ - ท
- - - -	- ร - ซ	- - - -	- ล - ม	- - - -	- ทุ - ร	- - - -	- ม - ทุ

- - - ตั้	- - - รั้	- - - ตั้	- - - มั้	- - - รั้	- - - ตั้	- - - ท	- - - ล
- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล

- - - มั้	- - รั้ ท	- - - รั้	- - ท ล	- - - ท	- - ล ช	- - - ล	- - ช ม
- - - ม	- - ร ท	- - - ร	- - ท ล	- - - ท	- - ล ช	- - - ล	- - ช ท

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รั้	- มั้ - รั้	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช พ	ม ร - ร

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

ร พ ม พ	ช ล ท ล	- พ - พ	ช ล ท -	ร พ ม พ	ช พ ล ช	- พ - พ	ช - ล -
- - - -	- - - -	ร - ม -	- - - ล	- - - -	- - - -	ร - ม -	- พ - ช

- - - -	ทท - ท	- - - -	ลล - ล	- - - -	ชช - ช	- - - -	มม - ม
- - - -	ท - ล -	- - - -	ล - ช -	- - - -	ช - ม -	- - - -	ม - ร -

- - ช ช	- - ล ล	- - ท ท	- - ร ร	- - ช ม	- - - ร	- - - -	ร ม - ช
- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ล	- ม - -	ร ท - ล	- ท - ด	- - - ช

- - - ร	- ร ร ร	- - - ร	- - ร ม	- - - ช	- ช ช ช	- - - ช	- - ช ล
- - - ล	- ล ล ล	- - ท -	ล ท - -	- - - ร	- ร ร ร	- - ม -	ร ม - -

- - ตั้ ตั้	- - รั้ รั้	- - ตั้ ตั้	- - มั้ มั้	- - รั้ รั้	- - ตั้ ตั้	- - รั้ มั้	- - - -
- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - -	รั้ ตั้ ท ล

- - มม	ช ม - -	- - รร	ม ร - -	- - ทท	รั้ ท - -	- - ลล	ท ล - -
- - ม -	- - ร ท	- - ร	- - ท ล	- - ท	- - ล ช	- - ล	- - ช ม

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รั้	- มั้ - รั้	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช ฟ	ม ร - ร

ท่อน 2

- - - -	- - - -	- ฟ - ม	- ร - ช	- ฟ - ม	- รื - ท	- รื - ล	- ท - ช
- - - -	- - - -	- ด - ท	- ล - ช	- ด - ท	- ร - ท	- ร - ล	- ท - ช

- - รื รื	- - ท ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ร - ช	- - - -	ฟ ช ล ท
- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ล - ช	- - ร ม	- - - ท

- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ท	- - รื ท	- - ล ท	- - รื ม	- รื - ม
- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ท		ล ช - -	- - ร ม	- ร - ช

- - - ม	- รื - ม	- - - ม	- รื - ท	- รื - ท	- ล - ช	- ร - ช	ล ท - ล
- - - ม	- ร - ช	- - - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช	- ล - ช	ล ท - ล

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล
- - - -	- - - -	- ล - ช	ล ท - ล	- - - -	- - - -	- ล - ช	ล ท - ล

- - รื รื	- - ท ท	- - ล ล	- - ช ช	- ท ล ช	- ร - ช	- - - ล	ช ล - ท
- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ล - ช	- - - ล	ช ล - ท

- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ฟ
- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ด

- - ล ล	- - ฟ ฟ	- - ม ม	- ร ร	- ฟ ม ร	- ล - ร	- - - ม	ร ม - ฟ
- - - ล	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- ด ท ล	- ม - ล	- - - ท	ล ท - ด

กลับต้น

ท่อน 3

หน้า

- - - ฟ	- - - -	ม ร ม ฟ	- ล - ท	- - รื ล	รื ท - -	รื ล รื ท	รื ท มื รื
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

หลัง

- - - รื	- - - -	ฟ รื มื ฟ	- - มื รื	- - ท ล	ท รื - -	ท ล รื ท	- ล - ฟ
- - - ร	- - - -	ฟ ร ม ฟ	- - ม ร	- - ท ล	ท ร - -	ท ล รื ท	- ล - ด

หน้า

- - - ฟ	- - - -	ม ร ม ฟ	- - ล ท	- - รื ท	ล ฟ - -	ม ร ม ฟ	- ล - ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

หลัง

- - - ร	- - - -	ล - ม ฟ	- ล - -	ม ร - -	ทุ ร - -	- ร ม ฟ	ล ล - ล
- - - ล	- - - -	- ร - -	- - - ร	- - ทุ ล	- - - -	ล - - -	- ม - ฟ

- - - ล	- ทุ - ด	- - - ทุ	- ด - ร	- - - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - ฟ
- - - ม	- ฟ - ช	- - - ฟ	- ช - ล	- - - ช	- ล - ทุ	- - - ล	- ทุ - ด

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

รื รื รื ท	รื ท ล ฟ	รื รื รื -	รื ท - -	รื รื รื ท	รื ท ล ฟ	รื รื รื -	รื ท - -
- - - -	- - - -	- - - ท	- - ล ฟ	- - - -	- - - -	- - - ท	- - ล ฟ

เที่ยวแรก

- - - ท	- ล - ฟ	- - - ท	- ล - ฟ	- - - ท	- ล - ฟ	- - - ล	- ฟ - ม
- - - ทุ	- ล - ด	- - - ทุ	- ล - ด	- - - ทุ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ทุ

- - ฟ ฟ	- - ม ม	- - ร ร	- - ท ท	- ล - รื	- - มื ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
- - - ด	- - - ทุ	- - - ล	- - - ฟ	- ม - ล	- - - ด	- ล - ด	- ทุ - ล

กลับต้น

เที่ยวหลังลงจบ

- - - ท	- ล - ฟ	- - - ล	- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ร	ม ฟ ช ล
- - - ทุ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ทุ	- - - ด	- ทุ - ล	- - - ล	- - - ล

- - มื รื ท	- ล - รื	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร
- - ม ร ท	- ล - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ด	- - - ทุ	- - - ล

4.2.1 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 1

-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซซ	-	ซ	-	ล	ท	-	ท	ม	-	ร	-	ท
-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซ	ม	-	-	ม	-	ล	-	ม	-	ร	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 1 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองขึ้นเพลงที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทาง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียง ที เรียงเสียงขึ้นและวกกลับมาเสียง เดิม วรรคหลังเริ่มจากเสียง ซอล เรียงเสียงขึ้นไปตกที่เสียง ที

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 1

-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซซซ	ม	ซ	-	ล	ท	ล	ท	ม	-	ร	-	ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก ใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวคือเสียงซอล ตอนต้นวรรคหลังเช่นเดียวกับทำนองหลัก เพื่อแสดงถึงการขึ้นเพลงที่สว่างามสมกับชื่อเพลงโหมโรงมหาราช

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 2

-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ม	ม	ม	ร	ท	-	-	ร	ท	-	-	-	ล
-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	ม	ซ	ม	ร	-	ล	ท	-	-	ล	ซ	-	ร	

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 2 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยวรรคหน้าใช้ลำนองลักษณะการลากเสียงยาว วรรคหลังเป็นทำนองเก็บถี่ๆ การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียง ซอล เรียงเสียงขึ้นไปตกที่เสียง เร วรรคหลังยังคงเรียงเสียงขึ้นต่อเนื่องจากวรรคหน้าคือ เสียง มี จากนั้นเรียงเสียงลงมาตกที่เสียง ลา

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 2

- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - รี่	- - มี่มี่	ซี้ มี่ รี่ ท	ล ท รี่ ท	ล ซ - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 2 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวคือเสียงมี ตอนต้นวรรคหลัง

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 3

รี่ปี่ - รี่	- รี่ - รี่	- รี่ - รี่	- - - ล	รี่ปี่ - รี่	- - - ล	ท ล - -	- - - ท
รี่ปี่ - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท ล ซ -	รี่ปี่ - ท -	ท ล ซ -	- - ซ ม	- ร - ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 3 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ เก็บต่อนื่องตั้งวรรคหน้าไปจนจบวรรคหลัง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียง เร และเก็บย้าเสียงเรแล้วมาตกที่เสียงลา วรรคหลังมีการเลียนสำนวนทำยวรรคหน้าจากนั้นเรียงเสียงลงมาตกที่เสียง ที

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 3

รี่ปี่ รี่	ท รี่	ท รี่	ท รี่	ท รี่	ท รี่	ท ล ซ ล	รี่ปี่ รี่	ท รี่	ท ล ซ ล	ท ล ซ ม	- รี่ - ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวคือเสียงเร ตอนต้นวรรคหน้าและวรรคหลัง

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 4

รี่ปี่ - รี่	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- - - ล	- มี่ - รี่	- - - ล	ท ล - -	- - - ซ
รี่ปี่ - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท ล ซ -	ท - ท -	ท ล ซ -	- - ซ ม	- ร - ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 4 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ เก็บต่อนื่องตั้งวรรคหน้าไปจนจบวรรคหลังเช่นเดียวกับประโยคที่ 4 การ

เคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียง เร และเก็บย่ำเสียงเรแล้วมาตกที่เสียงลา วรรคหลังมีการเลียนสำนวนทำยวรรคหน้าจากนั้นเรียงเสียงลงมาตกที่เสียง ที ลักษณะทำนองประโยคที่ 3 และประโยคที่ 4 เป็นทำนองที่มีลักษณะเดียวกัน

ทำนองจะเข้า ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 4

รืรืรื	ท รื	ท มื ท รื	ท มื ท รื	ท มื ซ ล	ท มื ท รื	ท ล ซ ล	ท ล ซ ม	- ร - ซ

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 4 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวคือเสียงเร ตอนต้นวรรคหน้าและวรรคหลัง

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 5

- - - ท	- - - รื	- - - มื	- - - มื	- - - มื	- รื - มื	- - - มื	- รื - ท
- - - ท	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ม	- ร - ซ	- - - ม	- ร - ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 5 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที ไ่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงทำยวรรค วรรคหลังมียังคงระดับเสียงเดียวกันกับวรรคหน้า

ทำนองจะเข้า ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 5

- - - ท	- - - รื	- - - มื	- - - ซื	- - - มื	- รื - ซื	- - - มื	- รื - ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 8

- - ท ท	- - รี้ รี้	- - ท ท	- - ล ล	- - - -	- - ล - -	ร - ร ม	- ร - ช
- - - ท	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ล	- - - -	ล - ล ท	- ล - ช

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 8 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางการเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โລ่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังขึ้นต้นยังคงระดับเสียงเดียวกันกับวรรคหน้าโดยใช้กลวิธีการกวาดเสียงลา และไล่จากเสียงต่ำขึ้นไปยังเสียงสูงคือ เสียงซอล ในวรรคนี้เป็นประโยคที่มีลักษณะทำนองถามตอบและสรุปความตอนท้ายทำนองจะเข้า ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 8

ท ท - -	รี้ รี้ - -	ท ท - -	ล ล - -	- - - -	ล - -	ร - ร ม	- ร - ช
				ล -			

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 8 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 9

- - - -	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- - - ท	- - รี้ ม	- รี้ - ท	ล ช - ล
- - - -	- - - ล	- - - ท	- ช - ล	- - - ท	- - ร ม	- ร - ท	ล ช - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 9 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงเร โโล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังมียังคงระดับเสียงเดียวกันและตกเสียงเดียวกันกับวรรคหน้า

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 9

- - - -	- - - ร	- - - ม	- ช - ล	- - - ท	- - รี้ ม	- ร - ท	ล ช - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 9 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 11 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 12

-	-	-	มี	-	-	-	รี	-	-	-	มี	-	-	-	ท	-	-	-	รี	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ซ
-	-	-	ซ	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 12 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงซอลไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค เสียงแรกของประโยคและเสียงท้ายประโยคเป็นเสียงเดียวกันคือเสียงซอล ต่างกันเพียงเสียงสูงกับต่ำ

ทำนองจะเข้า

-	จ	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ช	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ แต่ประดิษฐ์ทำนองให้เป็นการเหลื่อม

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 13

-	-	-	-	-	รี	-	รี	-	ท	-	มี	-	รี	-	ท	-	-	ซ	-	ซ	ซ	-	ล	-	ท	-	ล	-	-	ท	ท
-	-	-	ร	-	-	-	-	-	ฟ	-	ม	-	ร	-	ท	-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	ท	-	ล	-	ท	-	-

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 13 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางพื้นเปิดโอกาสให้เครื่องดำเนินทำนองประดิษฐ์ทางของตนได้อย่างอิสระ การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงซอล ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค ประโยคนีเสียงขึ้นวรรคห่างกันเป็นคู่ห้าและตกเสียงเดียวกันคือเสียงที่

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 13

	- รี้ รี้ รี้	ล ท รี้ มี่	ซี้ มี่ รี้ ท	ซ ล ซซซ	ร ม ซ ล	ท ล ซ ล	ท ล รี้ ท
- - - รี้							

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 13 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก เริ่มจากการใช้ทำนองเหมือนทำนองหลักในท่อนที่ 1 - 2 เพื่อให้ทำนองสอดคล้องกับการเลื้อยเสียงยาวในประโยคก่อนหน้านี้ จากนั้นประดิษฐ์ทำนองเก็บไปตามทำนองหลักโดยยึดลูกตกของทำนองหลักทุกท่อนไว้อย่างสมบูรณ์

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 14

- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - -	ท ท - รี้	- มี่ - -	มี่ มี่ - -	รี้ รี้ - -	ท ท - ล
- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- ม - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 14 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นเปิดโอกาสให้เครื่องดำเนินทำนองประดิษฐ์ทางของตนได้อย่างอิสระ การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงลา ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงเรตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงมี ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 14

ซ ล ซซซ	ล ท ททท	ท รี้ ททท	รี้ มี่ รี้รี้	ล ท ดี้ รี้	ดี้ มี่ รี้ ดี้	ซ ล ท ดี้	รี้ ดี้ ท ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 14 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก ประดิษฐ์ทำนองเก็บไปตามทำนองหลักโดยนำกลวิธีการสลับเสียงเดียวเข้ามาใช้ในวรรคหน้า

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 15

-	-	ล	ล	-	ท	-	ร	-	ม	-	ร	-	ท	-	ล	-	ท	-	ล	-	ซ	-	ล	-	ซ	-	ฟ	-	-	-	ท
-	ล	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ร	-	ท	-	ล	-	ท	-	ล	-	ซ	-	ล	-	ร	-	-	ม	ร	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 15 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นเปิดโอกาสให้เครื่องดำเนินทำนองประดิษฐ์ทางของตนได้อย่างอิสระ การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงลา ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงที่ ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 15

ร	ล	ท	ล	ซ	ล	ท	ร	ม	ร	ซ	ม	ร	ท	ร	ล	ท	ล	ซ	ม	ซ	ร	ม	ซ	ร	ม	ซ	ล	ท	ซ	ล	ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 15 โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก ประดิษฐ์ทำนองเก็บไปตามทำนองหลัก ในวรรคหลังใช้การดำเนินกลอนแบบเครื่องสายซึ่งมีเสียงตกไม่ตรงกับทำนองหลักในห้องที่ 5 ห้องที่ 6 และห้องที่ 7 แต่ยังคงมาตกตามทำนองหลักในห้องที่ 8

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 16

-	-	ท	-	ท	ท	-	ร	-	ม	-	ร	-	ท	-	ล	-	ท	-	ล	-	ซ	-	ม	-	-	ร	ร	-	ม	-	ซ
-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	ม	-	ร	-	ท	-	ล	-	ท	-	ล	-	ซ	-	ท	-	ล	-	-	-	ท	-	ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 16 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงที่ ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค ทำนองในประโยคนี้อัตลักษณ์ของการลงจบทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 16

ร	ท	ร	ล	ซ	ล	ท	ร	ม	ร	ซ	ม	ร	ท	ร	ล	ร	ท	-	ล	-	ซ	-	ม	ร	ร	ร	ร	-	ม	-	ซ

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 16 โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก

ประดิษฐ์ทำนองเก็บไปตามทำนองหลัก โดยวรรคหน้าดำเนินทำนองแบบเดียวกันกับประโยคที่ 15 ส่วนวรรคหลังใช้ทำนองเดียวกับทำนองหลักเพื่อเป็นการจบท่อนเพลง

เพื่อยกกลับเปลี่ยนทำนองประโยคที่ 1 ดังนี้

-	-	-	ท	-	-	-	ริ	-	ท	-	ริ	-	ม	-	ท	-	-	ซซ	-	ซ	-	ล	ท	-	ท	ม	-	ริ	-	ท
-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซ	ม	-	-	ม	-	ล	-	ม	-	ร	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช เพื่อยกกลับ พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนอง พยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น โดยเพิ่มทำนองในท่อนที่ 1-2 จากนั้นใช้ ทำนองเดิมต่อเนื่องไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า เพื่อยกกลับท่อน 1

-	-	-	ท	-	-	-	ริ	-	ท	-	ริ	-	ม	-	ท	-	-	ซซซ	ม	ซ	-	ล	ท	ล	ท	ม	-	ริ	-	ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช เพื่อยกกลับ ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะ เดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 1

-	-	-	-	-	-	-	ซ	-	ซ	ซ	ซ	-	ซ	-	ซ	-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	ท	-	ริ	-	ม	ริ	ท
-	-	-	-	-	-	-	ซ	-	ซ	ซ	ซ	-	ซ	-	ซ	-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	ท	-	ร	-	ม	ร	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 1 พบว่า ระดับเสียงอยู่ใน กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทำนองเท่าในวรรค หน้า วรรคหลังเป็นทำนองทางพื้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเป็นเสียงซอล วรรคหลังเริ่มต้น ด้วยเสียงซอลซึ่งเป็นเสียงต่อเนื่องมาจากวรรคหน้าซึ่งเป็นทำนองเท่า จากนั้นเคลื่อนที่ไปในทางเสียงสูง และตกท้ายประโยคด้วยระดับเสียงที่

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 1

- - - -	- - - ช	- ช ช ช	- ช - ช	- ช - ช	- - - ล	- ท - รี่	- มี่ รี่ ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ เพื่อเป็นการแสดงการขึ้นต้นท่อนที่ 2

ท่อน 2 ประโยคที่ 2

- - - -	- ท - ท	- ล - ท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ช - ม	- - ร ม	- ช - ล
- - - ท	- - - -	- ล - ท	- ร - ล	- ท - ล	- ช - ท	- ด - -	- ช - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 2 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้น โดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหลัง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังมียังคงระดับเสียงเดียวกันกับวรรคหน้า

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 2

	- ท ท ท	- ล - ท	- รี่ - ล	- ท รี่ ล	ท ล ช ม	ร	ม	ร ม ช ล
						ท ร		
- - - ท								

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 2 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักในวรรคหน้า ตอนต้นวรรคใช้การติดทึงนอยเสียงที่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของจะเข้ วรรคหลังดำเนินทำนองเก็บไปตามทำนองหลัก ซึ่งจะเข้เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายที่มีช่วงเสียงกว้าง สามารถดำเนินทำนองได้ไต่ไค้เคียงกับทำนองหลักมากที่สุด โดยในวรรคนี้มีการดำเนินทำนองต่ำลงมาที่สายทุ้มเพื่อให้สอดคล้องกับทำนองหลักมากที่สุด

ท่อน 2 ประโยคที่ 3

-	-	-	-	-	ล	-	ล	-	ช	-	พ	-	ม	-	ร	-	-	ช	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ช
-	-	-	ล	-	-	-	-	-	ช	-	ด	-	ท	-	ล	-	ม	-	-	ร	ท	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ช

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 3 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถึขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงลา ไ้เสียงขึ้นไปตกที่เสียงเร ตรงท้ายวรรค วรรคหลังตอนต้นวรรคยังคงตกเสียงเดียวกันกับวรรคหลัง คือเสียงเร จากนั้นเคลื่อนที่ไปตกเสียงซอล ตรงท้ายวรรคซึ่งเป็นคู่สื่กับเสียงตกของวรรคหน้า

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 3

ร	ม	พ	ร	ม	พ	ช	ล	ช	พ	ช	ล	ช	พ	ม	ร	ม	ร	ช	ม	ร									ม	ช	ร	ม	ช

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก ในวรรคหน้าจะเข้าดำเนินทำนองเก็บแตกต่างจากทำนองหลักในตอนต้นวรรค ซึ่งทำนองหลักใช้ทำนองเสียงลา ส่วนท้ายวรรคยังคงเก็บตามทำนองหลัก และดำเนินทำนองเก็บต่อเนื่องไปจนจบวรรคหลัง

ท่อน 2 ประโยคที่ 4

-	-	ม	-	ม	ม	-	ช	-	-	ม	-	ม	ม	-	ล	-	ท	-	ล	-	ช	-	ล	-	ท	-	-	ร	ร	-	ท
-	-	-	ท	-	-	-	ช	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	ท	-	ล	-	ช	-	ล	-	ท	-	ร	-	-	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 4 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นเปิดโอกาสในดำเนินทำนองได้ การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงมี ไ้เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงที เคลื่อนที่เป็นคู่สองขึ้นสูงสุดที่เสียงเรตรงท้ายวรรคและเคลื่อนที่ลงมาตกที่เสียงที

ทำนองจะเข้

ม ช มม	ช ล ชชช	ม ช มม	ล ท ลลล	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	ท ล ช ล	ท ล รื ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 4 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองกลุ่มเสียงเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยวรรคหน้าดำเนินทำนองโดยใช้เสียงซ้ำและใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวในช่วงทำนองที่ซ้ำ ด้วยลักษณะทำนองที่เหมือนกันจนจบวรรคหน้า จากนั้นเริ่มเก็บไปตามทำนองหลักจนจบวรรคหลัง

ท่อน 2 ประโยคที่ 5

- - - -	- ท - ท	- ล - ท	- รื - ล	- ท - ล	- ช - -	ล ล - -	ท ท - รื
- - - ท	- - - -	- ล - ท	- ร - ล	- ท - ล	- ช - ล	- - - ท	- - - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 5 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถึขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มต้นวรรคด้วยระดับเสียงเดียวกันกับวรรคหน้าและเคลื่อนที่ไปตกเสียงเรตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 5

ท ล ททท	ท รื ททท	ล ท รื ม	รื ดื ท ล	ท ล ช ร	ม ฟ ช ล	ท ช ล ท	ดื รื ม รื

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก วรรคหน้าดำเนินทำนองเก็บซ้ำเสียงที่โดยใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวเช่นเดียวกับประโยคที่ 4 จากนั้นเก็บในลักษณะการเรียงเสียงขึ้นและลงมาตกที่เสียงลา วรรคหลังเริ่มด้วยวรรคด้วยสำนวนเดียวกันกับวรรคหลังของประโยคที่ 4 จากนั้นเปลี่ยนสำนวนเป็นสำนวนเก็บตามเสียงของทำนองหลัก

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 9 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 10

หลัง

- - - -	- - - -	ท - ล ท	- รี้ - มี้	- - มี้ รี้	มี้ มี้ - -	รี้ - มี้ มี้	- รี้ - ท
- - - -	- - - -	- ซ - -	- ร - ม	- - ซ ร	ซ ม - -	- ท ซ ม	- ร - ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 10 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองลูกล่อลูกخذที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทาง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงมีตรงท้ายวรรค วรรคหลังมียังคงระดับเสียงเดียวกันกับวรรคหน้าและตกเสียงที่ที่ท้ายประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 10

- - - -	- - - -	ท ซ ล ท	- รี้ - มี้	- - ซี้ รี้	ซี้ มี้ - -	รี้ ท ซี้ มี้	- รี้ - ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 10 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 11

หน้า

- - - -	- - - -	ท ซ ล ท	- รี้ - ซ	- - ล ซ	ม ร - -	ท ร ม ร	- ม - ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 11 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกخذเป็นการบังคับทาง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค วรรคหลังมียังคงระดับเสียงตกเดียวกันกับวรรคหน้า

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 11

- - - -	- - - -	ท ช ล ท	- รี่ - ซ	- - ล ซ	ม ร - -	ร ม ร	- ม - ซ
						ท	

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 11 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 12

หลัง

- - - -	- - - -	ท - ล ท	- รี่ - -	ล ซ - -	ม ซ - -	- ซ ล ท	- ล - รี่
- - - -	- - - -	- ซ - -	- - - ซ	- - ม ร	- - - -	ร - - -	- ม - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 12 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทาง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค วรรคหลังทำนองมีลักษณะต่อเนื่องมาจากวรรคหน้าและไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงเรท้ายวรรคหน้า
ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 12

- - - -	- - - -	ท ช ล ท	- รี่ - ซ	ล ซ ม ร	ม ซ - -	ร ซ ล ท	- ล - รี่

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 12 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 13

- - - -	- ท - รี่	- - - -	- มี่ - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- รี่ - ซ
- - - -	- ท - ร	- - - -	- ม - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ร - ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 13 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทาง วรรคหน้าเสียงตกเสียงที่ วรรคหลังเสียงตกเสียงซอล

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 13

-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ท	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	ร	-	ซ	-	-	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 13 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 14

-	-	-	-	-	ซ	-	ล	-	-	-	-	-	ท	-	ม	-	-	-	-	ร	-	ร	ม	-	ซ	-	ล	ท	-	-	ล
-	-	-	-	-	ซ	-	ล	-	-	-	-	-	ท	-	ม	-	-	-	-	ร	-	ร	ม	-	ซ	-	ล	ท	-	-	ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 14 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดในวรรคหน้า ส่วนวรรคหลังเป็นทำนองเหลือ้ม โดยวรรคหน้ามีเสียงตกเสียงมี วรรคหลังมีเสียงตกเสียงบล่า ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 14

-	ซ	-	ล	-	-	-	-	-	ท	-	ม	-	-	-	-	ร	ม	-	ซ	-	ล	ท	ซ	-	ล	-	-	-	-
																ท	ร												

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 14 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 15

-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ม	-	-	-	-	ร	-	ท	-	ร	-	ท	ล	ซ	-	ล
-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ซ	-	ม	-	-	-	-	ร	-	ท	-	ร	-	ท	ล	ซ	-	ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 15 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองแบบเดียวกันกับประโยคที่ 14 เป็นการบังคับทาง โดยวรรคหน้าเป็นทำนองลูกล่อลูกขัดเสียงตกที่เสียงมี วรรคหลังเป็นทำนองเหลือ้มเสียงตกที่เสียงลา

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 15

- ท - รี่	- - - -	- ซี่ - มี	- - - -	- รี่ - ท	ล ท รี่ ท	ล ซ - ล	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 15 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 16

- - - -	- มี - รี่	- - - -	- ท - ล	- ท - มี	รี่ ท - ล	- ล ท -	- ม - ซ
- - - -	- ม - ร	- - - -	- ท - ล	- ท - ม	ร ท - ล	ซ - - ร	- - - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 16 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองแบบเดียวกันกับประโยคที่ 14 เป็นการบังคับทาง โดยวรรคหน้าเป็นทำนองลูกล่อลูกขัดเสียงตกที่เสียงลา วรรคหลังเป็นทำนองทางพันลักษณะทำนองคล้ายเป็นการสรุปจบของทำนองช่วงที่เป็นลูกล่อลูกขัดก่อนที่จะขึ้นทำนองต่อไป

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 16

- มี - รี่	- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - มี	รี่ ท - ล	ซ ล ท ร	- ม - ซ

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 16 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 17

- - - ท	- - - รี่	- - - มี	- - - มี	- - - -	มี รี่ มี มี	- มี - มี	มี มี รี่ ท
- - - ฟ	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - -	ม ร ม ซ	- ซ - ม	ซ ม ร ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 17 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทาง โดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ดีขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองโน

วรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มต้นที่เสียงมีและจบที่เสียงที่ซึ่งเป็นเสียงเดียวกันกับเสียงขึ้นของประโยคนี

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 17

- - - ท	- - - รี่	- - - มี	- - - ซี่	- - - -	มี รี่ มี ซี่	- ซี่ - มี	ซี่ มี รี่ ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 17 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 18

- - - มี	- - - มี	- - - รี่	- - - ท	- - - -	รี่ ท ล ซ	- ม - ล	ซ ม - ร
- - - ซ	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - -	ร ท ล ซ	- ท - ล	ซ ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 18 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงมี โล่เสียงลงไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเรโล่เสียงลงมาตกที่เสียงเรตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 18

- - - ซี่	- - - มี	- - - รี่	- - - ท	- - - -	รี่ ท ล ซ	- ม - ล	ซ ม - ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 18 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 19

- - - -	รร ม -	- - - -	มม ช -	- - - -	ชช ล -	- - - -	ลล ท -
- - - -	ร - ร	- - - -	ม - ม	- - - -	ช - ช	- - - -	ล - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 19 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทางทำนองจะเข้า

รรร ม ร	- - - -	มมม ช ม	- - - -	ชชช ล ช	- - - -	ลลล ท ล	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 19 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก โดยตอนต้นของทำนองแต่ละห้องใช้กลวิธีการสลับเสียงเดียวซึ่งเป็นกลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของเครื่องดนตรีจะเข้า

ท่อน 2 ประโยคที่ 20

- - ช ช	- - ล ล	- - ท ท	- - ช ช	- - ร ร	- - ช ช	ล ช - ช	ล ท ด ร์
- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ช	- - - ล	- - - ช	- - ร -	- - - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 20 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเหลื่อม บังคับทางโดยใช้พยางค์สองพยางค์ตั้งแต่ห้องแรกต่อเนื่องไปจนถึงตอนต้นวรรคหลัง จากนั้นจึงใช้พยางค์ขึ้นในตอนท้ายวรรคหลัง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงซอลไล่เสียงขึ้นและลงมาตกที่เสียงซอลเช่นเดิม วรรคหลังเริ่มจากเสียงเรจากนั้นไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงเรสูงในท้ายวรรคหลัง

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 20

ช ช - -	ล ล - -	ท ท - -	ช ช - -	ร ร - -	ช ช - -	ทลช ช	ล ท ด ร์
						ร	

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 20 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 21

หน้า						หลัง	
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร	- ท - -	- ร - มี	- ท - -	- ร - มี
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร			- ทุ - -	- ร - มี

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 21 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองเท่าเสียงเรในวรรคหน้า วรรคหลังเป็นทำนองลูกล่อลูกขัด

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 21

- - - -	- - -	ร ร ร	- ร	- ท - -	- ร - มี	- - - -	- - - -
	ร	-	ร -				

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 21 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 22

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
- ร - -	- มี - ท	- ร - -	- มี - ท	- ร - -	- ท - ล	- ร - -	- ท - ล
		- ร - -	- มี - ทุ			- ร - -	- ทุ - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 22 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัด

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 2

- ร - -	- มี - ท	- - - -	- - - -	- ร - -	- ท - ล	- - - -	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 22 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 2 ประโยคที่ 23

-	-	-	มี	-	-	-	รี	-	-	-	ท	-	-	-	มี	-	-	-	รี	-	-	-	ล	-	ล	ท	รี	-	-	-	-
-	-	-	ซ	-	-	-	ร	-	-	-	ทุ	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ล	ซ	-	-	ร	-	-	-	-

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 23 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น และลงก่อนหมดประโยคในท่อนที่ 7

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 23

-	ซ	รี	-	ท	-	มี	-	รี	-	ล	ซ	ล	ท	รี	-	-	-	-
ซ	-	-	รี	-	ท	-	มี	-	รี	-	ล	-						

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 23 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการโดยใช้การติดทินอยในการดำเนินทำนอง

ท่อน 2 ประโยคที่ 24

-	-	-	มี	-	-	-	รี	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	-	-	ซ	-	-	-	ม	ร	-	-	ร	-	ม	-	ซ
-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ทุ	-	-	-	ล	-	-	-	ซ	-	-	-	ทุ	-	ทุ	-	ล	-	ทุ	-	ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 24 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น และตกท้ายประโยคด้วยเสียงซอล

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 24

มี	รี	ท	ล	ซ	ม	ร	ร	-	ม	-	ซ
							ท	-			
มี	รี	ท	ล	ซ	ม						

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 24 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการโดยใช้การติดทินอยในการดำเนินทำนอง

ท่อน 2 ประโยคที่ 25

- - - -	ลล ท -	- - - -	ทท รี่ -	- - - -	รรี่ มี่ -	- - - -	- มี่ - มี่
- - - -	ล - ล	- - - -	ท - ท	- - - -	รี่ - รี่	- - - -	ม - ช ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 25 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดทั้งประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 25

ลลล ท ล	- - - -	ททท รี่ ท	- - - -	รรี่รี่ มี่ รี่	- - - -	มี่มี่มี่ ชี่ มี่	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 25 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักโดยส่วนต้นของทำนองในแต่ละต้องจะใช้กลวิธีการสลับเสียงเดียว

ท่อน 2 ประโยคที่ 26

- - มี่ มี่	- - มี่ มี่	- - รี่ รี่	- - ท ท	- - ล ล	- - ท ท	- - รี่ มี่	- รี่ - มี่
- - - ซ	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- ร - ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 26 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองลักษณะเดียวกันทั้งประโยค วรรคหน้าตกเสียงที่ และวรรคหลังตกเสียงซอล

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 26

ซซซ ซี่ ซี่	-	มี่ รรี่รี่ รี่ รี่	-	ท ลลล ล ล	-	ท ล ท รี่ มี่	- รี่ - ซี่
	มี่ -		ท -		ท -		

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 26 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 27

- - - -	- - -	มี มี รื ท	- ล - ซ	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล
- - - -	- - - -	ซ ม ร ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 27 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ห่างขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงซอลสูงไล่เสียงลงไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเรไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลา

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 27

- - - -	- - - -	ซ มี รื ท	- ล - ซ	- ร	ม	ซ	ล
				ร -	ม	ซ	ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 27 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก ในวรรคหลังใช้การติดทิงนอยในการดำเนินทำนอง

ท่อน 2 ประโยคที่ 28

- - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - รื
- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 28 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ห่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 28

- - - -	- ล	- ล	- ล	- ซ	- ล	- ท	- รื
	ล -	ล -	ล -	ซ -	ล -	ท -	รื -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 28 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการโดยใช้การติดทิงนอยในการดำเนินทำนอง

ท่อน 2 ประโยคที่ 29

-	-	-	-	ร	-	-	-	ร	-	-	-	ร	-	-	-	ม	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ท
-	-	-	-	ร	-	-	-	ร	-	-	-	ร	-	-	-	ซ	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 29 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 29

-	-	-	-	ร	-	ร	-	ร	-	ซ	-	ม	-	ร	-	ท
		ร	-	ร	-	ร	-	ซ	-	ม	-	ร	-	ท	-	

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 29 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการโดยใช้การตีตึงนอยในการดำเนินทำนอง

ท่อน 2 ประโยคที่ 30

-	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	ล
-	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 30 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 30

-	-	-	-	ท	-	ท	-	ท	-	ม	-	ร	-	ท	-	ล
		ท	-	ท	-	ท	-	ม	-	ร	-	ท	-	ล	-	

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 30 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการโดยใช้การตีตึงนอยในการดำเนินทำนอง

ท่อน 2 ประโยคที่ 31

-	-	-	-	ม	ฟ	ซ	ล	-	-	-	-	ล	ท	ด	ร	-	-	-	ม	-	-	-	-	ร	-	-	-
-	-	-	ร	-	-	-	-	-	-	-	-	ซ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ร	ด	ท	ล	ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 31 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้รูปแบบของทำนองเดียวกันไปจนจบประโยค การเคลื่อนที่ของทำนองในประโยคนี้นี้เริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 31

		ล ด		ร ี ด		ล ด		ซ
- ร ม พ	ซ ล -	- ซ ล ท	ด ี ร ี -	ม ี ร ี ด ี	ท ล -	ร ี ด ี ท	ล ซ -	

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 31 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ โดยใช้กลวิธีการ รูดสายลวดและจบทำนองด้วยสายเอกต่อเนื่องจนจบวรรค

ท่อน 2 ประโยคที่ 32

-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ม	-	-	-	ม	ม	ม	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	ซ
-	-	-	ซ	-	-	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ท	ท	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 32 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองจบท่อนที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงซอล ไล่เสียงขึ้นไปและลงมาตกที่เสียงมีตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มต้นด้วยระดับเสียงเดียวกันกับวรรคหน้าจากนั้นไล่ขึ้นไปตกที่เสียงซอล

ทำนองจะเข้า ท่อน 2 ประโยคที่ 32

ซ	-	ล	-	ท	-	ม	-	-	ม	ม	ม	ม	-	-	-	ม	-	-	-	ร	-	ซ
-	ซ	-		ล	-		ท	-		ม	-											

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 2 ประโยคที่ 32 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับ

ทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการโดยการตีตึงนอยในวรรคหน้า

ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 1

- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ม	- - - ช
- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ท	- - - ช

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 1 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 1

- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ม	- - - ช

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 2

- - - -	- - - ม	- - - ฟ	- - - -	- - - ม	- - - ร
- - - -	- - - ท	- - - ด	- - - -	- - - ท	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 2 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 2

- - - -	- - - ม	- - - ฟ	- - - -	- - - ม	- - - ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 2 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 3

- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ล	- - - ท
- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ล	- - - ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 3 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท $\times$ ร ม $\times$ ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 3

- - - -	- - - -	- - - ซ	- - - -	- - - ล	- - - ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 4

- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - ล	- - - -	- - - -
- - - -	- - - ท	- - - ล	- - - ล	- - - -	- - - -

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 4 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท $\times$ ร ม $\times$ ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 4

- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - ล	- - - -	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 4 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 5

- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ฟ	- - - ล
- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ด	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 5 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค ทำนองจะซ้ำ ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 5

- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ฟ	- - - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะซ้ำเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 5 ทำนองจะซ้ำใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 6

- - - -	- - - ม	- - - ฟ	- - - -	- - - ซ	- - - ร
- - - -	- - - ท	- - - ด	- - - -	- - - ซ	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 6 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค ทำนองจะซ้ำ ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 6

- - - -	- - - ม	- - - ฟ	- - - -	- - - ซ	- - - ร

การประดิษฐ์ทำนองจะซ้ำเพลงโหมโรงมหาราช ส่วนท้ายเพลง ประโยคที่ 6 ทำนองจะซ้ำใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ทำนองลงจบ

-	ม	ร	ท	-	ล	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	-	-	ซ	-	-	-	ฟ	-	-	-	ม	-	-	-	ร
-	ม	ร	ท	-	ล	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	-	-	ซ	-	-	-	ฟ	-	-	-	ท	-	-	-	ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราช ทำนองลงจบ พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ทำนองลงจบ

-	ม	ร	ท	-	ล	-	ร	-	-	-	ท	-	-	-	ล	-	-	-	ซ	-	-	-	ฟ	-	-	-	ม	-	-	-	ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ทำนองลงจบ ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

4.2.2 การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ

ท่อน 1 ประโยคที่ 1

ซอด้วงหรือซลุ่ยขึ้นนำ

- - - -	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- ลซลท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ซ - ม
- - - -	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - ซลท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ซ - ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 1 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองขึ้นต้นเพลงที่เป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงซอล โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงทีตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มต้นด้วยเสียงทีจากนั้นโไล่เสียงขึ้นและลงมาตกที่เสียงมี

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 1

- - - -	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	ทลซ ล ท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ซ - ม

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 2

จะเข้หรือระนาด

รับพร้อม

- - - รี่	- - - มี	- - - มีมีมี	- รี่ - ท	- รี่ - -	ทลซ - ม	- ร - -	มีรืท - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ลี่ซมี	- รี่ - ท	- ร - -	ทลซ - ท	- ล - -	มรท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 2 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน ยังคงเป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองขึ้นต้นเพลงที่เป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงเร โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงทีตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเร โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 2

- - - ร	- - - ม	- - ลขม	- ร - ท	- รี้ - -	ทลช - ม	- ร - -	มรืท - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล
- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ท - ล	- - - ฟ	- - - ล	- - - ท	- ซ - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 3 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นเสียงจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงซอล โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงเรตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- - -	ร	- - - ม	- ซ - ล
				ท	- - -		

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 4

- - - -	- ท - ร	- - ม รี้	- ท - ล	- ลขม	- ร - ม	- ม รี้ ท	- ล - ซ
- - - -	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ล	- ลซท	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ซ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 4 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงลา โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 4

- - - -	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ล	ท ล ช ม	- ร - ม	- ม ร ท	- ล - ช

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 4 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 5

- ม - -	ช ม - -	ช ม - -	ช ล - ช	- มั - -	มั รื - -	รื ท - -	ท ล - -
- - ร ม	- - ร ม	- - ร ม	- - ชุ -	- - รื ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 5 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ ไปจนจบประโยค วรรคหน้าเสียงตกที่เสียงซอล วรรคหลังตกที่เสียงมี

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 5

มมม ร ม	ช ม ร ม	ช ม ร ม	ช ล ชชช	ร ม ร ท	ม ร ท ล	ร ท ล ช	ท ล ช ม

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักมีการใช้กลวิธีการสลับเสียงเดียวตอนต้นและท้ายวรรคหน้า

ท่อน 1 ประโยคที่ 6

- ล - -	ช ม - -	- - - -	- ร - ม	- - ม -	ช ม - ม	ล ช - ช	ท ล - ล
- - ช ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ร - ร	- - ร -	- - ม -	- - ช -

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 6 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน ทำนองวรรคหน้าที่มีลักษณะทำนองเป็นกึ่งบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่และห่างขึ้นในช่วงท้ายวรรคหน้า วรรคหลังลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางด้วยพยางค์ถี่ วรรคหน้าตกเสียงเสียงมี วรรคหลังตกที่เสียงลา

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 6

ช ล ช ม	ช ม ร		ม	ช ม ร ม	ช ม ร ม	ล ช ม ช	ท ล ช ล
	ท ล ช ล	ท ล ท ร					

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 6 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก วรรคหน้าดำเนินทำนองเก็บไปตามทำนองหลัก วรรคหลังดำเนินทำนองตามทำนองหลักที่บังคับทาง ทำนองวรรคหลังนี้เป็นทำนองเฉพาะที่พบในเพลงโหมโรงเทิด สร หากไม่ศึกษาก็จะทำให้ดำเนินทำนองไม่ถูกต้อง

ท่อน 1 ประโยคที่ 7

ท - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ร - ม -	ม - ม -	ม - ม -	ม - ม -	ม - ร -
- ช - ล	- ช - ล	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ร	- ท - ร	- ท - ร	- ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 7 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ ไปจนจบประโยค วรรคหน้าและวรรคหลังมีลักษณะการถามตอบ

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 7

ท ช ท ล	ท ช ท ล	ท ช ท ล	ร ท ม ร	ม ท ม ร	ม ท ม ร	ม ท ม ร	ม ท ร ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 7 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 8

ท - ท -	ร - ม -	ม - ม -	ม - ร -	ท ล - -	- - - ม	- ม ร ท	- ล - ช
- ช - ล	- ท - ร	- ท - ร	- ท - ล	- - ช ม	- ร - -	- ม ร ท	- ล - ช

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 8 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ ไปจนจบประโยค วรรคหน้ามีลักษณะทำนองต่อเนื่องมาจากประโยคที่ 7 วรรคหลังเป็นทำนองที่ลงจบประโยคอย่างสมบูรณ์

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 8

ท ช ท ล	รื ท มื รื	มื ท มื รื	มื ท รื ล	ท ล ช ม	- ร - ม	- มื รื ท	- ล - ช

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 8 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 9

- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - มื	- - - รื	- - - ท	- - รื ท	- - - ล
- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - -	ล ท - -	ล ช - ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 9 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงมีตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเร โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 9

- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - มื	- - - รื	- - - ท	ล ท รื ท	ล ช - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 10

- - - -	- - - ท	- - รื ท	- - - ล	- - - ร	- - - ช	ล ช ล ท	- ด - รื
- - - -	- ท - -	ล ท - -	ล ช - ม	- - - ล	- - - ช	ล ช ล ท	- ด - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 10 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทาง การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงที่ โไล่เสียงขึ้นไปแล้วลงมาตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเร โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงเรสูงตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 10

-	-	-	-	-	ท	ล	ท	ร	ี	ท	ล	ซ	-	ล	-	-	-	ร	-	-	-	ซ	ล	ซ	ล	ท	ด	-	ร
					ท	-																							ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 10 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก วรรณหน้าใช้การติดทิงนอยเสียงที่ ทำให้ใกล้เคียงกับทำนองหลักมากที่สุด

ท่อน 1 ประโยคที่ 11

-	-	-	-	-	-	ร	-	ร	ร	ร	-	ร	-	ร	-	ท	-	-	ล	ล	-	-	ท	ท	-	-	ร	ร	-	ม
-	-	-	-	-	-	ร	-	ร	ร	ร	-	ร	-	ร	-	ท	-	ล	-	-	-	ท	-	-	-	ร	-	-	-	ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 11 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรณหน้า วรรณหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรณหน้าเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค วรรณหลังเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 11

-	-	-	-	-	-	-	ร	ร	ร	-	-	ร	-	ล	-	ล	-	-	-	ท	-	-	ม	ร	ท	ร	-	ม
							ร	-					ร	-														

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 11 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 12

-	-	-	-	-	ร	-	ม	-	-	-	ม	ม	ม	ม	ม	-	-	-	-	ร	ท	-	ร	ม	ร	ม	ม	ม	-	ร	-	ท
-	-	-	-	-	-	ร	-	ซ	-	-	-	ล	ท	ล	ซ	ม	-	-	-	-	ร	ฟ	-	ร	ม	ร	ซ	ม	-	ร	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 12 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางวรรณหน้ามีเสียงตกเสียงมี วรรณหลังตกเสียงที่

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 12

- - - -	- ร - ช	- - ลลล	ท ล ช ม	- - - -	รื ท - รื	มี รื ช มี	- รื - ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 12 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 13

- - - ดั	- - - รื	- - - ดั	- - - มี	- - - รื	- - - ดั	- - รื มี	- - - -
- - - ด	- - - รื	- - - ด	- - - ม	- - - รื	- - - ด	- - - -	รื ดั ท ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 13 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงโด โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงมีตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเร โไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 13

- ดั - -	- รื - -	- ดั - -	- มี - -	- รื - -	- ดั - -	รื มี รื ดั	ท ล - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 13 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักโดยดำเนินทำนองเหลื่อมก่อนทำนองหลักทั้งประโยค

ท่อน 1 ประโยคที่ 14

- - มม	ช ม - -	- - รร	ม ร - -	- - ทท	รื ท - -	- - ลล	ท ล - -
- - ม -	- - ร ท	- - ร	- - ท ล	- - ท	- - ล ช	- - ล	- - ช ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 14 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเหลื่อม เป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองรูปแบบเดียวกันทั้งประโยค ลูกตกวรรคหน้าคือเสียงลา วรรคหลัง คือเสียงลา

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 14

ม่มม ชี มี่	รี้ รี้	มี่ รี้	ท ล - -	ททท รี้ ท	ล ช - -	ลลล ท ล	ช ม - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 14 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก ดำเนินทำนองเลื่อนนำโดยใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียว

ท่อน 1 ประโยคที่ 15

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รี้	- มี่ - รี้	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 15 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางพันโดยใช้มีอฆ้องที่ใช้โดยทั่วไป การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงลา ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงซอล ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 15

ช ล ช ม	ช ร ม ช	ร ม ช ล	ท ช ล ท	ทลช ล ท	ล ท ด ร	ด ม ร ด	ร ด ท ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 15 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยในวรรคหน้าจะเข้ดำเนินทำนองเก็บเรียงเสียงขึ้นไปตกลูกตกเสียงที่ วรรคหลังเริ่มจากการสับัดสามเสียงลงจากนั้นเก็บตามทำนองหลักไปตกเสียงลาตรงท้ายวรรค

ท่อน 1 ประโยคที่ 16

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช ฟ	ม ร - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 16 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 16

ม	ร	ช	ร	ม	ร	ท	ร	ม	ร	ม	ช	ล	ท	ล	ช	ม	ร	ม	ช	ล	ท	ล	ช	พ	ม	ร	-	ช
ช	ท	ร																										

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 16 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 17

หน้า				หลัง				หน้า				หลัง																						
ร	ี	ท	ท	ท	ล	ท	ช	ล	ร	-	ท	ท	-	ท	-	ล	ร	ี	ท	ท	ท	ล	ท	ช	ล	ร	-	ท	ท	-	ท	-	ล	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ท	-	-	ล	-	ช	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ท	-	-	ล	-	ช	-

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 17 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทาง

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 17

ร	ี	ท	ท	ท	ล	ท	ช	ล	-	-	-	-	-	-	-	ร	ี	ท	ท	ท	ล	ท	ช	ล	-	-	-	-	-	-	-	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 17 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 18

- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - ล	- ท - -	ล ท ดํ รั
- - - -	ช - ช -	- - - -	ช - ช -	- - - -	ช - ช -	- - ล ช	- - - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 18 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทางต่อเนื่องจากประโยคที่ 17

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 18

ซ	ท	ซ	ล	-	-	-	-	ซ	ท	ซ	ล	-	-	-	-	ซ	ท	ซ	ล	-	-	ทลซ	ล	ท	ด	ร	-	-	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 18 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 19

-	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	-	ร	-	ท	-	-	-	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	-	ร	-	ม
-	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	-	ร	-	ท	-	-	-	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	-	ร	-	ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 19 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัด ประโยคนี้เป็นทำนองลูกล่อลูกขัดแรกของทำนองช่วงนี้ เปรียบเสมือนการเริ่มต้นใหม่

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 19

-	ล	-	ท	-	-	-	-	-	ร	-	ท	-	-	-	-	-	ล	-	ท	-	-	-	-	-	ร	-	ม	-	-	-	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 19 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองลูกล่อเป็นพวงนำ

ท่อน 1 ประโยคที่ 20

-	-	-	-	-	ร	-	ม	-	-	-	-	-	ม	-	ม	-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ท
-	-	-	-	-	ร	-	ซ	-	-	-	-	-	ล	-	ม	-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	-	-	-	-	ม	-	ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 20 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดต่อเนื่องจากประโยคที่ 19

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 20

- ร - ช	- - - -	- ล - ม	- - - -	- ท - ร	- - - -	- ม - ท	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 20 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 21

- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล
- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 21 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค วรรคหน้าเสียงตก คือ เสียงมี วรรคหลังเสียงตก คือ เสียงลา

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 21

- ด - -	- ร - -	- ด - -	- ม - -	- ร - -	- ด - -	- ท - -	- ล - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 21 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเหลื่อมก่อนทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 22

- - - ม	- - ร ท	- - - ร	- - ท ล	- - - ท	- - ล ช	- - - ล	- - ช ม
- - - ม	- - ร ท	- - - ร	- - ท ล	- - - ท	- - ล ช	- - - ล	- - ช ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 22 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเหลื่อมเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองแบบเดียวกันทั้งประโยคเริ่มจากเสียงมีสูง ไปตกเสียงมีต่ำที่ท้ายประโยค

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 22

- มี่ - -	รี้ ท - -	- รี้ - -	ท ล - -	- ท - -	ล ช - -	- ล - -	ช ม - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 22 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเลื่อนนำทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 23

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รี้	- มี่ - รี้	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 23 พบว่า เหมือนกับประโยคที่ 15

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 23

ท ล ช ม	ช ร ม ช	ร ม ช ล	ท ช ล ท	ทลช ล ท	ด ร ด ม	ร ด ท ด	ช ด ท ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 23 ใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก ทำนองหลักเหมือนกับประโยคที่ 15 แต่จะเข้ดำเนินทำนองไม่เหมือนกับประโยคที่ 15 แตกต่างกันบ้างเล็กน้อย แต่ยังคงทำนองให้ใกล้เคียงกับทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 24

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช ฟ	ม ร - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 24 พบว่า เหมือนกับประโยคที่ 16

ทำนองจะเข้

ม	ช ล ช ม	ร	ม	ร ม ช ล	ท ล ช ม	ร ม ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร - ช
ช ท ร		ท ร						

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 24 ใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก ทำนองหลักเหมือนกับประโยคที่ 16 แต่จะเข้าดำเนินทำนองไม่เหมือนกับประโยคที่ 16 แตกต่างกันบ้างเล็กน้อย แต่ยังคงทำนองให้ใกล้เคียงกับทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 25

หน้า				หลัง			
ร	ฟ	ม	ฟ	ซ	ล	ท	ล
-	-	-	-	-	-	-	-

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 25 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นเสียงจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ ไปจนจบประโยค
ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 25

ร	ฟ	ม	ร	ซ	ล	ท	ล
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 25 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 26

-	-	-	-	ท	ท	-	ท
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	ล	ล	-	ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 26 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดต่อเนื่องมาจากประโยคที่ 25

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 26

ท	ท	ท	ล	ท	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 26 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียวตอนต้นทำนอง

ท่อน 1 ประโยคที่ 27

- - ช ช	- - ล ล	- - ท ท	- - ร ร	- - ช ม	- - - ร	- - - -	ร ม - ช
- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ล	- ม - -	ร ท - ล	- ท - ด	- - - ช

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 27 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า ในวรรคหลังเป็นทำนองทางพื้น

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 27

ช ช - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - -	ม ร ช ม	ร ม ร	ม	ช ร ม ช
					ท	ล ท ร	

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 27 โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลักในวรรคหน้าแต่ดำเนินทำนองเร็วก่อนทำนองหลัก วรรคหลังดำเนินทำนองเก็บไปตามทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 28

- - - ร	- ร ร ร	- - - ร	- - ร ม	- - - ช	- ช ช ช	- - - ช	- - ช ล
- - - ล	- ล ล ล	- - ท -	ล ท - -	- - - ร	- ร ร ร	- - ม -	ร ม - -

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 28 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเร็วก่อนเป็นการบังคับทางจนจบประโยค ลักษณะของทำนองวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นแบบเดียวกัน ระดับเสียงต่างกันเป็นคู่สี่

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 28

- ร	ร ร - -		ม - -	-	ช ช ช - -	ม ช ร ม	ช ล - -
		ท ร ล ท	ร				
- ร				ช -			

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 28 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยในช่วงต้นของวรรคหน้าและวรรคหลังใช้การติดทึงน้อย

ท่อน 1 ประโยคที่ 29

- - ดั ดั	- - รึ รึ	- - ดั ดั	- - มั มั	- - รึ รึ	- - ดั ดั	- - รึ มั	- - - -
- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - -	รึ ดั ท ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 29 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 29

ดั ดั - -	รึ รึ - -	ดั ดั - -	มั มั - -	รึ รึ - -	ดั ดั - -	รึ มั รึ ดั	ท ล - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 29 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเลื่อนนำทำนองหลัก

ท่อน 1 ประโยคที่ 30

- - มม	ซ ม - -	- - รร	ม ร - -	- - ทท	รึ ท - -	- - ลล	ท ล - -
- - ม -	- - ร ท	- - ร	- - ท ล	- - ท	- - ล ซ	- - ล	- - ซ ม

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 30 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเลื่อนบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ถี่ๆ ในลักษณะเดียวกันไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 30

มัมมัม ซึ มั	รึ ท - -	รึรึรึ มั รึ	ท ล - -	ททท รึ ท	ล ซ - -	ลลล ท ล	ซ ม - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 30 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเลื่อนนำทำนองหลัก และใช้กลวิธีการสลับเสียงเดียวในตอนต้นทำนองแต่ละช่วง

ท่อน 1 ประโยคที่ 31

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 31 พบว่า เหมือน
ประโยคที่ 15

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 31

ช ล ช ม	ช ร ม ช	ร ม ช ล	ท ช ล ท	ทลช ล ท	ล ท ดี่ รี่	ดี่ มี่ รี่ ดี่	รี่ ดี่ ท ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 31 ทำนองจะเข้ใช้ทำนอง
ลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเหมือนประโยคที่ 15

ท่อน 1 ประโยคที่ 32

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช ฟ	ม ร - ร

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 32 พบว่า เหมือน
ประโยคที่ 16

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 32

ม ร ช ร ม	ร	ม ร ม ช ล	ท ล ช ม	ร ม ช ล	ท ล ช ฟ	ม ร - ช
ช ท ร		ท ร				

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 32 ทำนองจะเข้ใช้ทำนอง
ลักษณะเดียวกันกับทำนองในประโยคที่ 24

ท่อน 2 ประโยคที่ 1

- - - -	- - - -	- ฟ - ม	- ร - ช	- ฟ - ม	- รี่ - ท	- รี่ - ล	- ท - ช
- - - -	- - - -	- ด - ท	- ล - ช	- ด - ท	- ร - ท	- ร - ล	- ท - ช

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 1 พบว่า ระดับเสียงอยู่ใน
กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนอง
เป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 1

- - - -	- - - -	- ฟ - ม	- ร - ช	- ฟ - ม	- ร - ท	- ร - ล	- ท - ช

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 2 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 2

- - รี้ รี้	- - ท ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ร - ช	- - - -	ฟ ช ล ท
- - - ร	- - - ทุ	- - - ลุ	- - - ชุ	- ทุ ล ชุ	- ล - ชุ	- - ร ม	- - - ทุ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 2 ประโยคที่ 2 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงลงไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงที่ ไล่เสียงลงและขึ้นไปตกที่เสียงเดิมคือเสียงที่ตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 2

รี้รี้ รี้ รี้	- - - ท	ลลล ล ล	- - - ช	ล ท ล ช	- ร - ช	- - ร ม	ฟ ช ล ท
	ท -		ช -				

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 2 ประโยคที่ 2 ทำนองจะเข้โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยวรรคหน้าดำเนินทำนองเก็บสลับการติดทิงนอย วรรคหลังดำเนินทำนองเก็บไปตามทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ท	- - รี้ ท	- - ล ท	- - รี้ มี่	- รี้ - มี่
- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ทุ		ล ช - -	- - ร ม	- ร - ซึ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 2 ประโยคที่ 3 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - -	- ล - ล	- - - ท	- - รี่ ท	ล ช ล ท	- - รี่ มี่	- รี่ - ชี่

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 4

- - - มี่	- รี่ - มี่	- - - มี่	- รี่ - ท	- รี่ - ท	- ล - ช	- ร - ช	ล ท - ล
- - - ม	- ร - ช	- - - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช	- ล - ช	ล ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 4 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 4

- - - มี่	- รี่ - ชี่	- - - มี่	- รี่ - ท	- มี่ รี่ ท	- ล - ช	- ร - ช	ล ท - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 4 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 5

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล
- - - -	- - - -	- ล - ช	ล ท - ล	- - - -	- - - -	- ล - ช	ล ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 5 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทาง

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 5

- ร - ช	ล ท - ล	- - - -	- - - -	- ร - ช	ล ท - ล	- - - -	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 6

- - ร ร	- - ท ท	- - ล ล	- - ช ช	- ท ล ช	- ร - ช	- - - ล	ช ล - ท
- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ล - ช	- - - ล	ช ล - ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 6 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงซอลตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงที่ ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 6

รรร ร ร	-	ท	ลลล ล ล	-	ช	ล ท ล ช	- ร - ช	- - ท ล	ช ล - ท
	ท -			ช -					

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 6 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยวรรคหน้าดำเนินทำนองเก็บสลับการติดทิงนอย วรรคหลังดำเนินทำนองแบบทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 7

- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- ร - ท	- ล - พ
- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ด

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 7 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท × ร ม × ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 7

- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- มี่ รี่ ท	- ล - พ	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 7 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 2 ประโยคที่ 8

- - ล ล	- - พ พ	- - ม ม	- ร ร	- พ ม ร	- ล - ร	- - - ม	ร ม - พ
- - - ล	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- ด ท ล	- ม - ล	- - - ท	ล ท - ด

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 8 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน มีเสียงฟาเป็นโน้ตจร เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองทางพื้น การเคลื่อนที่ของทำนองในวรรคหน้าเริ่มจากเสียงลา ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงที่ตรงท้ายวรรค วรรคหลังเริ่มจากเสียงเร ไล่เสียงขึ้นไปตกที่เสียงลาตรงท้ายวรรค

ทำนองจะเข้ ท่อน 2 ประโยคที่ 8

ลลล ล ล	- พ	มมม ม ม	- ร	ม พ ม ร	- ร	- - พ ม	ร ม - พ
					ล -		
	พ -		ร -				

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 2 ประโยคที่ 8 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยวรรคหน้าดำเนินทำนองเก็บสัลลการติดทิ้งนอย วรรคหลังดำเนินทำนองแบบทำนองหลัก

ท่อน 3 ประโยคที่ 1

หน้า

- - - พ	- - - -	ม ร ม พ	- ล - ท	- - รี่ ล	รี่ ท - -	รี่ ล รี่ ท	รี่ ท มี่ รี่
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงไหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 1 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ร ม พ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกลื้อลูกซัด เป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 3 พบว่า ระดับเสียงอยู่ใน
กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็น
การบังคับทาง

ทำนองจะเข้า ท่อน 3 ประโยคที่ 3

- - - ฟ	- - - -	ม ร ม ฟ	- - ล ท	- - รื ท	ล ฟ - -	ม ร ม ฟ	- ล - ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้าใช้ทำนอง
ลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ
เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 3 ประโยคที่ 4

หลัง

- - - ร	- - - -	ล - ม ฟ	- ล - -	ม ร - -	ทุ ร - -	- ร ม ฟ	ล ล - ล
- - - ล	- - - -	- ร - -	- - - ร	- - ท ล	- - - -	ล - - -	- ม - ฟ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 4 พบว่า ระดับเสียงอยู่ใน
กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็น
การบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบวรรคหน้า วรรคหลังจึงใช้พยางค์ถี่ขึ้น

ทำนองจะเข้า ท่อน 3 ประโยคที่ 7

- - - ร	- - - -	ล ร ม ฟ	- ล - ร	ม ร	ร - -	ร ม ฟ	ล ม - ฟ
				ท ล ท	ล		

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 7 ทำนองจะเข้าใช้ทำนอง
ลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ
เช่นเดียวกับทำนองหลัก

ท่อน 3 ประโยคที่ 5

- - - ล	- ท - ด	- - - ท	- ด - ร	- - - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - ฟ
- - - ม	- ฟ - ช	- - - ฟ	- ช - ล	- - - ช	- ล - ท	- - - ล	- ท - ด

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 5 พบว่า ระดับเสียงอยู่ใน
กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองแหลมเป็นการ
บังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค
ทำนองจะเข้า ท่อน 3 ประโยคที่ 5

			ด - ร - -	- ด - ร	- ม - -	- ร - ม	- ฟ - -
- ล - ท	- ด - -	- ท -					

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้าใช้ทำนอง
ลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียงทางกลางแหลบ
เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองแหลมนำทำนองหลัก

ท่อน 3 ประโยคที่ 6

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
ร ร ร ท	ร ท ล ฟ	ร ร ร -	ร ท - -	ร ร ร ท	ร ท ล ฟ	ร ร ร -	ร ท - -
- - - -	- - - -	- - - ท	- - ล ฟ	- - - -	- - - -	- - - ท	- - ล ฟ

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 6 พบว่า ระดับเสียงอยู่ใน
กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองลูกล่อลูกขัดเป็น
การบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์อื่นๆ ไปจนจบประโยค
ทำนองจะเข้า ท่อน 3 ประโยคที่ 6

รรร ร ท	ร ท ล ฟ	- - - -	- - - -	รรร ร ท	ร ท ล ฟ	- - - -	- - - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 6 ทำนองจะเข้าใช้ทำนอง
ลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ
เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยตอนต้นทำนองใช้กลวิธีการสับัดเสียงเดียว

ท่อน 3 ประโยคที่ 7

เที่ยวแรก

- - - ท	- ล - ฟ	- - - ท	- ล - ฟ	- - - ท	- ล - ฟ	- - - ล	- ฟ - ม
- - - ท	- ล - ด	- - - ท	- ล - ด	- - - ท	- ล - ด	- - - ล	- ด - ท

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 7 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเลื่อนเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 3 ประโยคที่ 7

- ท - ล	- ฟ - -	- ท - ล	- ฟ - -	- ท - ล	- ฟ - -	- ล - ฟ	- ม - -

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 7 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเลื่อนนำทำนองหลัก

ท่อน 3 ประโยคที่ 8

- - ฟ ฟ	- - ม ม	- - ร ร	- - ท ท	- ล - ร	- - ม ฟ	- ล - ฟ	- ม - ร
- - - ด	- - - ท	- - - ล	- - - ฟ	- ม - ล	- - - ด	- ล - ด	- ท - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 8 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นทางขึ้นโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 3 ประโยคที่ 8

ฟฟฟ ฟ ฟ	- ม	รรร ร ร	-	ร	- ร ม ฟ	- ท ล ฟ	- ม - ร
			ท - ท	- ล -			
	ม -						

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 3 ประโยคที่ 8 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหลบ เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยวรรคหน้าดำเนินทำนองเก็บสลับการติดทิงนอย วรรคหลังดำเนินทำนองแบบทำนองหลัก

ท่อน 3 เทียบกลับ ประโยคที่ 7

เทียบหลังลงจบ

- - - ท	- ล - ฟ	- - - ล	- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ร	ม ฟ ช ล
- - - ทุ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ทุ	- - - ด	- ทุ - ล	- - - ล	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 เทียบกลับ ประโยคที่ 7 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเหลือมเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 3 เทียบกลับ ประโยคที่ 7

- ท - ล	- ฟ - -	- ล - ฟ	- ม - -	- ฟ - ม	- ร - -	ฟมร	ร	ม ฟ ช ล
						ล		

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 7 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ร ม ฟ x ล ท x ระดับเสียง ทางกลางแหบ เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยดำเนินทำนองเหลือมนำทำนองหลัก

ท่อน 3 เทียบกลับ ประโยคที่ 8

- - มรืท	- ล - รื	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร
- - มรท	- ล - ร	- - - ทุ	- - - ล	- - - ช	- - - ด	- - - ทุ	- - - ล

จากการศึกษาทำนองหลักเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 เทียบกลับ ประโยคที่ 8 พบว่า ระดับเสียงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เป็นทำนองที่มีลักษณะทำนองเป็นการบังคับทางโดยใช้ทำนองพยางค์ต่างๆ ไปจนจบประโยค

ทำนองจะเข้า ท่อน 3 เทียบกลับ ประโยคที่ 8

- ม ร ท	- ล - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 3 ประโยคที่ 8 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินทำนองจะเข้ในการบรรเลงรวมวง” ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนามสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับลึก และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการวิจัยทางมานุษยวิทยาการดนตรี (Ethnomusicology) จากการศึกษาและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว มีผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “การดำเนินทำนองจะเข้ในการบรรเลงรวมวง” ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเพลงทำนองหลักเพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ จากผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย จากนั้นศึกษาวิธีการดำเนินทำนองจะเข้ในการบรรเลงรวมวงโดยวิธีการสัมภาษณ์ครูจะเข้ จำนวน 5 คน และประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวงเพลงโหมโรงมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

5.1.1 วิธีการดำเนินทำนองจะเข้ในการบรรเลงรวมวง

จะเข้มีหน้าที่ดำเนินทำนองสอดแทรกไปกับเครื่องดำเนินทำนองอื่นๆ ตลอดจนการดำเนินทำนองตามแนวร้อง เวลาบรรเลงจัดให้เป็นเครื่องดนตรีประเภทนำ เช่นเดียวกับระนาดเอกซอด้วง โดยสอดแทรกทำนองให้เกิดความไพเราะด้วยการติดเก็บถี่ๆ บ้าง ห่างๆ บ้าง

การบรรเลงในวงเครื่องสายไทย มีแนวการบรรเลงที่ไม่เร็วมาก มีการใช้เทคนิคต่างๆ เช่น สะบัด การติดรั้ว ดำเนินทำนองโดยใช้สายให้ครบทั้งสามสาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบทเพลง เช่น เพลงกรอใช้การติดรั้ว ตีตริกหรือติดปريب รั้วให้ละเอียด ไม่ติดสม่ำเสมอ เพลงเก็บต้องติดเก็บบ้าง ติดทิ้งนอยบ้าง ผู้บรรเลงจะต้องแม่นยำเพลงแม่นยำจังหวะเพื่อเป็นหลักให้กับวง

จะเข้เป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงทำนองหลักให้กับวงเครื่องสายเพราะมีช่วงเสียงกว้างกว่าเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงเครื่องสาย ส่วนวงกลอนในการบรรเลงรวมวงนั้นไม่ค่อยซับซ้อนและพิสดาร ส่วนใหญ่เน้นส่วนวงกลอนที่มีความไพเราะ เรียบๆ ไม่โลดโผนมาก และมีเอกลักษณ์เฉพาะของจะเข้ ผู้บรรเลงจะเข้เป็นผู้ที่มีความสำคัญของวง คือจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการบรรเลงและการจำเพลงอย่างดีเยี่ยม มิเช่นนั้นอาจส่งผลให้วงอาจจะล้มได้ ผู้บรรเลงจะเข้ต้องรู้หน้าที่หลักของเครื่องดนตรี คือการบรรเลงจะเข้ อาจดำเนินทำนองแบบเก็บบ้าง ถีบบ้าง รั้วบ้าง ดำเนินทำนองเป็นผู้นำบ้าง และเป็นผู้ตามบ้างในบางครั้ง

แต่หลักใหญ่ๆแล้วจะเป็นผู้นำ ผู้บรรเลงจะเข้ามีความสำคัญเพราะในการบรรเลงในวงเครื่องสายจะเข้าถือเป็นหลักของวง

การบรรเลงในวงเครื่องสายเครื่องคู่

การบรรเลงจะเข้าในวงเครื่องสายเครื่องคู่ มีแนวการบรรเลงเร็วปานกลาง เพราะเนื่องจากเครื่องสายเครื่องคู่เน้นมีหลักอยู่ว่าเครื่องดนตรีทั้งสองเครื่องจะต้องบรรเลงทำนองเหมือนกัน ส่วนวงกลอนในการบรรเลงก็จะไม่โดดเด่นมาก

การบรรเลงในวงมโหรี

ลักษณะของการบรรเลงจะเข้าในวงมโหรี คือการบรรเลงเพลงขับกล่อม ผู้บรรเลงต้องบรรเลงจะเข้าให้นุ่มนวล อ่อนหวาน กลมกลืนและเรียบร้อยตามลักษณะวงมโหรี การดำเนินทำนองหรือทางเพลงต้องติดให้กลมกลืนกับเครื่องดนตรีอื่น ไม่บรรเลงทางที่แตกต่างไปจากวง เน้นความเรียบร้อย เทคนิคการบรรเลง ใช้การติด การรวให้ได้เสียงยาว สะบัดบ้างตามความเหมาะสม การติดทิ้งน้อย ไม่นิยมเพราะทำให้เสียงจะเข้ามีลักษณะเสียงที่ขัดกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวง จึงใช้การรวหรือการกรอแทน

การบรรเลงในวงเครื่องสายปี่ชวา

การบรรเลงเครื่องสายปี่ชวามีแนวทางการบรรเลงที่เร็วกว่าปกติเพราะผู้บรรเลงต้องมีมือสูง โดยเฉพาะจะเข้า วิธีการดำเนินทำนองคือการติดเก็บเป็นหลักของวง ไม่เล่นทางหรือแปรทำนองให้ซับซ้อน เพราะต้องดำเนินทำนองเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นในวง เพื่อใช้ในการแปรทางให้วิจิตรพิสดาร เนื่องจากเพลงที่บรรเลงด้วยวงเครื่องสายปี่ชวานิยมเล่นเพลงทางเก็บหรือทางพื้น เช่น ดับลมพัดชายเขา ซึ่งแต่ละเพลงมีทำนองที่ซ้ำกันจึงทำให้ผู้บรรเลงอาจบรรเลงผิดได้ง่าย ผู้บรรเลงจะเข้าจึงต้องบรรเลงเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีอื่น วงเครื่องสายปี่ชวานิยมบรรเลงในงานอวมงคล เพลงที่นิยมบรรเลงมีความยาวและเร็วพอสมควร เช่น เพลงโหมโรงราโค เพลงชมสมุทร เพลงสละหมา ผู้บรรเลงในวงควรมีมือที่เท่าเทียมกันและต้องฝึกซ้อมเป็นประจำให้พละกำลังในการบรรเลงคงที่อยู่ตัวถึงจะบรรเลงได้ดี

การบรรเลงในวงเครื่องสายผสม

วงเครื่องสายผสมในที่นี้เป็นการผสมกับเครื่องดนตรีต่างชาติ เช่น ซิม ออร์แกน เปียโน เมื่อนำมาผสมในวงเครื่องสายทำให้เสียงของเครื่องดนตรีต่างชาติขัดกับเสียงจะเข้า จึงน่าจะเชื่อกจากวงดนตรี แต่เครื่องดนตรีอย่างอื่นที่ดำเนินทำนองอย่างซอ เช่น ไวโอลิน ไม่เป็นปัญหาในการบรรเลงร่วมกันกับจะเข้าเพราะเสียงเครื่องดนตรีที่บรรเลงออกมามีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ผู้บรรเลงจะเข้าสามารถคิดทำนองสอดแทรกกลเม็ดต่างๆได้ตามต้องการตามแนวทางของเพลงได้อย่างอิสระ

5.1.2 ประดิษฐ์ทำนองจะเข้ตามหลักการดำเนินทำนองการบรรเลงรวมวงเพลงไหม
โรงมหาราชและเพลงไหมโรงเทิด สธ

เพลงไหมโรงมหาราชและเพลงไหมโรงเทิด สธ เป็นเพลงที่มีสำนวนแบบผสมผสาน ทำนองส่วนใหญ่เป็นทำนองบังคับทาง และยังมีสำนวนที่ไม่บังคับทางสอดแทรกอยู่เป็นระยะ และยังมีสำนวนที่เป็นลักษณะเด่นที่ทำให้ทราบว่าเป็นเพลงนี้ การดำเนินทำนองจะเข้จึงต้องบรรเลงให้เหมาะสมกับทำนองหลักที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าการประดิษฐ์ทำนองจะเข้สามารถแบ่งตามลักษณะของทำนองเพลงดังนี้

1) การประดิษฐ์ทำนองขึ้นเพลง ในการขึ้นเพลงไหมโรงจะเป็นหน้าที่ของเครื่องดนตรีซอด้วงหรือซอลุ่ยเพียงออ จะเข้จึงไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงขึ้นเพลง สำหรับการบรรเลงจะเข้ทำนองขึ้นเพลงจะต้องพยายามรักษาทำนองหลักไว้ให้มากที่สุด

ตัวอย่างการขึ้นเพลง

เพลงไหมโรงมหาราช

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 1

-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซซ	-	ซ	-	ล	ท	-	ท	ม	-	ร	-	ท
-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซ	ม	-	-	ม	-	ล	-	ม	-	ร	-	ท

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 1

-	-	-	-	-	-	-	ท	-	ร	-	ม	-	ท	-	-	ซซซ	ม	ซ	-	ล	ท	ล	ท	ม	-	ร	-	ท

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงไหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก ใช้กลวิธีการสลับเสียงเดียวคือเสียงซอล ตอนต้นวรรคหลังเช่นเดียวกับทำนองหลัก เพื่อแสดงถึงการขึ้นเพลงที่สว่างามสมกับชื่อเพลงไหมโรงมหาราช

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 2

- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม	ม ม ร ท	- - ร ท	- - - ล
- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม	ช ม ร -	ล ท - -	ล ช - ร

ทำนองจะเข้ ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 2

- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม	ม ม ร ท	ล ท ร ท	ล ช - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 2 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและใช้กลวิธีการสลับเสียงเดียวคือเสียงมี ตอนต้นวรรคหลัง

ตัวอย่างการขึ้นเพลง

เพลงโหมโรงเทิด สธ

ท่อน 1 ประโยคที่ 1

ซอด่วงหรือซลุ่ยขึ้นนำ

- - - -	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- ลชลท	- ร - ล	- ท - ล	- ช - ม
- - - -	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ชลท	- ร - ล	- ท - ล	- ช - ม

ทำนองจะเข้ ท่อน 1 ประโยคที่ 1

- - - -	- - - ช	- - - ล	- - - ท	ทลช ล ท	- ร - ล	- ท - ล	- ช - ม

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้เพลงโหมโรงเทิด สธ ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้ใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ช ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางใน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 2

จะเข้าหรือระนาด				รับพร้อม			
- - - รี่	- - - มี	- - - มีมีมี	- รี่ - ท	- รี่ - -	ทลช - ม	- ร - -	มีรืท - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ลี่มีมี	- รี่ - ท	- ร - -	ทลช - ท	- ล - -	มีรท - ล

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 2

- - - ร	- - - ม	- - - ลชม	- ร - ท	- รี่ - -	ทลช - ม	- ร - -	มีรท - ล

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 1 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล
- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ท - ล	- - - ฟ	- - - ล	- - - ท	- ซ - ล

ทำนองจะเข้า ท่อน 1 ประโยคที่ 3

- - - -	- - - ซ	- - - ฟ	- ม - ร	- - -	ร	- - - ม	- ซ - ล
				ท	- - -		

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงเทิด สร ท่อน 1 ประโยคที่ 3 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลักทุกประการ

2) การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าในทำนองหลักที่เป็นบังคับทาง จะเข้าสามารถประดิษฐ์ทำนองในทำนองหลักที่เป็นบังคับทางได้เล็กน้อย ที่ไม่ได้ทำให้ส่วนของทำนองนั้นเกิดความเสียหายหรือผิดเพี้ยนไปจากที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้

ตัวอย่างการประดิษฐ์ทำนองจะเข้าในทำนองหลักที่เป็นบังคับทาง

เพลงโหมโรงมหาราช

ทำนองหลัก ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 10

- - - -	- ท - รี่	- - มี รี่	- ท - ล	- ท - ล	- ซ - ล	- ซ - -	ซ - - ร
- - - -	- ท - ร	- - ม ร	- ท - ล	- ท - ล	- ซ - ล	- ซ - ม	- ม - ล

ทำนองจะเข้า ท่อนที่ 1 ประโยคที่ 10

- - - -	- ท - รี่	มี รี่ ซี่ มี รี่	ท - ล	รี ท - ล	- ซ - ล	- ซ - ม	ซ ม - ร

การประดิษฐ์ทำนองจะเข้าเพลงโหมโรงมหาราช ท่อน 1 ประโยคที่ 5 ทำนองจะเข้าใช้ทำนองลักษณะเดียวกันกับทำนองหลัก โดยใช้กลุ่มเสียง ซ ล ท x ร ม x ระดับเสียง ทางโน เช่นเดียวกับทำนองหลัก โดยใช้ทำนองกลุ่มเสียงสูงและทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก แต่มีการประดิษฐ์ทำนองเก็บบางตัวให้ทำนองมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การดำเนินทำนองเป็นเพลงบังคับทางมีเพลงทางพื้นและลูกล่อลูกขัดสอดแทรกในบางช่วง การดำเนินทำนองเน้นการดำเนินทำนองลักษณะการใช้สำนวนบังคับทางตามที่คุณประพันธ์ได้กำหนดไว้ ส่วนทำนองทางพื้น ผู้บรรเลงแต่ละเครื่องมือ สามารถประดิษฐ์ทำนองให้มีความสอดคล้องกับทำนองหลัก รวมทั้งต้องมีความเหมาะสมกลมกลืนกันกับเครื่องดนตรีในวง ไม่ควรดำเนินทำนองแตกแยกออกไป แม้ว่าสำนวนจะลงลูกตกลูกเดียวกัน แต่ว่าสำนวนกลอนและกลุ่มเสียงควรดำเนินไปอย่างใกล้เคียงสัมพันธ์กับทำนองหลัก สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การบรรเลงทำนองที่เป็นลูกล่อลูกขัด อาจารย์มนตรี ตราโมทได้กล่าวไว้ว่า ทำนองลูกล่อลูกขัดต้องปฏิบัติตามที่คุณประพันธ์กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด บางเครื่องมืออาจจะพลิกเพลงได้บ้างเล็กน้อยตามวิธีการที่เหมาะสมของเครื่องมือ ในการปฏิบัติเพลงลูกล่อลูกขัดทั้งวงปีพาทย์และวงเครื่องสายต้องยึดถือวิธีปฏิบัติตามหลักการเดียวกัน การปฏิบัติเพลงประเภทลูกล่อลูกขัดที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการนี้มักพบเห็นได้บ่อยในการบรรเลงของวงปีพาทย์ต่างๆ ไป มีการปฏิบัติอย่างอิสระ ใช้ทำนองที่ก้าวก่าย สอดแทรกการแปรทำนองเข้าไปในลูกล่อลูกขัด ไม่มีการแบ่งเป็นพวหน้าและพวหลัง ดำเนินทำนองเต็มจังหวะทุกประโยค ทำให้ทั้งวงทำนองในประโยคเหล่านั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของคุณประพันธ์ วงเครื่องสายก็มีการปฏิบัติเช่นนี้อยู่บ้าง ทำให้หลักการบรรเลงดนตรีไทยผิดเพี้ยนไปจากทฤษฎีที่โบราณจารย์ได้ยึดถือกันมา จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์การบรรเลงดนตรีไทย มักจะพบวิธีการบรรเลงในลักษณะนี้เสมอ ทำให้แนวทางการบรรเลงที่โบราณจารย์กำหนดไว้ผิดเพี้ยนออกไป นักดนตรีและเยาวชนรุ่นใหม่ ๆ ที่ไม่ได้ศึกษาแนวทางในการปฏิบัติอย่างถูกต้องก็ปฏิบัติตามแนวทางที่ปรากฏอยู่บ่อยๆ ทำให้หลักการปฏิบัติเพลงประเภทลูกล่อลูกขัดและบังคับทางแตกต่างไปจากเดิม

เพลงโหมมหาราชและเพลงโหมโรงเทิด สธ เป็นเพลงที่ครูมนตรี ตราโมท ใช้สำนวนบังคับทางและสอดแทรกลูกล่อลูกขัดเป็นส่วนมาก โดยมีทางพื้นอยู่ในบางช่วง เพราะฉะนั้นในการบรรเลงเพลงประเภทนี้จึงมีความประณีตในการดำเนินทำนองของทุกเครื่องมือ ที่จะต้องปฏิบัติให้มีถูกต้องตามทำนองและมีความสอดคล้องกลมกลืนกัน การดำเนินทำนองของจะเข้ เนื่องจากสำนวนกลอนของครูมนตรี ตราโมท เป็นสำนวนกลอนที่มีความไพเราะ มีความแปลกใหม่และอัตลักษณ์เฉพาะ มีสำนวนที่วิจิตร

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยทำการศึกษาดำเนินทำนองจะใช้ในการบรรเลงรวมวง โดยศึกษาจากเพลงไหมโรงมหาราชและไหมโรงเทิด สธ ยังมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ควรนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องการประดิษฐ์ทำนองเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย โดยเฉพาะในสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย และบุคคลทั่วไปที่สนใจศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้และเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนี้ต่อไป ซึ่งเป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมของชาติอีกแขนงหนึ่งที่จำเป็นจะต้องอนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนาให้ดำรงต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การประดิษฐ์ทำนองเครื่องดนตรีต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับประเภทของวงดนตรีที่บรรเลง ประเภทของเพลงที่บรรเลงและโอกาสในการบรรเลงยังไม่มี ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติของดนตรีไทยจึงสมควรที่จะศึกษาในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2545.
- ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์. สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
- ดนตรีศึกษา .กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ,โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว: พิมพ์ครั้งที่ 7, 2528.
- ธนิศ อยู่โพธิ์. เครื่องดนตรีไทย . กรุงเทพมหานคร : ศิลปากร, 2510.
- บุษกร สำโรงทอง. การดำเนินงานของเครื่องดนตรีดำเนินการของประเภทเครื่องตี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2539.
- ประชุมบหมโหรีกับอธิบายตำนานมโหรี .กรุงเทพมหานคร: โสภณพิพรรฒธนากร,2570.
- พรอุษา แก้วสว่าง.เพลงทะเลแยะ.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- พิชิต ชัยเสรี. เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคีตลักษณะวิเคราะห์. มปป.
- พูนพิศ อมาตยกุล. นายแพทย์,ดนตรีวิจักขณ์. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการและงานพิมพ์บริษัท เกียรติธุรกิจฯ จำกัด, 2527.
- ไพศาล อินทวงศ์.คลีนิคดนตรีไทย.กรุงเทพฯ : สำนักดนตรีไทย ดอท คอม, 2544.
- ราชบัณฑิตยสถาน. สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคประวัติและบทร้องเพลงตับ ประวัติเพลง หน้าพาทย์และเพลงโหมโรง.กรุงเทพฯ : หจก.อรุณการพิมพ์,2550.
- ราชบัณฑิตยสถาน.พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526.
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ.ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองการพิมพ์, 2522.
- สมบุญ บุญวงศ์. วงขับไม้:ประวัติเพลงและบทบาทในการบรรเลงประกอบพิธีกล่อมช้าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดุริยางค์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สุมาลี นิมานนุภาพ . ดนตรีวิจักขณ์ .โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538.
- อธิบาย เรื่องมโหรีปีพาทย์.พระนคร: โรงพิมพ์ไทยเชชม,2499.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย ภาค 1. กรุงเทพฯ : พัฒนศิลป์การพิมพ์,2523.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและหลักปฏิบัติดนตรีไทยและพจนานุกรมดนตรีไทย.กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2546.

ภาคผนวก

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โหมโรงมหาราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุชนันท์ มีป้อม บอกท่านอง

- - - -	- - - -	- ท - รี่	- มี่ - ท	- - ซซ	- ซ - ล	ท - ท มี่	- รี่ - ท
- - - -	- - - -	- ท - ร	- ม - ท	- - ซ	ม - - ม	- ล - ม	- ร - ท

กลับต้นที่นี้

- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - รี่	- - - มี่	มี่ มี่ รี่ ท	- - รี่ ท	- - - ล
- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ร	- - ม	ซ ม ร -	ล ท - -	ล ซ - ร

รี่ปี่ - รี่	- รี่ - รี่	- รี่ - รี่	- - - ล	รี่ปี่ - รี่	- - - ล	ท ล - -	- - - ท
รี่ปี่ - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท ล ซ -	รี่ปี่ - ท -	ท ล ซ -	- - ซ ม	- ร - ท

รี่ปี่ - รี่	- มี่ - รี่	- มี่ - รี่	- - - ล	- มี่ - รี่	- - - ล	ท ล - -	- - - ซ
รี่ปี่ - ท -	ท - ท -	ท - ท -	ท ล ซ -	ท - ท -	ท ล ซ -	- - ซ ม	- ร - ซ

- - - ท	- - - รี่	- - - มี่	- - - มี่	- - - มี่	- รี่ - มี่	- - - มี่	- รี่ - ท
- - - ท	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ม	- ร - ซ	- - - ม	- ร - ท

- - - -	- มี่ - มี่	- มี่ - รี่	- มี่ - ท	- - - รี่	มี่ มี่ - มี่	- รี่ - ท	รี่ปี่ ท - ล
- - - -	- ซ - ม	- ซ - ร	- ม - ท	- - - ร	ม ซ - ม	- ร - ท	รี่ปี่ ท - ล

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

ม ม ซ ม	- - ซ ล	- - ซ -	- - ซ ล	มี่ รี่ปี่ ท รี่ปี่	- - ท ล	มี่ รี่ปี่ - รี่ปี่	- - - -
		ม ม - ม	- - - -			- - ท -	- - ท ล

- - ท ท	- - รี่ปี่ รี่ปี่	- - ท ท	- - ล ล	- - - -	- - - -	ล - - -	ร - ร ม - ร - ซ
- - - ท	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - -	- - - -	ล - ล ท	- ล - ซ

- - - -	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล	- - - ท	- - รี่ปี่ มี่	- รี่ปี่ - ท	ล ซ - ล
- - - -	- - - ล	- - - ท	- ซ - ล	- - - ท	- - ร ม	- ร - ท	ล ซ - ล

- - - -	- ท - รี่	- - มี่ รี่	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ช - -	ช - - ร
- - - -	- ทุ - ร	- - ม ร	- ทุ - ล	- ทุ - ล	- ช - ล	- ช - ม	- ม - ล

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
ร ร ช ม	ล ช ท ล	- - ท -	รี่ - มี่ -	ช ช ท ล	รี่ ท มี่ รี่	- - ม -	ช - ล -
		ช ช - ล	- ท - รี่			ทุ ทุ - ร	- ม - ช

- - - มี่	- - - รี่	- - - มี่	- - - ท	- - - รี่	- - - ล	- - - ท	- - - ช
- - - ช	- - - ร	- - - ม	- - - ทุ	- - - ร	- - - ล	- - - ทุ	- - - ช

- - - -	- รี่ - รี่	- ท - มี่	- รี่ - ท	- - ช -	ช ช - ล	- ท - ล	- - ท ท
- - - ร	- - - -	- ฬ - ม	- ร - ทุ	- - - ช	- - - ล	- ทุ - ล	- ทุ - -

- ล - -	ช ช - -	ล ล - -	ท ท - รี่	- มี่ - -	มี่ มี่ - -	รี่ รี่ - -	ท ท - ล
- ล - ช	- - - ล	- - - ทุ	- - - ร	- ม - ม	- - - ร	- - - ทุ	- - - ล

- - ล ล	- ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ล	- ช - ฬ	- - - ท
- ล - -	- ทุ - ร	- ม - ร	- ทุ - ล	- ทุ - ล	- ช - ล	- ร - -	- ม ร - ทุ

- - ท -	ท ท - รี่	- มี่ - รี่	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ม	- - ร ร	- ม - ช
- - - ทุ	- - - ร	- ม - ร	- ทุ - ล	- ทุ - ล	- ช - ทุ	- ล - -	- ทุ - ช

กลับต้น

- - - ท	- - - รี่	- ท - รี่	- มี่ - ท	- - ชช	- ช - ล	ท - ท มี่	- รี่ - ท
- - - ทุ	- - - ร	- ทุ - ร	- ม - ทุ	- - ช	ม - - ม	- ล - ม	- ร - ทุ

หลัง

- - - -	- - - -	ท - ล ท	- รื - มื	- - มื รื	มื มื - -	รื - มื มื	- รื - ท
- - - -	- - - -	- ช - -	- ร - ม	- - ช ร	ช ม - -	- ท ช ม	- ร - ท

หน้า

- - - -	- - - -	ท ช ล ท	- รื - ช	- - ล ช	ม ร - -	ท ร ม ร	- ม - ช

หลัง

- - - -	- - - -	ท - ล ท	- รื - -	ล ช - -	ม ช - -	- ช ล ท	- ล - รื
- - - -	- - - -	- ช - -	- - - ช	- - ม ร	- - -	ร - - -	- ม - ร

- - - -	- ท - รื	- - - -	- มื - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- รื - ช
- - - -	- ท - ร	- - - -	- ม - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ร - ช

- - - -	- ช - ล	- - - -	- ท - ม	- - - -	ร - ร ม	- ช - ล	ท - - ล
- - - -	- ช - ล	- - - -	- ท - ท	- - - -	- ท - -	- ช - ล	- ช - ม

- - - -	- ท - รื	- - - -	- มื - มื	- - - -	- รื - ท	- รื - ท	ล ช - ล
- - - -	- ท - ร	- - - -	- ช - ม	- - - -	- ร - ท	- ร - ท	ล ช - ล

- - - -	- มื - รื	- - - -	- ท - ล	- ท - มื	รื ท - ล	- ล ท -	- ม - ช
- - - -	- ม - ร	- - - -	- ท - ล	- ท - ม	ร ท - ล	ช - - ร	- - - ร

- - - ท	- - - รื	- - - มื	- - - มื	- - - -	มื รื มื มื	- มื - มื	มื มื รื ท
- - - พ	- - - ร	- - - ม	- - - ช	- - - -	ม ร ม ช	- ช - ม	ช ม ร ท

- - - มื	- - - มื	- - - รื	- - - ท	- - - -	รื ท ล ช	- ม - ล	ช ม - ร
- - - ช	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - -	ร ท ล ช	- ท - ล	ช ท - ล

- - - -	รร ม -	- - - -	มม ช -	- - - -	ซซ ล -	- - - -	ลล ท -
- - - -	ร - ร	- - - -	ม - ม	- - - -	ช - ช	- - - -	ล - ล

- - ซ ซ	- - ล ล	- - ท ท	- - ซ ซ	- - ร ร	- - ซ ซ	ล ซ - ซ	ล ท ด ร
- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล	- - - ซ	- - ร -	- - - ร

หน้า

หลัง

- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร	- ท - -	- ร - ม	- ท - -	- ร - ม
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร			- ท - -	- ร - ม

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

- ร - -	- ม - ท	- ร - -	- ม - ท	- ร - -	- ท - ล	- ร - -	- ท - ล
		- ร - -	- ม - ท			- ร - -	- ท - ล

- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ล	- ล ท ร	- - - -
- - - ซ	- - - ร	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ล	ซ - - ร	- - - -

- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ซ	- - - ม	ร - - ร	- ม - ซ
- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ซ	- - - ท	- ท - ล	- ท - ซ

- - - -	ลล ท -	- - - -	ทท ร -	- - - -	ร ร ม -	- - - -	- ม - ม
- - - -	ล - ล	- - - -	ท - ท	- - - -	ร - ร	- - - -	ม - ซ ม

- - ม ม	- - ม ม	- - ร ร	- - ท ท	- - ล ล	- - ท ท	- - ร ม	- ร - ม
- - - ซ	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- ร - ซ

- - - -	- - - -	ม ม ร ท	- ล - ซ	- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล
- - - -	- - - -	ซ ม ร ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล

- - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร
- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ร

- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - ม	- - - ม	- - - ร	- - - ท
- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - ช	- - - ม	- - - ร	- - - ท

- - - -	- - - ท	- - - ท	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล
- - - -	- - - ท	- - - ท	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - - ล

- - - -	ม ฟ ช ล	- - - -	ล ท ด ร	- - - ม	- - - -	- - - ร	- - -
- - - ร	- - - -	- - - ช	- - - -	- - - -	ร ด ท ล	- - -	ด ท ล ช

- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- - - ม	ม ม - -	- ม - -	- ร - ช
- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ท	- - - ท	ท ท - -	- ท - -	- ล - ช

กลับต้น

เที่ยวหลัง

- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- - - ม	- - - ช
- - - -	- - - -	- - - ล	- - - -	- - - ท	- - - ช

- - - -	- - - ม	- - - พ	- - - -	- - - ม	- - - ร
- - - -	- - - ท	- - - ด	- - - -	- - - ท	- - - ล

- - - -	- - - -	- - - ช	- - - -	- - - ล	- - - ท
- - - -	- - - -	- - - ช	- - - -	- - - ล	- - - ท

- - - -	- - - ม	- - - ร	- - - ล	- - - -	- - - -
- - - -	- - - ท	- - - ล	- - - ล	- - - -	- - - -

- - - -	- - - -	- - - - ร	- - - -	- - - - พ	- - - - ล
- - - -	- - - -	- - - - ร	- - - -	- - - - ด	- - - - ล

- - - -	- - - - ม	- - - - พ	- - - -	- - - - ซ	- - - - ร
- - - -	- - - - ท	- - - - ด	- - - -	- - - - ซ	- - - - ล

ลงจบ

- ม ร ท	- ล - ร	- - - - ท	- - - - ล	- - - - ซ	- - - - พ	- - - - ม	- - - - ร
- ม ร ท	- ล - ร	- - - - ท	- - - - ล	- - - - ซ	- - - - พ	- - - - ท	- - - - ล

เพลง โหมโรงเทิด สธ.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุขฎิ มีป้อม บอกทำนอง

ขอด้วงหรือขลุ่ยขึ้นนำ

- - - -	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- ลชลท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ช - ม
- - - -	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - ชลท	- รี่ - ล	- ท - ล	- ช - ม

จะเข้หรือระนาด

รับพร้อม

- - - รี่	- - - มี่	- - - มี่มี่	- รี่ - ท	- รี่ - -	ทลช - ม	- ร - -	มี่รืท - ล
- - - ร	- - - ม	- - - ลี่ซมี่	- รี่ - ท	- ร - -	ทลช - ท	- ล - -	มรท - ล

- - - -	- - - ช	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ท	- - - ร	- - - ม	- ช - ล
- - - -	- - - ช	- - - ฟ	- ท - ล	- - - ฟ	- - - ล	- - - ท	- ช - ล

- - - -	- ท - ร	- - - มี่ รี่	- ท - ล	- ลชม	- ร - ม	- มี่ รี่ ท	- ล - ช
- - - -	- ท - ร	- - - ม ร	- ท - ล	- ลชท	- ล - ท	- ม ร ท	- ล - ช

- ม - -	ช ม - -	ช ม - -	ชล - ช	- มี่ - -	มี่ รี่ - -	รี่ ท - -	ท ล - -
- - ร ม	- - ร ม	- - ร ม	- - ช -	- - รี่ ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ม

- ล - -	ช ม - -	- - - -	- ร - ม	- - ม -	ช ม - ม	ลช - ช	ท ล - ล
- - ช ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ร - ร	- - ร -	- - ม -	- - ช -

ท - ท -	ท - ท -	ท - ท -	รี่ - มี่ -	มี่ - มี่ -	มี่ - มี่ -	มี่ - มี่ -	มี่ - รี่ -
- ช - ล	- ช - ล	- ช - ล	- ท - รี่	- ท - รี่	- ท - รี่	- ท - รี่	- ท - ล

ท - ท -	รี่ - มี่ -	มี่ - มี่ -	มี่ - รี่ -	ท ล - -	- - - ม	- มี่ รี่ ท	- ล - ช
- ช - ล	- ท - รี่	- ท - รี่	- ท - ล	- - ช ม	- ร - -	- ม ร ท	- ล - ช

- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - มี่	- - - รี่	- - - ท	- - รี่ ท	- - - ล
- - - ท	- - - ล	- - - ท	- - - ม	- - - ร	- - - -	ล ท - -	ล ช - ม

- - - -	- - - ท	- - รื ท	- - - ล	- - - ร	- - - ช	ล ช ล ท	- ดื - รื
- - - -	- ท - -	ล ท - -	ล ช - ม	- - - ล	- - - ช	ล ช ล ท	- ด - ร

- - - -	- - - รื	- รื รื รื	- ร - รื	- ท - -	ล ล - -	ท ท - -	ร ร - มื
- - - -	- - - ร	- ร ร ร	- ร - ร	- ท - ล	- - - ท	- - - ร	- - - ม

- - - -	- รื - มื	- - - มื	มื มื มื มื	- - - -	รื ท - รื	มื รื มื มื	- รื - ท
- - - -	- ร - ช	- - - ล	ท ล ช ม	- - - -	ร ฟ - ร	ม ร ช ม	- ร - ท

- - - ดื	- - - รื	- - - ดื	- - - มื	- - - รื	- - - ดื	- - รื มื	- - - -
- - - ด	- - - รื	- - - ด	- - - ม	- - - รื	- - - ด	- - - -	รื ดื ท ล

- - มม	ช ม - -	- - รร	ม ร - -	- - ทท	รื ท - -	- - ลล	ท ล - -
- - ม -	- - ร ท	- - ร	- - ท ล	- - ท	- - ล ช	- - ล	- - ช ม

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รื	- มื - รื	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช ฟ	ม ร - ร

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

รื ท ท ท	ล ท ช ล	รื - ท ท	- ท - ล	รื ท ท ท	ล ท ช ล	รื - ท ท	- ท - ล
- - - -	- - - -	- ท - -	ล - ช	- - - -	- - - -	- ท - -	ล - ช -

- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - ล	- - - -	- ท - ล	- ท - -	ล ท ดื รื
- - - -	ช - ช -	- - - -	ช - ช -	- - - -	ช - ช -	- - ล ช	- - - ร

- - - -	- ล - ท	- - - -	- รื - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- รื - มื
- - - -	- ล - ฑ	- - - -	- ร - ฑ	- - - -	- ล - ฑ	- - - -	- ร - ม

- - - -	- รื - มื	- - - -	- มื - มื	- - - -	- ท - รื	- - - -	- มื - ท
- - - -	- ร - ซ	- - - -	- ล - ม	- - - -	- ฑ - ร	- - - -	- ม - ฑ

- - - ดื	- - - รื	- - - ดื	- - - มื	- - - รื	- - - ดื	- - - ท	- - - ล
- - - ด	- - - ร	- - - ด	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ฑ	- - - ล

- - - มื	- - รื ท	- - - รื	- - ท ล	- - - ท	- - ล ซ	- - - ล	- - ซ ม
- - - ม	- - ร ฑ	- - - ร	- - ฑ ล	- - - ฑ	- - ล ซ	- - - ล	- - ซ ฑ

- ล ซ ม	- ร - -	ซ ซ - -	ล ล - ท	- ซ - -	ล ท - รื	- มื - รื	- ท - ล
- ล ซ ฑ	- ล - ซ	- - - ล	- - - ฑ	- ร - ซ	- - - ร	- ม - ร	- ฑ - ล

- - ร ม	- ซ - ม	- - ร ม	- - ซ ล	- - ร ม	- - ซ ล	ท ล - -	- - - ซ
- ฑ - -	- ร - ร -	- ร ท - -	- ร ม - -	- ฑ - -	- ร ม - -	- - ซ ฟ	- ม ร - ร

หน้า		หลัง		หน้า		หลัง	
ร ฟ ม ฟ	ซ ล ท ล	- ฟ - ฟ	ซ ล ท -	ร ฟ ม ฟ	ซ ฟ ล ซ	- ฟ - ฟ	ซ - ล -
- - - -	- - - -	- ร - ม -	- - - ล	- - - -	- - - -	- ร - ม -	- ฟ - ซ

- - - -	ทท - ท	- - - -	ลล - ล	- - - -	ซซ - ซ	- - - -	มม - ม
- - - -	ท - ล -	- - - -	ล - ซ -	- - - -	ซ - ม -	- - - -	ม - ร -

- - ซ ซ	- - ล ล	- - ท ท	- - ร ร	- - ซ ม	- - - ร	- - - -	ร ม - ซ
- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ล	- ม - -	ร ท - ล	- ท - ด	- - - ซ

- - - ร	- ร ร ร	- - - ร	- - ร ม	- - - ซ	- ซ ซ ซ	- - - ซ	- - ซ ล
- - - ล	- ล ล ล	- - ท -	ล ฑ - -	- - - ร	- ร ร ร	- - ม -	ร ม - -

- - ดํ ดํ	- - รํ รํ	- - ตํ ตํ	- - มํ มํ	- - รํ รํ	- - ตํ ตํ	- - รํ มํ	- - - -
- - - ด	- - - ร	- - - ต	- - - ม	- - - ร	- - - ต	- - - -	รํ ตํ ท ล

- - มม	ช ม - -	- - รร	ม ร - -	- - ทท	รํ ท - -	- - ลล	ท ล - -
- - ม -	- - ร ท	- - ร	- - ท ล	- - ท	- - ล ช	- - ล	- - ช ม

- ล ช ม	- ร - -	ช ช - -	ล ล - ท	- ช - -	ล ท - รํ	- มํ - รํ	- ท - ล
- ล ช ท	- ล - ช	- - - ล	- - - ท	- ร - ช	- - - ร	- ม - ร	- ท - ล

- - ร ม	- ช - ม	- - ร ม	- - ช ล	- - ร ม	- - ช ล	ท ล - -	- - - ช
- ท - -	ร - ร -	ร ท - -	ร ม - -	- ท - -	ร ม - -	- - ช พ	ม ร - ร

ท่อน 2

- - - -	- - - -	- พ - ม	- ร - ช	- พ - ม	- รํ - ท	- รํ - ล	- ท - ช
- - - -	- - - -	- ด - ท	- ล - ช	- ด - ท	- ร - ท	- ร - ล	- ท - ช

- - รํ รํ	- - ทท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ร - ช	- - - -	พ ช ล ท
- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ล - ช	- - ร ม	- - - ท

- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ท	- - รํ ท	- - ล ท	- - รํ มํ	- รํ - มํ
- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ท		ล ช - -	- - ร ม	- ร - ช

- - - มํ	- รํ - มํ	- - - มํ	- รํ - ท	- รํ - ท	- ล - ช	- ร - ช	ล ท - ล
- - - ม	- ร - ช	- - - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช	- ล - ช	ล ท - ล

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล	- ร - ช	ล ท - ล
- - - -	- - - -	- ล - ช	ล ท - ล	- - - -	- - - -	- ล - ช	ล ท - ล

- - รื รื	- - ท ท	- - ล ล	- - ช ช	- ท ล ช	- ร - ช	- - - ล	ช ล - ท
- - - ร	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- ท ล ช	- ล - ช	- - - ล	ช ล - ท

- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- รื - ท	- ล - ฟ
- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- - - -	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ด

- - ล ล	- - ฟ ฟ	- - ม ม	- ร ร	- ฟ ม ร	- ล - ร	- - - ม	ร ม - ฟ
- - - ล	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- ด ท ล	- ม - ล	- - - ท	ล ท - ด

กลับต้น

ท่อน 3

หน้า

- - - ฟ	- - - -	ม ร ม ฟ	- ล - ท	- - รื ล	รื ท - -	รื ล รื ท	รื ท ม รื
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

หลัง

- - - รื	- - - -	ฟ รื ม ฟ	- - ม รื	- - ท ล	ท รื - -	ท ล รื ท	- ล - ฟ
- - - ร	- - - -	ฟ ร ม ฟ	- - ม ร	- - ท ล	ท ร - -	ท ล รื ท	- ล - ด

หน้า

- - - ฟ	- - - -	ม ร ม ฟ	- - ล ท	- - รื ท	ล ฟ - -	ม ร ม ฟ	- ล - ร
- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -	- - - -

หลัง

- - - ร	- - - -	ล - ม ฟ	- ล - -	ม ร - -	ท ร - -	- ร ม ฟ	ล ล - ล
- - - ล	- - - -	- ร - -	- - - ร	- - ท ล	- - - -	ล - - -	- ม - ฟ

- - - ล	- ท - ด	- - - ท	- ด - ร	- - - ด	- ร - ม	- - - ร	- ม - ฟ
- - - ม	- ฟ - ช	- - - ฟ	- ช - ล	- - - ช	- ล - ท	- - - ล	- ท - ด

หน้า

หลัง

หน้า

หลัง

รื รื รื ท	รื ท ล ฟ	รื รื รื -	รื ท - -	รื รื รื ท	รื ท ล ฟ	รื รื รื -	รื ท - -
- - - -	- - - -	- - - ท	- - ล ฟ	- - - -	- - - -	- - - ท	- - ล ฟ

เที่ยวแรก

- - - ท	- ล - ฟ	- - - ท	- ล - ฟ	- - - ท	- ล - ฟ	- - - ล	- ฟ - ม
- - - ทุ	- ล - ด	- - - ทุ	- ล - ด	- - - ทุ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ทุ

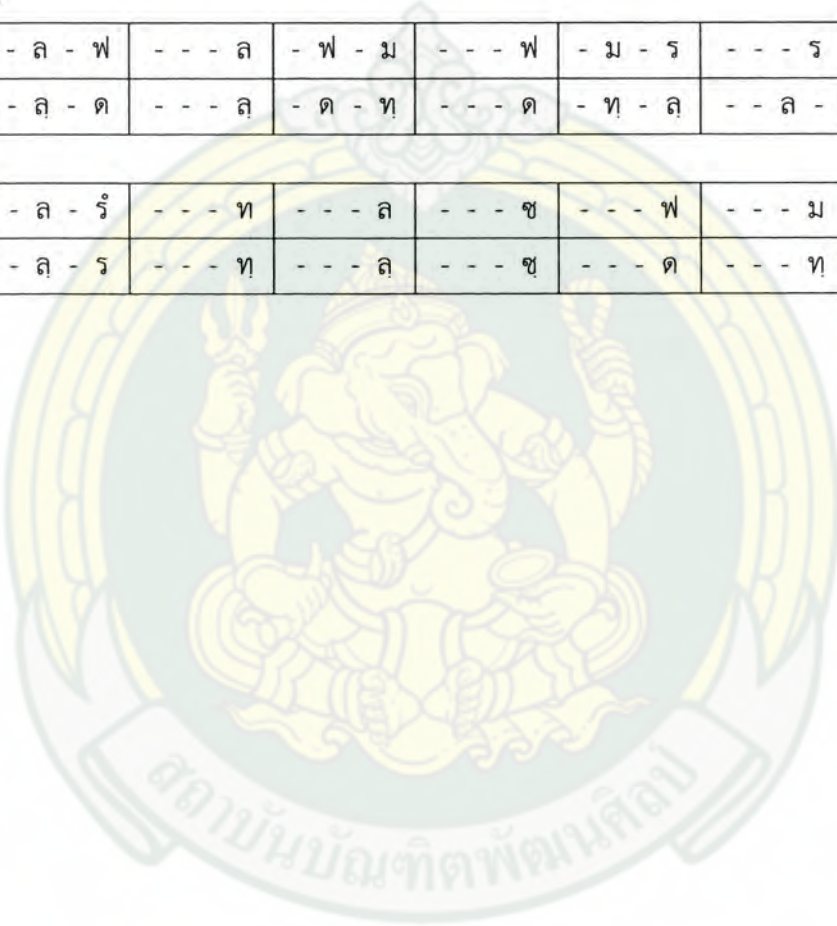
- - ฟ ฟ	- - ม ม	- - ร ร	- - ท ท	- ล - รั	- - มั ฬิ	- ล - ฟ	- ม - ร
- - - ด	- - - ทุ	- - - ล	- - - ฟ	- ม - ล	- - - ด	- ล - ด	- ทุ - ล

กลับต้น

เที่ยวหลังลงจบ

- - - ท	- ล - ฟ	- - - ล	- ฟ - ม	- - - ฟ	- ม - ร	- - - ร	ม ฟ ช ล
- - - ทุ	- ล - ด	- - - ล	- ด - ทุ	- - - ด	- ทุ - ล	- - ล -	- - - ล

- - มั รั ท	- ล - รั	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - ฟ	- - - ม	- - - ร
- - มร ท	- ล - ร	- - - ทุ	- - - ล	- - - ช	- - - ด	- - - ทุ	- - - ล

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวศิริลักษณ์ ฉลองธรรม (Miss. Sirilak Chalontham)
ตำแหน่ง	รองคณบดีคณะศิลปศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ที่อยู่	89/50 หมู่ 3 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ต.บางบัวทอง อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2547 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2552 ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ